Lilienblum, Moses Löb
Kaha refa'im

עוד דבר לי להודיע אל הקורא; הנה ידידי ה' משה הכהן פראזער, בראותו בידי את מאמרי „מדרש סופרים" (המליץ שנה ט' גליון 43) בהיותי בקאוונא, בטרם נדפס, נבא לי כי החנפים יקראוהו בשם „מדרש שופרים", וכן היה כי החסיד החבד"י, י—ל פ—ן הלוחם מלחמת הוזה (הלבנון ש"ז נו' 10) קראהו בשם „מדרש שופרים" כנבואת ה' פראזער; אך דבר זה איננו מופת על קיום נבואתו, כי כל המכירים את „איש ימיני בן לפור" זה, כמוני, יודעים כי הוא ה ד י ו ט (והאות, כי יאמר שם בפאסקוויל שלו: „יהודי לא יקרא רק המחזיק בדת[illegible]מאמין בכלה„ ואיננו יודע בעניות דעתו מאמרי רז"ל הידועים גם לתשב"ר והם: כל הכופר בע"ז נקרא יהודי (בזה לבד) (מגילה י"ג) ישראל אעפ"י ש ח ט א ישראל הוא) (סנהדרין מ"ד) וכל עסקו אינו רק בטאקסע ובספרי הב"ד, למען יאמינו א נ"ש כי עודנו ח ס י ד, ובכן אין להביא ראיה מלבושים בורים והדיוטים שאיננם יודעים בין י מ י ן ל ש מ א ל, כי אולי שוה בעיניהם „מדרש" עם „מדרס"; ועוד, כי לדעת החסיד בעל ב ט ו ל ה י ש הזה, בטלו חקי ההגיון, כי הקב"ה לא כתב את התורה בפי האמת של ההגיון (לדבריו במאמרו שם). ועל כן הוא דבק במדה זו של הקב"ה, עד שגם הוא נתעלה מעל להגיון, ומצא במאמרי „מדרש (או מדרס) סופרים" כפירה בתורה מן השמים, מה שלא ימצא זה כל קורא ש ו מ ר ה ג י ו ן. ויוכל היות כי גם חלוף מדרש במדרס בא לו מהיותו נעלה ופטור מן ההגיון, ועמו — גם מן ההבנה והמכתב... על כן הנני [illegible] כחי, ומנבא אני, כי הלובשים אדרת קדש למען כחש, וכל חברי איש ימיני, יקראו את ספרי זה, בשם „קהל רשעים, קהל פראים, קול רשעים, קול פראים, קל שבקלים" וכדומה; ותקותי חזקה, כי למען לעשות אות [illegible] מיום שהרב ביסת"ק, יקימו נבואתי!

אדעסא, ז' אייר תר"ל

הערה נוספת.

הזמן והמקום הכתובים בקץ השיר, שבהם כתבתי את המחברת הזאת יסירו מעלי תלונות איזה קוראים, בשומם אל לב כי שירי נכתב ברוח ומהומות התערב בהיותי שם, ובזמן ההוא טרם נוסד בית מועד בקאוונא האת השנאת אדירי עם, לתקון דברים אשר זכרתים בשירי, ובטרם הרשה המו"ל „המגיד" לעלתו לדבר מעט תוכחות לקוראיו בגליוניו לשנה 3, ולהתגלל ע"ז בגליון 49 שם, ובטרם נעשה נס גדול לחולה אחד בזכות בתו שגלחה שערותיה קודם החופה (המגיד שנה 14 גליון 2); ובטרם זכינו לראות כי גם לנו העם הקדוש יש קירכענליטונג, ויו"ל בשפתנו בפאריז —, שעל כן לא שמתי לו מדור בפ"ע, ורק לבלי אהיה כפוי טובה, לשכות כל הטוב אשר גמלני המו"ל, אשר נתן לי עפ"י סופריו בהלבנון יותר מע"ב שמות, והמובחרים שבהם: „מין ישראל (כש"ל שנה 6 נומר 23) מלשין כהונן הלורר, אויב ישראל, (שם נו' 43) כבל, בן פחותים (שם נו' 45 בלבנון) בור ריק מתורה מוסר ודרך ארץ (שם נו' 46) נאון פרחי המשכילים, העז ההולך בראש השועלים הקטנים (שם ש"ז נו 5 במאמרו של איזה שדכן ומקרי דרדקי אחד מקיידאן, המבשרנו בשורה טובה כי יעסוק בהויות דאביי ורבא, אם גם לא ידע גורמא דשמעתא) אייזנמענגער" (בהפאסקוויל „מלאכת חובה" שם נו' 10 לאיזה (...ידי" החותם „איש ימיני" אשר הדפיס פאסקווילו עלי בהלבנון, אחרי עזבי את עיר ווילקאמיר, ולא יוכל עוד לדבק את פאסקווילו עלי בדלתי בתי המחראות בעיר ההיא); והקטן עוד זאת בעיניו, וישטשני מעלבי, ובהתעטף עלי רוחי בעיר נדודי, ומעי המו לכל מחמדי לבי אשר רחקתי מהם, ובלחץ ובאלמון ובצרות לבבי אשר הרחיבו בארץ נודי — אמלל עלי המו"ל הקירכענליטונג, ויתן לי אהובות ננשקן בראש כל חוצות כמו נשק יעקב לרחל (שנה ו' נו' 46), ולמרות מזגי ותכונתי הידועים לכל יודעי, הביאני בשיח ושיג עם בתולות היפות (שם) וירוני דודים בחיק עלמות (שם ש"ז נו' 4), וכל זה עשה לי, רק למען אהבתי את השו"ע, והליעי לפני רבנינו לחדש פניו —, על כן, לבלי אהיה כפוי טובה, זכרתיו לטוב בדף 98 בשירי, אשר הוספתי כל המוסגר שם חלאי טבעות, בשבתי באדעסא; ואקוה כי ידידי בעל הלבנון, ישמח לראות, כי דרכו דרך אמונה אשר בחר לטובתו ולהנאתו, מהללם שירי, והוסיף אומץ ללכת רומס על דרכו!

ראפאפורט) „היש בטלה מום בקדשים יותר מזו?" ועל זה ענה אותו ראפאפורט לאמר „דע אתה העיט הצבוע המוכיח התנף, לא הכחדתי ולא אכחד, ולא הטלתי מום בקדשים כי חולין הוא לי — אשר אמרתי על ר״מ דיליאון לא לפנאי ולא אלפין, כו', ובפה מלא אומרה כי אלה היודעים הזיוף הנעשה בס' הזה (בס' הזהר) ומתאמצים בכל זאת לתמוך את התרמה ולהחזיקה עוד בעיני העם, הם שונאי הדת והאומה ולא יחושו לחשכת זהרה והודעת כבודה" כרם חמד חלק שני צד 163. ופליאה דעת ממני, איך לא סמך הגאון הזה על בעלי רוה״ק אשר סמך עליהם בעל שם הגדולים, ויחלל כבוד הזהר הקדוש ומקדישיו?!

98) זכר אדם דף נ״ה.

99) ענין ערבוב השטן ידוע, ואין צריך לפנים.

100) ע' סוף ספר „שלום על ישראל" ח״א, ובהמליץ שנה 8 גליון 45 מאמר „ויקרא בשם".

101) כן העיד אחד הסופרים בהמליץ שנה 9 גליון 4.

102) לדוגמא השם אגלא היוצא מר״ת של „אתה גבור לעולם אדני" הוא השם Аглая אחת מבנות כהן. ללה אחד מע״ב שמות דומה לשם Лелія אליל האהבה ושידי עם. רהע נכ מע״ב שמות דומה לשם Rhea דיקרנוסא משם Кроносъ ועוד רבות.

103) לא יפלא הדבר הזה בעיני הקורא הישר, כי אם גם רוב בני עמנו ישרים הם, ומעטים בם פועלי און, אך רוב האלופים, הפרנסים, והמנהיגים וביותר בערים הקטנות, המה המעט אשר זכרתי — כי רוב התמימים והישרים לא יאבו לעסוק בצרכי צבור מפני סבות רבות, ועל כן יהיו הפרנסים אך אלה השפלים לפרנס את עמם.

104) שגורים המאמרים „לא נגאלו ישראל אלא בשביל שלא שנו את לשונם ולא שנו את בגדיהם, אסור ללכת בקומה זקופה, אסור למלאות שחוק פיו בעוה״ז, זמרא אסור" וכאלה רבות, בפי כל; ובבאר היטב ראיתי שכתב „אשרי מי שיוכל לבלי לאכול בשר כלל" (או״ח סי') וישראל גוי קדוש לא אלמן היה מזהירים בקציצת צפרנים (או״ח סי' ר״ס) ומדינים רבים ונכבדים בדברים שבצנעה (שם סי' ר״מ)

105) כבר דברתי בזה במאמרי „ארחות התלמוד" ב„המליץ" שנה ח' וביחוד בגליון 29 וב„נוספות" למאמר זה (בהמליץ שנה ט' 12 — 8)

106) בלאדן הכלב מוביל נשמת כל רשע לגיהנם. ילקוט אדם ערך מיתה כ״ח

107) בלאדן הכלב נשלח לאכול את הקרבנות, בגרוש הטעות זהר בר' ז'.

108) אדה״ר יושב על פתח גן עדן. ילקוט אדם ערך גן עדן סי' כ״ם.

81) „המגיד" שנה עשירית גליון 15 בתשובה כללית, ובגליון 24 בבשורת המאמר „שרש דבר".

82) בהגיוני המגיד לשנה 11 גליון 49.

83) הכרמל שנה ששית גליון 24 ושם בגליון 49, ושנה שביעית גליון 5.

84) המגיד שנה 12 גליון 19 20 בבשורת האגרת לב"ח.

85) המגיד שנה הנ"ל גליון 17 לד 136, במאמר „תודה וברכה".

86) בבשורת האגרת הנ"ל שם.

87) גם זה שם.

88) כל זה, בהמגיד שנה 11 גליון 12 שמה הנה תמודי ר"מ בעל הנס.

89) בהוספה לגליון 34 בשנה ההיא מסופר הנס שנעשה ליושבי עיר פלאצק, שנעצרה המגפה שבאה לרגלי פרידת הרב, בזכות השלום.

90) בתשובה כללית בשנה ההיא בגליון 18. יקרא לה' לעדערבויס ור"י ספיר בשם „גויס".

91) לדוגמא שירי אלי' פלעסנער הרבים, וביותר בשנה 11 בהמגיד.

92) רבים הם בשנה תשיעית ועשירית להמגיד.

93) לדוגמא הקינה על הגאון ראפאפורט בגליון 43 שנה 11, והקינות בגליון 11, 12, בשנה 12.

94) סנדק מתעשר כמ"ש ביורה דעה סי' רס"ה סעיף י"ד בהג"ה ובשו"ת חתם סופר או"ח סי' קמ"א קנ"ט.

95) שמעתי דבר זה פעמים רבות, ואולי נמצא מקור לו באיזה ספר.

96) „בחינת הדת" להגאון ר' אליהו דעלמעדיגא, ובאור ה' רשניא עליו: הגאון יש"ר מקנדיא בקונטרס „אחוז"; הגאון ר"י אריה דע-מאדענא בספרו „ארי נהם"; מורה נבוכי הזמן, שער ט"ו; ה' לעווינזאהן בספרו „שרשי לבנון": ועוד רבים.

97) אלה דברי הגאון חיד"א בשם הגדולים ח"ב מערכת ספרים בבואו אל ספר הזהר, — על דברי הגאון המבקר יעב"ץ אשר הטיל ספק בקדושת הזהר ויחוסו לרשב"י: ולפום ריהטא הייתי תמיה מאד על דבריו בכלל ופרט, ורבותינו אריון דאורייתא מהר"ם קורדובירו והאר"י זצ"ל בעלי רוה"ק ואשר נגלה להם אליהו כו' הם נגדו אחריו כו' נראה שהוא לוקח את אליהו הנביא לעד על יחוס הזהר לרשב"י; וגם הגרד"ל במאמרו „קדמות ספר הזהר" לוקח לו לעד את המלאך שברא הר"י קארו לעד על יחוס הזהר לרשב"י; ולפי הדברים האלה אתפלא הפלא ופלא על הגאון הגדול ראפאפורט אשר כתב מענה לאחים אשר הוכיחו בעבור שפגם בכבוד ס' הזהר, וכתב עליו (עג

ע"י המלכות שהיא הנקבה, כן שמאל לא יפתה לשום אדם לחטוא, אלא ע"י ליליא אשתו. שם סי' ה'.

64) הענבים והמלחמות האלה ימלא הקורא בפרטיהם בחסד לאברהם מעין ז' נהר י"ד.

65) מעשה עזא ועזאל, בזהר בראשית דף כ"ח, ובחסד לאברהם שם נהר כ"ג.

66) בחסד לאברהם שם.

67) שמאל השאיל למצרים שם מאות רכב. ילקוט חדש ערך נסים סי' כ"ב.

68) עמלק בא עם ק"ל מחנות של שמאל להלחם בישראל. שם ערך אוה"ע כ"ם

69) שמאל נכנס בעגל להטעות את ישראל. שם ערך עגל סי' ג'.

70) בשעה שגבר שמאל והצליח להרוג עשרה הרוגי מלכות, ולקח לו נשמותיהם, לא הספיק הקב"ה בחותם שעה לכתוב עליו אלות וקללות, וכתב רק „יום נקם" שם ערך הרוגי מלכות סי' י"ב כ'.

71) דבר זה ידוע, ומעשה ר' יוסף די-לא-ריינה יוכיח.

72) שעיר יוהכ"פ הנתן לשמאל יהפכהו מקטיגור לסניגור. שם ערך מלא'ע" ס.

73) זהר בראשית דף ס"ד.

74) לשמאל חתן כל אשה טובלת לפרניה ושערותיה. שם ערך אשה סי' כ"ו.

75) שבח זה נמלא על האר"י בשבחיו.

76) אלה דברי הגאון ר' זלמן מרגליות, בספרו „מטה אפרים" באלף למטה סי' תקל"ח: „הלואי שיהיה ביכלתנו לעשות כמעשהו (של האר"י בהקיץ מ נ י א ל ף ממה שהוא (האר"י) ז"ל היה מתקן בשינתו". ומזה הוכיח ידידי התלמודי ה' ניסן עובדיה שהיה גדול כמו של האר"י שכתו של רב חסדא —, שהרי רב חסדא לא היה ישן בלילה מאהבתו גמודים (עירובין ס"ה) ואם היה ביכלתו לתקן בשינה, כהאר"י, היה לו ישון ולתקן כאחד!

77) על ידי הניגון של הלדיק הגדול האמתי, הוא תעלה את הנשמות שנפלו לאפיקורסות הנ"ל (העיון בספרי חכמה שהזכיר שם). ליקוטי עצות למהר"ן ערך חקירות וחכמות חלוניות סי' י"א.

78) רומין דכרין אחיין לנשי עלמא ומתעברין מנייהו נשי עלמא ואולידו רומין כו' ונ"ל שהם המזדמנים לאדם לשבור כדו כו'. חסד לאברהם מעין ז' נהר כ"ו, ועיין בתשובות מהר"ם לובלין סי' קט"ו. ובש"ע אהע"ז ונו"כ סי' ו'.

79) סגולה יקרה זו נמלאת בס' חתם סופר יו"ד סי' שלי"ח בשם ספר אחד, והתיר זאת לעשות לכהן נכפה.

80) כמו שפסק ביורה דעה סי' שס"ד סעיף ד'.

40) ע' „בכורים" לס' קעללער חלק ח' 21, 22.

41) פלפולים בפי פרעה וכמהו, נמלאים למכביר בס' „נפתלי שבע רצון" וגם עוד בספרים רבים שנתחברו במאה החמשית לאלף הששי.

42) כל הזכיות הבאות בזה אל תהיינה קלות בעיני הקורא, כי על הפכיהן יתודה כל איש יהודי כשר, בלב נשבר, כמעט בכל ערב ר"ח! וכבר תקנו לזה וידוי הגדול ונמצא בסידור תקוני שבת.

43) הטעמים האלה כתובים שם קודם הוידוי.

44) ידוע שנגלתה השכינה לר"י קארו בליל שבועות בעסקו בתורה עם חבריא, וכמ"ש בשל"ה במס' שבועות.

45) טעם זה למנהג אכילת חלב בחג השבועות, כתוב בתב"א חל"ד סק"ו.

46) עיין „המגיד" שנה 12 גליון 5.

47) כן כתב בטהרת הקדש שם, אות כ' ע"ש ותמצא כל זה.

48) ידוע מספרי המקובלים שעון זה אין לו תשובה ר"ל.

49) בסידור „תקוני שבת" בתקוני תשובה מבעלי רוה"ק קדושי עליון עמודי עולם ה"ה הרוקח והאר"י ז"ל, נמצאים כל הסיגופים האלה.

50) תשובות המשקל כאלה, ידועות.

51) עונשים אלה ידועים, ונזכרו במס' גיהנם.

52) אדה"ר היה כלול מששים רבוא נשמות, וכאשר חטא נפלו מהנו ונשרו לקליפות חסד לאברהם מעין ה' נהר ו', ועי' הערה 4).

53) כשאדם מחדש חדושי תורה שאינם אמתים, יוצא לקראת החדושים איש תהפוכות (הוא סמאל) מנקב התהום, ויטוב עמם למקומו ובורא מהם רקיע שוא הנקרא „תהו" ונוסנס לאשת זנונים (היא לילית אשתו) ואח"כ הורגת כמה אלפים ורבבות. הקדמת ס' הזהר דף ו'.

54) כל עניני חבוט הקבר, פרטיהן ודקדוקיהן, נמצאים בחסד לאברהם מעין ה' נהר ב' ד ה' ו'.

55) חבוט הקבר בא בעון אדה"ר, כמבואר בחסד לאברהם שם נהר ו'.

56) הנחש היה סמאל ורכב על נחש ונשא עינו לחוה. זהר בראשית דה ל"ה.

57) חוה נתעברה מסמאל והולידה את קין. ילקוט חדש ערך אדם סי' י"ג.

58) דבר זה נמצא בחסד לאברהם מעין שביעי נהר י"ד.

59) זהר בראשית דף י"ז, וחסד לאברהם שם נהר כ"ב.

60) דרכי סמאל ידועים, ואינם צריכים לפנים.

61) סמאל מתפרנס ממצות לא תעשה. ילקוט חדש ערך מצות סי' י"ד.

62) כשלילית מפתה אדם לחטוא מקשט אותה סמאל במ"ט קישוטין. שם ערך יצה"ר סי' ד'.

63) כשם שבקדושה אין המפארת שהוא הזכר פועל בעולם אלא

ואינם מצטרפים לעשרה. ולא היה צריך הגאון ר' סענדער (שעליו מסופר הנס הזה בשה"ב החדש) לברך ברכת התורה על קריאת המתים, ועוד היה אסור לו משום לועג לרש ומשום ברכה לבטלה, ואעפ"כ ברך ברה"ת לפניה ולאחריה, והוכח מזה שחז"ל עשו אם ושלום בהלכה, ושבאמת מ ת י ם ח י י ב י ם ב מ צ ו ת!

31) ז"ל המדרש: פגע בו (בקין) אדה"ר אמר לו: מה נעשה בדינך? א"ל: עשיתי תשובה ונתפשרתי; התחיל אדם הראשון מטפח על פניו; אמר: כך היא כחה של תשובה — ואני לא הייתי יודע! מיד עמד אדה"ר, ואמר: מזמור שיר ליום השבת. בראשית רבה סוף פ' כ"ב.

32) בענין זה, אם היו האבות כבני נח בדינים, או כבני ישראל, כבר נאמרו פלפולים אין קץ, וכמעט אין ספר פלפול, שלא דבר בזה ואעפ"כ עוד לא נודע הלכה כמי? ומקור לכל הפלפולים בזה, הוא הספר „פרשת דרכים" לבעל „משנה למלך".

33) דעת ר"א שמועד אין לו שמירה אלא סכין, ור"מ ור"י נחלקו עליו. ב"ק דף מ"ה.

34) בן נח ששבת חייב כו'. סנהדרין נ"ח.

35) ב"נ כו' בעד א' בדיין אחד שלא בהתראה. שם נ"ז. ועי' בס' זרובבל לריב"ל שכל זה לא נאמר רק לפי נימוסי האומות בימי קדם.

36) בתחלה נאמר: ויניחהו בגן עדן לעבדה ו ל ש מ ר ה (בראשית ב' ט"ו) ולבסוף נאמר: וישלחהו ... ל ע ב ו ד (ולא נאמר גם „לשמור") את האדמה (שם ג' כ"ג).

37) יעקב אבינו היה דינו כשור תם בסוד: ויעקב איש תם; ואדה"ר דינו כשור מועד, בסוד: אדם מועד לעולם. בית יעקב, דפוס ווילנא תרכ"ד, דרוש ששי בשם הס' „שומר אמונים".

38) חייבי מיתות ב"ד אם עשו תשובה אין ב"ד מוחלין להן (מכות י"ג) שאל"כ יעבור על כל איסורי מיתות ב"ד, ויאמר: הנני שב ומתחרט! נודע ביהודה קמא או"ח סי' ל"ה.

39) בב"מ דף צ"א איבעיא להו: פועל העושה בגפן זה, מהו שיאכל בגפן אחר? ופשיט מברייתא דאסיר; ודחי שם, דהתם בברייתא משום ביטול מלאכה, כי קא מיבעיא לן היכא דאשתו עמו, דהיא מביאה לו, מאי? ע"ש; ואדה"ר נתישב בג"ע לעבדו ולשמרו, והיה דינו כפועל בכרם, והיה סבור שעיקר איסור אכילתו מעץ הדעת, הוא משום ביטול מלאכה, ואם אשתו מביאה לו ואין כאן ביטול מלאכה, מותר; וזהו שאמר: האשה אשר נתת עמדי, ה י א נתנה לי ואוכל! „מים חיים" על התורה, בראשית דף ב' ע"ד, מדפוס דיהרנפורט שנת ת"ק.

הנזוב! אז נתן קול מר, ויזעק זעקה גדולה, ויאספו אנשים רבים לקולו, וישאלוהו למה הוא צועק, ויגד להם, וישחקו עליו, כי לר פי הען להכיל גם רגל אחת מרגלי הסוס, ויחשבוהו למשוגע, ויכוהו הכה ופצוע, וילך בלב נשבר ובלכתו, והנה ראש הסוס נראה מרחוק יוצא מתוך פי העץ, ויקרא לאנשים אשר הכוהו, להראות להם כי כנים דבריו, וכאשר לא ראו כל תמונה, הכוהו שנית, וכן היה פעמים רבות— הספור הזה יוצא המתפש, שלשה דפים למפרע לפני אחרית הספר, ואות אחר לא אוכל לתת לו, מאשר לא נסמנו הדפים בספר גם באותיות עבריות, עפ"י סוד נסתר.

22) שלחן ערוך או"ח סי' כ"ג סעיף י"ט ומ"א שם ס"ק כ"ב.

23) כן המנהג בעיר מגורתי ווילקאמיר.

24) בס' „שער המלך" (הקטן) בעניני פסח פרק ה'.

25) נודע הס' „שאלות ותשובות מן השמים" להקדוש הר"י מקורביל, ועי' נוסח שאלת החלום בבאור ספר יצירה לר"ת בוטריל, (ועי' כבוד הלבנון שנה ששית גליון ח"ו).

26) נודעים הספורים האלה למי שזכה לשמוע שיחת התלמדים; ולשמחת לבבנו מצאנו רמז לספורים כאלה גם בס' „עליות אליהו" שחבר הרב החכם המשכיל הר"י לעווין; וע"ע בס' זכר יהוסף בחידושיו לברכות ח"ז, שהעלה שם הגאון בעל המחבר, שאסור לצרף גולם לעשרה, ואין כל היתר לזה בשום אופן בעולם.

27) מלא מזה הס' „מגיד מישרים" שחבר המלאך יליר כפיו של הר"י קארו.

28) ע' „שם הגדולים" מערכת גדולים אות א' מספר 11 ליון ב', ובאות יו"ד מספר 332 ליון א', ובאות מ' מספר 180 ליון ב'; ובעליות אליהו מובא לשון ספר אחד כי"ק של הגר"א ז"ל וז"ל: „אמר לי אליהו ז"ל" (וע' כבוד הלבנון שם גליון ח"א).

29 ע' שם הגדולים מערכת גדולים מספר 69 ליון א', ובקב הישר פרק ל"ב.

30) ספור כזה נמצא בשם הגדולים החדש, מערכת גדולים, אות ש' ליון ג', בשם הגאון רשכבה"ג מו"ה שלמה קלוגער, והספור הזה בודאי אמת, כי הגאון הזה חתום בהסכמתו על הס' ההוא. ולא אכחד כי כבד עלי לגלות שנית את הספור הזה ברבים, פן יביאו המתחכמים ראיה ממעשה זה, שחז"ל טעו ח"ו בהלכה; כי חז"ל אמרו שאסור לקרות בד"ת לפני המת, משום לועג לרש (ברכות י"ח) ואמרו עוד, שהמתים פטורים מכל המצות (שבת קנ"א) וא"כ פטורים גם מקריאת התורה,

להברהם מעין שביעי נהר כ״ג. ועיין בעירובין י״ח סתירה לזה, ולע״ג.

8) אלמלא נתנה רשות לעין לראות כו׳. (ברכות ו׳)

9) אדם הראשון התענה הקק״ל שנה (כל ימי חייו ?) ילקוט אדם שם סי׳ לא.

10) גלגולי אדם הראשון מנויים בחסד לאברהם מעין ה׳ נהר כ״ה.

11) ענין המזלגות כהוג. ונזכר בחכמת אדם, קונטרס מצבת משה בהנהגת האבל כי׳ ט ובחת״ס סופר יו ד סי׳ שכ״ו עי״ש.

12) כל אדם מתוכח עם אדה״ר בשעת מותו על המות שגרם ילקוט הדש שם כי׳ ס״ג. ונודע שאדה״ר הוא מין ומשוך בערלתו (סנהדרין ל״ט) ע״כ לא יפלא אם יחרפוהו יריביו.

13) עונש זה נודע בפי המון, וכתוב גם בשבחי הבעש״ט.

14) בסדר התקיעות, והתנות „יהי רצון" בענין זה, וע׳ בהערות לס׳ „בן אבויה".

15) מגן אברהם סימן תרי״ט ס״ק יו״ד.

16) רבות קרה כזאת בשנת תרכ״ח, בואו הפקודה (במחוזות המערב) לכתוב בס׳ הזכרונות את כל הנעלמים. וע׳ מכתב מסע ב„המליץ" שנה 8 גליון 44.

17) ספורי מעשיות כאלה שגורים בפי ההמון, והגדה מיוחדת בשם הגאון הנודע ר׳ ר׳ העשיל.

18) כונה יקרה זו כתובה בסידור „נהורא השלם" בפרקי העבודה הכתובים קודם התפלה, פרק כ״ו.

19) כן כתוב בזהר פ׳ תזריע דף נ׳ והלאה.

20) כן פסק באליהו רבא או״ח רכ״ד והובא בחידושי ר״ע איגר ליו״ד סי׳ שע״ו סק״ג.

21) הספור הזה שגור בפי זקני הדור; ובס׳ „מגיד שיחות" לגוכינא קדישא מהר״ן נבג״מ ומעשה נורא בענין זה: איש אחד לא האמין שיש לאיש המתעים את בני האדם כמו שקרה פעמים רבות, ויצא אליו פעם אחת בלילה לץ אחד, ויקראהו החולה, וימכור לו סוס יקר בעד ד׳ אדומים, ואחרי כן הוביל האיש את הסוס למכור, ובכל מקום בואו הפלו לתת לו מחיר הסוס כפלים במחיר שחשב למכרהו בעדו; על כן נתר אמר למכור את סוסו להמלך, כי אמר בלבו, כי רק המלך יוכל לתת מחיר רב כאשר יאתה לסוס כזה, ובראותו כי גם המלך חפץ לתת לו הון רב בעד הסוס נחם ולא אבה למכרהו גם למלך וילך מאת פני המלך, ובלכתו, נגש לנהר מים להשקות את הסוס ממי הנהר העולים דרך העץ הנבוב העומד על פי הנהר, ופתאום קפץ הסים אל פי העץ

הערות

מנהג ישראל תורה היא; ודרך מחברי ישראל לכתוב הערות בסוף ספריהם, על כן גם אני חלילה לי לשנות מדרכם —; אך בזאת שניתי מהם: כי הם ימלאו הערותיהם באורי מקראות ומאמרי חז״ל, כללי דקדוק לה״ק ושמות נרדפים והשתעפות השרשים שאין להם ענין לרעיוני השיר עצמם —; ואני אכתוב הערותי, להראות כי חלום שירי לא חלום שוא הוא, וכי אין בו דברים בטלים וכי כל דבריו מיוסדים על אדני פז, הם ספרי גדולי ישראל אשר ממימיהם (הדלוחים) אנו שותים עוד היום.

1) שגלות אלה למגפת החאליר״ע נעשו בערים רבות, ככתוב בו״ע „הכרמל״ שנה ששית, ו„המליץ״ שנה ששית, בהגליונות שנדפסו בירחי אב, אלול, תשרי, מרחשון.

2) אדם הראשון נתודה בכל יום ג׳ פעמים. ילקוט חדש ערך אדם סי׳ ס״ב.

3) אדם הראשון עבר על ע״ז ש״ד וג״ע. שם סי׳ ע״ח. וצריך לומר שכל זה היה ביום שנברא, שהרי ק״ל שנה עשה תשובה, כמפורש בעירובין (י״ח) ושנות התשובה היו שנותיו הראשונות, כדמוכח שם.

4) כל הנשמות היו תלויות באיבריו של אדם הראשון ובחטאו נפלו לקליפות. שם סי׳ קי״ג.

5) נפש חיה ירדה עם אדם הראשון ובחטאו נבראו ממנה שדים. שם סי׳ ע״ו.

6) ח״פ קליפות נתגברו מחטאו של אדם הראשון. שם סי׳ קכ״ה.

7) לילית זעירתא שנתמנתה על מיתת הילדים הקטנים נתדבקה באדם כשנתגרש מאשתו, והולידה ממנו שדים בק״ל שנות תשובתו, חסד

הרפאים הבאים להוכח אל אדם

1	עשיר צבוע	פרק ב
2	גבאי לחברה קדישא	— ג
3	סופר הקהל	— ד
4	שדכן	— ה
5	חזן	— ו
6	מוכר נרות	— ז
7	מלמד	— ח
8	חריף	— ט
9	דרשן	— י
10	מְקֻבָּל	— יא
11	רב לחסידים	— יב
12	המו״ל מ״ע...	— יג
13	משורר	— —
14	מחבר	— יד
15	רב מורה הוראה	— טו
16	בן שובב	— טז

אֶפֶס כִּי אַךְ זֹאת לָדַעַת יָגַעְתִּי
וּפֵשֶׁר דָּבָר לִמְצוֹא לֹא יָדַעְתִּי:
אֵיךְ דֶּרֶךְ מִינִים נָטַשׁ זֶה הַגֶּבֶר
וַיְהִי בוֹ הֵפֶךְ מִמִּינֵי עַם עֵבֶר?
הֵן הוּא בַּמִּסְתָּרִים כִּתְמִימֵי דֶרֶךְ
יַעְתִּיר, יִתְפַּלֵּל, לָאֵל יִכְרַע בֶּרֶךְ
וּבְאָזְנֵי אֲנָשִׁים יָרֶב דִּבְרֵי רֶשַׁע
וְהֵם – בַּסֵּתֶר כָּאֵל יִפְשְׁעוּ פֶּשַׁע
יַמְרוּ יַעַבְרוּ תּוֹרוֹת חֹק יָפִירוּ
וּמֵעֵין אֲנָשִׁים דַּרְכָּם יַסְתִּירוּ
וּבִמְקוֹם רוֹאִים כָּאֵל יִתְקַדָּשׁוּ
וּכְמוֹ מֵעוֹדָם לֹא תוֹרָה נָטָשׁוּ?!...

עוֹד יִתְמַהּ לִבִּי, רוּחִי לֹא יַרְגִּיעַ
וּמַלְאַךְ יָרַד מִמְּרוֹמֵי רָקִיעַ
וּלְאָדָם אָמַר: „הֵן אָתָא מוֹעֲדֶךָ
הֵא לְךָ חֶרֶב חָגְרֶהָ עַל מָתְנֶיךָ
וּמַהֵרָה לְכָה לַעֲמוֹד עַל מִשְׁמֶרֶת
לִשְׁמוֹר פֶּתַח גַּן עֵדֶן הַמְּסֻגֶּרֶת!" 108)
וּשְׁנֵיהֶם חִישׁ נֶעֶלְמוּ מֵעֵינָיִם –;
אָז גַּם אָנֹכִי שִׁנַּסְתִּי מָתְנַיִם
וָאֵצֵא הַמְּעָרָה מָלֵא אַךְ פֶּלֶא
לִדְרוֹשׁ מַעֲנֵה־אֱמֶת עֲלֵי כָּל אֵלֶּה...

ווילקאמיר, ז׳ אדר תרכ״ט.

וּשְׁנֵי הַלּוֹחֲמִים בִּגְבוּרָה נֶאֱבָקוּ
אִישׁ לִכְבוֹד אָחִיו יַחַד הִתְחַזָּקוּ
שַׁעֲטַת פַּרְסוֹתֵיהֶם כָּל לֵב הֶחֱרִידָה
וּתְרוּעַת הַקְּרָב כָּל רוּחַ הִפְחִידָה
עַד כִּי לַקֵּץ יַד הַכֶּלֶב גָּבְרָה
וּגְוִיַּת הַשּׁוֹבָב בְּעֹז עֻצָּרָה
(כִּי זֶה כְּאֹרֶן הֵן רַב בִּמְאֹד כֹּחֵהוּ
כִּי זִבְחֵי אֱלֹהִים מִלֵּא בִּטְנֵהוּ
עֵת פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל רַבּוּ גָּבְרוּ (107
וּמַחֲנוֹת סַמָּאֵל בָּאוֹן נֶאְדָּרוּ)
וּבְעָרְפּוֹ אָחֲזָה בִּזְרוֹעַ קָתָתוֹ
וּבִשְׁאוֹל מַטָּה מְהֵרָה וּסְחָבַתּוּ . —

יז

מֵרַעַשׁ מִלְחַמְתָּם חִישׁ הֱקִיצוֹתִי ;
וּבַחֲלוֹמִי הַנּוֹרָא אָז בִּינוֹתִי —
וַיָּנַע לִבִּי , נַעֲוֵיתִי , נִפְעַמְתִּי
רוּחִי נִבְהָלָה וּמְאֹד הִשְׁתּוֹמַמְתִּי
מִדִּבְרֵי רָע מִפִּי אָדָם הִקְשַׁבְתִּי
אֲשֶׁר לְגֶבֶר תָּמִים אוֹתוֹ חָשַׁבְתִּי
עֵת אַנְחָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ שָׁמַעְתִּי ;
אַךְ עַתָּה נוֹכַחְתִּי עַתָּה יָדַעְתִּי
כִּי זֶה אָדָם בֶּאֱמֶת אַךְ מִין הִנֵּנוּ
אִם גַּם בַּסֵּתֶר יִקְרָא לֵאלֹהֵינוּ — ;

וּרְכוּשׁ אָבִיךָ בַּקּוֹת רִשַּׁשְׁתָּ
וַתְּפַזֵּר הוֹנוֹ בָּעֹנֶג בִּקַּשְׁתָּ
בַּיַּיִן, בַּמִּשְׂחָק, וּבְכֹל אִוִּיתָ
וּבְעֵנֵי אָבִיךָ, נִקְלֶה! רָאִיתָ
וּרְנָשִׁים עוֹד תַּתָּ כַּסְפּוֹ, חֵילֶךָ
(אֲשֶׁר עַל כֵּן מֵת בִּדְמִי יָמֶיךָ)
וּלְבַל יַכְּךָ לִבְּךָ עַל כֹּל פְּשַׁעְתָּ
קָרָאתָ לַכַּחֵשׁ וּבוֹ נוֹשַׁעְתָּ
וּבְאֵל וּבְתוֹרָתוֹ מַהֵר כִּחַשְׁתָּ
וּבְלִי פַחַד פָּעַלְתָּ כֹּל בִּקַּשְׁתָּ — ;
הַאַתָּה הַמְכַחֵשׁ תִּכְסַל כַּיֶּרֶד
תַּאֲמִין כִּי הֵבֵאתִי מָוֶת עַל הָרֶד ? !
הִכָּלֵם נַעֲוֵה לֵב עוֹשֶׂה כָּל הֶבֶר
הַמְכַחֵשׁ בַּדָּת וּמַאֲמִין בַּהֶבֶר !
הִכָּלֵם נָבָל ! וּתְכַסְּךָ בָּשְׁתֶּךָ
חֶרְפַּת הָאָדָם וּקְלוֹן מִשְׁפַּחְתֶּךָ !
וּבְבוּשָׁה רֵד לַתָּפְתֶּה לְךָ הוּכָנָה
וּמַה תַּעֲמוֹד? תַּבִּיט? מַה בִּי תֶּעְשָׁנָה ?

עוֹד נִצָּב הַשּׁוֹבָב יַעֲמוֹד עַל עָמְדֵהוּ
עוֹד עָלַי אָדָם הוּא יָנִיף יָדֵהוּ — ,
וּבַל אֶדָּן הַכֶּלֶב חִישׁ הֵרִים פַּעַם
וַיִּתְנַפֵּל עָלָיו בָּחֳרִי וָזַעַם 106)
וַיְהִי רַעַשׁ גָּדוֹל בָּעָם וָרֵעַ
וּשְׁאוֹן מֶהֱמֶת מַרְגִּיז לֵב שׁוֹמֵעַ

– הַאַתָּה כִּי תָרִיב עַל אֹרְחוֹת מָוֶת ?
עָנָה אָדָם וַחֲמָתוֹ – אִישׁ צָרֶבֶת
הַאַתָּה עִקֵּשׁ־לֵב תּוֹגַת אָבִיךָ
הַאַתָּה עָלַי כָּכָה תַּגְדִּיל פִּיךָ ?
הַאַתָּה אֲשֶׁר הַדַּעַת מָאַסְתָּ
וּבְחֶבְרַת רֵעִים תָּמִיד הִתְעַלַּסְתָּ
(רֵעִים נַעֲוֵי לֵב כָּמוֹךָ שׁוֹבָבוּ
אֲשֶׁר אַהֲבַת־שָׁוְא אִישׁ אָחִיו אָהָבוּ
רֵעִים הָיוּ עֵת יַחְדָּו הִתְעַנָּגוּ
וּבְהִפָּרְדָם – אִישׁ אֶל אָחִיו לָעָגוּ...)
וּלְהֵרָאוֹת חָכְמָתְךָ קוֹל הֲרִימוֹתָ
שַׁרְתָּ שִׁירֵי עֲגָבִים לֹא בִינוֹתָ –;
וַתְּפַגֵּר יוֹם יוֹם מִבְּלִי הֲגוֹת סֵפֶר
וַתֶּחְכַּם כַּבְּהֵמוֹת וְרוֹעֶה אֵפֶר
וַתְּהִי חָכְמָתְךָ אַךְ הוֹד שַׂלְמוֹתֶיךָ
הֲדַר מִגְבַּעְתְּךָ וּרְבִיד צַוְּרוֹנֶיךָ
לִבְנַת חֻשְׁנְךָ, נַעֲלֵי הַיָּדַיִם
מוֹרֵה הַשָּׁעוֹת וִיפִי הַנְּעָרִים
כֵּלִים מִשְׁפַּחַת צָרְפַת שֶׁבָּם גָּאִיתָ
אֲשֶׁר כָּעוֹף דּוֹבֵר אוֹתָם בִּטִּיתָ
וַחֲנֻפַּת קָמְפְּלִימֶנְת שֶׁבָּהּ גָּנַבְתָּ
לְבַב־רֹב עֲלָמוֹת עֲלֵיהֶן עָגַבְתָּ...
הַאַתָּה אֲשֶׁר אַךְ רוּחַ רָעִיתָ
וּבַהֶבֶל כָּל יָמֶיךָ בִּלִּיתָ

וּלְבֵית הַמְשַׂחֵק אַחֲרֵי כֵן מִהַרְתִּי,
לַחֲזוֹת עֲלָמוֹת לְקַשִּׁיב שִׁיר שָׁם סַרְתִּי
וּקְנֵה־רֹאִי הַמְקָרֵב לָעֵינַיִם
נֹכַח עֵינַי הֶחֱזַקְתִּי בַּיָּדַיִם
וּבְעֹנֶג אֵין חֵקֶר בַּעֲדוֹ הִשְׁקַפְתִּי
עַל צֶלֶם כָּל־עַלְמָה יָפָה שָׁאַפְתִּי..
אַחַר, עוֹד הַפַּעַם רֵעַי דָּרַשְׁתִּי
אַחֲרֵי כֵן שֵׁנִית תַּעֲנוּגִים בִּקַּשְׁתִּי..
מָה רַבּוּ שַׁעֲשׁוּעַי עֵת כִּי הִתְהַדַּרְתִּי
בַּעֲלָמוֹת אֲשֶׁר רְמוּתַי הִשְׂכַּרְתִּי
עֵת הַיּוֹם אֶת אֲבִיגַיִל אָהַבְתִּי
וּמָחָר, כְּפְנֵי רוּת אוֹתָהּ עָזַבְתִּי
וִימֵי חַיַּי כֹּה בַּנְּעִימִים עָבָרוּ
בִּנְשִׁיקוֹת בְּנוֹת הָאֹמֶן כִּי נִבְעָרוּ..
כֵּן נִתַּן חִשְׁקִי וּזְמָמִי הֵפַקְתִּי
כָּל תַּאֲוַת נַפְשִׁי מִמֶּנִּי לֹא רִחַקְתִּי
וּבְכֵן נָעֲמוּ חַיַּי מָלְאוּ כָּל נַחַת
וּבְפִשְׁעֵךְ אַתָּה יָרַדְתִּי שַׁחַת
כִּי סַמֵּי הַמָּוֶת לֶאֱכוֹל נוֹאַלְתָּ
וּמָוֶת דָּבַק בָּךְ זַרְעֲךָ הִנְחַלְתָּ.
בַּעֲוֹנְךָ כָּל טוּב לֹא עוֹד עֵינִי תִרְאֶה!
הַגֵּד אֲזִנָתִי! הַגֵּד, עִיר פֶּרֶא!
הַאַתָּה תֹאכַל מִפְּרִי מֵבִיא קֶרֶץ
וַאֲנִי עַל כֵּן אֶעֱזוֹב חֲמוּדֵי אָרֶץ?!

וּלְאָדָם אָמַר בַּחֲרוֹן אַף וָכַעַשׂ :
הַאֲנִי אָמוּת אִם אַתָּה מִרְחָה תַּעַשׂ ?
הַאַתָּה תֹאכַל מִפְּרִי מֵבִיא קֵרֶץ
וַאֲנִי עַל כֵּן אֶעֱזוֹב חֲמוּדֵי אָרֶץ ?
הוֹי חֲמוּדֵי תֵבֵל תַּאֲוַת לֵב גֶּבֶר
אָנוּד כִּי אֶזְכְּרֵם לִבִּי בִי יִשָּׁבֵר !
כֹּל שֶׁאָלוּ עֵינַי מֵהֶם לֹא אָצַלְתִּי :
כַּחֲצוֹת הַיּוֹם אַחֲרֵי לַחְמִי אָכַלְתִּי
רֵעַי וּבְחִירַי בִּמְעוֹנָם בִּקַּרְתִּי
וּבַהֲתוּלֵי לָצוֹן מִלִּים הִכְבַּרְתִּי
שָׁמָּה כַּמַּיִם גַּם לַעַג שָׁתִינוּ
עַל דָּת, עַל קֹדֶשׁ, בָּם בּוֹעֲרִים יַאֲמִינוּ ;
שָׁם הוּבָא כָּל מֶגֶד וּכְמוֹ חָשַׁקְנוּ
וּבְלוּחוֹת הַמִּשְׂחָק יַחַד שִׂחַקְנוּ ;
שָׁמָּה שִׁירֵי אַהֲבָה יַחְדָּו שַׁרְנוּ
שָׁמָּה אִישׁ אִישׁ נַחֲלָתוֹ לוֹ בָּחַרְנוּ . . .
וַעֲלָמוֹת עֲדִינוֹת שָׁם לָנוּ בָּאוּ
וּבָהֵן בַּמָּחוֹל אִתָּנוּ יָצָאוּ
וּבְעֵינֵיהֶן יוֹנִים אָז הִרְהִיבוּנִי
וּתְמוּנוֹת יֹפִי עֹנֶג הִשְׂבִּיעוּנִי
וּבְתֹם הַמְּחֹלוֹת יֵין רֶקַח רָדַפְתִּי
אַחַר גַּם דּוֹדִים וַאֲהָבִים שָׁאַפְתִּי . . .
מִשָּׁם בָּרְחֹבוֹת יָצָאתִי לָשׂוּחַ
לִשְׁמוֹעַ חֲדָשׁוֹת גַּם לִשְׁאֹף רוּחַ

לֹא עוֹד הַחֲרִיפִים בַּהֶבֶל יַשְׂפִּיקוּ
וּמַגִּידֵי שָׁוְא כֶּסֶף עָם יָרִיקוּ ;
לֹא עוֹד יְקֻדַּשׁ מוֹצָא פִּי אוֹהֲבֵי שֶׁקֶר
אֲשֶׁר הִרְבּוּ תַעְתּוּעִים עַד אֵין חֵקֶר
וּבְשֵׁם „קַבָּלָה" בַּדֵּיהֶם קָרָאוּ
כִּי יַאֲמִינוּ בָם וּרְכַחֵשׁ יִירָאוּ — ;
לֹא עוֹד הַמְחַבְּרִים הֲבָלִים יְכַנֵּסוּ
וּקְנוֹת סִפְרֵיהֶם עַל הָעָם יַעֲמִסוּ ;
לֹא עוֹד כְּחוֹרֵי־דַלִּים כִּי יִגְדָּלוּ
הוֹלְכֵי חֲשֵׁכִים כַּבְּהֵמוֹת נִמְשָׁלוּ,
לֹא עוֹד מֵהֲמוֹנָם רַבָּנִים יָקוּמוּ
אֲשֶׁר בְּפְתַיּוּת עַל הָעָם יָרוּמוּ — ;
לֹא עוֹד ... אַךְ רַב לִי מַלֵּא פִּי תוֹכַחַת
כִּי שָׁם מֵת אַחֵר בָּא אֵלַי מִשַּׁחַת —
וּלְרֹב מִלַּי אִם יִמָּצֵא שׁוֹמֵעַ
בֵּין הֲמוֹן הָרַבָּנִים — מִי יוֹדֵעַ ?
וִיהִי מָה — הַחִישָׁה הַגֵּד לְבָנֶךָ
כָּל דִּבְרֵי תוֹכַחְתִּי שָׁמְעוּ אָזְנֶיךָ !

טז

נִפְעָם וּמִשְׁתּוֹמֵם וּמָלֵא מַחֲשָׁבֹת
שָׁב הָרַב לִמְעוֹנוֹ בִּשְׂדֵה צַלְמָוֶת ;
וּמֵת צָעִיר בָּא וּפָנָיו רָעֲמוּ
וּלְטוּשׁוֹת עֵינָיו וּשְׂפָתָיו זָעֲמוּ

כִּי מִשְׁפְּטֵי שַׁדַּי מֵחֻקָּיו יָקָרוּ
וּמְפִירֵי מִשְׁפָּט שָׁוְא חֻקָּה שָׁמָרוּ...
(כִּי חֹק לַמִּשְׁפָּט – עֶרָה לִפְרִי שִׂיחַ
וּמִי עָרָה יִנְצוֹר וּפְרִי יַזְנִיחַ?)
וַעֲוֹנוֹת חֶרֶב וּפְשָׁעִים עָצְמוּ
תַּחַת מַסְוֵה קֹדֶשׁ לֹא יֵעָלֵמוּ
וּמְחַבְּלֵי אָוֶן לֹא עוֹד יִתְקַדָּשׁוּ
אִם בַּעֲשׂוֹתָם חֹק בְּרָמָה יֵרָעֲשׁוּ!
לֹא עוֹד אִישׁ חָמָס חֵיל זָרִים בּוֹצֵעַ
עוֹשֶׂה כָּל עָוֶל לְמוֹד אַךְ הָרֵעַ
בִּבְנוֹת בֵּית אֵל וּכְתוֹב דָּת יִשְׁתַּבֵּחַ
וּלְפֶשַׁע יִשְׂחַק כִּי בָם הוּא בוֹטֵחַ;
לֹא עוֹד בִּגְלַל קֶבֶר יָתוֹם יֵרָעֲצוּ
לֹא עוֹד רָאשֵׁי עִיר דַּם דַּלִּים יָמֹצּוּ
לֹא עוֹד הַשַּׁדְּכָנִים מִרְמָה יַצְמִידוּ
וּבְעַד בֶּצַע כֶּסֶף נֶפֶשׁ יַאֲבִידוּ;
לֹא עוֹד חַזָּנִים בֶּעָרִים יָנִיעוּ
לֹא גַם בִּמְקוֹמָם זְמִרַת שָׁוְא יַשְׁמִיעוּ
לֹא עוֹד בּוֹעֲרִים אִישׁ אָחִיו יִדְחָקוּ
לִשְׁמוֹעַ מַנְגִּינוֹת רָמוּ מָתָקוּ —;
לֹא עוֹד יַאֲמִין יַעֲקֹב בַּשָּׁוְא וָהֶבֶל
וּבְמַנְהִיגֵי כֶסֶל לֹא עוֹד לוֹ יֵחָבֵל;
וּמְלַמְּדִים בְּעֻרִים לֹא עוֹד יוֹרוּ דַעַת
וּבִבְנֵי הַנְּעוּרִים לֹא יִהְיֶה מִגְרַעַת;

חֻקִּים לֹא־טוֹבִים לָכֶם הֵם נָתְנוּ
דִּינִים כִּצְנִינִים בִּבְלִי דַעַת דָּנוּ
בְּשִׁכְכֶם עַם נִלְאָה מֵעֲמָסָה הִנָּמוֹ
וּכְבָר נָעוּ לִנְפּוֹל תַּחַת סִבְלָמוֹ — ;
עוּשׁוּ חוּשׁוּ וּמַשָּׂאָם הָקֵלּוּ
מַהֲרוּ מַעֲשֵׂיכֶם טֶרֶם יִכָּשֵׁלוּ . . .
טֶרֶם מֵרֹב כָּבְדוֹ אַרְצָה יָשֹׁחוּ
וּבַעֲבוּר הָרָע גַּם הַטּוֹב יִזְנָחוּ ! . . .
הֵן תּוֹרַת אֱמֶת נִתְּנָה לָכֶם חֶבֶל
לָמָּה מְטַהֲרָהּ יַשְׁבִּית שָׁוְא וָהֶבֶל ?
מַה לַתֶּבֶן וּלְבָר כִּי יִתְחַבֵּרוּ ?
הַבָּר אִסְפוּ , כַּתֶּבֶן אֵשׁ בַּעֲרוּ ! . . .

בָּתֵּי סֵפֶר לַלִּמּוּדִים יְסַּדוּ
וּלְבָאֵי בָם דָּת וָדַעַת לַמֵּדוּ
וּלְרַבָּנִים יִהְיוּ כַּאֲשֶׁר יִגְדָּלוּ
לֹא יֵדְעוּ כֶסֶל לֹא הֶבֶל יְהֻבָּלוּ
הֵם חֻקֵּי אֵל לִפְנֵי הָעָם יָשִׂימוּ
הֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַל עָל יָרִימוּ
הֵם אִוֶּלֶת מִכֵּם אַרְצָה יוֹרִידוּ
וּמִרְמָה וָחֹנֶף הַשְׁמֵד יַשְׁמִידוּ
וּמְשׁוּבַת הָעָם בִּתְבוּנָה יְרַפְּאוּ
וּבְרִיאָה חֲדָשָׁה אוֹתוֹ יִבְרְאוּ !"
וּבְיָדוֹ אָז יִצְלַח חֵפֶץ אֱלֹהַּ
כִּי יָבִין , מַה שָּׁפֵל וּמַה גָּבוֹהַּ ?

הורוּם לָשׁוֹן, סֵפֶר, חָכְמַת וָדַעַת
וּשְׂפַת אַרְצְכֶם דַּבֵּר בִּבְלִי מִגְרַעַת —
הוֹרוּם כִּי בַחַיִּים חֵפֶץ יִמְצָאוּ
יֵדְעוּ כִּי חַיִּים הֵם וּלְזֹאת נִבְרָאוּ
בִּמְקוֹם שָׁם יִפְנוּ כִּי יִחְיוּ יֵדְעוּ
כִּי חַיִּים הִנָּם לֹא מֵתִים גָּוְעוּ —;
יֵדְעוּ, כִּי מֵחַיֵּי תֹהוּ יָמוּשׁוּ
וּבְרֶגֶשׁ אַמִּיץ חַיֵּימוֹ יָחוּשׁוּ
לֹא עוֹד כַּחֲסְרֵי רוּחַ הֵם יָנוּמוּ
אַךְ עֵרִים יִהְיוּ וּבְרוּחָם יָרוּמוּ
וּבְחֵפֶץ הַחַיִּים וּבְאֹמֶץ רוּחַ
נֹעַם עוֹלָם עַל גּוֹרָלָם יָנוּחַ!״
אָז לֹא עוֹד יִכָּרְמוּ כַּל יַעַטוּ בֹשֶׁת
אָז יִמְצְאוּ לַחְמָם טֶרֶם יִקְחוּ אִשֶּׁת
לֹא עוֹד לַבֶּהָלָה בָּנִים יוֹלִידוּ
וּבְרָעָב וּבְצָמָא עוֹלָלִים יָרִידוּ;
אָז בַּחוּרֵי דַלִּים יַחְדָּו יִבְרָיוּ
וּפְרוּשִׁים עֲצֵלִים לֹא עוֹד יִרְבָּיוּ;
לֹא עוֹד הַחַיִּים כִּצְלָלִים יֵלֵכוּ
וּבְנֵי רֶגֶשׁ — לַמֵּתִים יֵהָפֵכוּ!

הִתְאַסְּפוּ בֹאוּ עֻצוּ עֵצָה יַחַד
וּמִשְׂאֵת קַדְמֹנִים אַל תִּפְחֲדוּ פַּחַד
וּמִשְׁפָּטִים - בַּל־תִּתְחַיְּבָם הִשְׁאִירוּ
הַחֲלִיפוּ כַּלְבוּשׁ, הָסִירוּ, הָפִירוּ (10*

„לֹא עוֹד לַתֵּבֵל „אַךְ הֶבֶל" תִּקְרָאוּ
כִּי אִם כֹּה תֹאמְרוּ לָאֵל תֶּחֶטָאוּ
מִי יוֹסֵד תֵּבֵל ? הֲלֹא אֱלֹהֵינוּ
וּפָעֳלוֹ הַבְזוֹת אֵיךְ נָעֵז פָּנֵינוּ ?!
לֹא תֹהוּ בָּרָא אֵל, כִּי אַךְ לָשֶׁבֶת
לַחֲכָם, לַעֲבוֹד, לִיגֹעַ, לַחֲשׁוֹב מַחֲשָׁבֶת;
וּבְכֵן לִקְרַאת הָעֵת כֻּלְּכֶם הִכּוֹנוּ
וּבְנֵיכֶם כִּפְרָאִים לֹא עוֹד תְּאֻמְּנוּ
לֹא עוֹד, בְּתִנְיָמָה, כִּשְׁרֹנוֹת נִפְלָאוּ
אֲשֶׁר בִּילָדִים אֶרֶךְ פִּיכֶם נִמְצָאוּ
תְּעַלּוּ בַתֹּהוּ וּתְיַשְּׁנוּם הַמָּוֶת
בַּחֲלֹמוֹת וּבַעֲצָלָה וּבְרַהַב שָׁבֶת ! . . .
לַמְּדוּ יְמֵיהֶם לַעֲבוֹדָה וַחֲרֹשֶׁת
בָּעֵץ כָּאֶבֶן בַּבַּרְזֶל וּנְחֹשֶׁת ;
לַמְּדוּם לָנִיר נִיר, לַחֲרוֹשׁ גַּם לִזְרוֹעַ
וּלְהוֹצִיא מֵאֶרֶץ לֶחֶם לִשְׂבּוֹעַ ;
הוֹרוּם דַּרְכֵי מִסְחָר אֲשֶׁר נִסְתָּרוּ
מִכְּנַעֲנִים רַבִּים כִּילָדִים יִסְתָּרוּ ;
כִּי לֹא בַשָּׁוְא וּבְעֶוֶל הַשְּׂפָתַיִם
וּבְהַקְטִין אֵיפָה וּבְעַוֵּת מֹאזְנַיִם
וּבְלוֹעַ חֵיל זָרִים עַד רֶדֶת קֶבֶר
לֹא בְכָמוֹ אֵלֶּה סוֹחֵר יִהְיֶה גָּבֶר
אַךְ בִּידֵי חָרוּצִים וּשְׂנֹאת בָּצַע
וּנְתִיבוֹת הַמִּסְחָר הַשְׂכֵּל יָדוֹעַ !

בּוֹאוּ נָא רַפְּאוּהוּ חוּשׁוּ מַהֵרוּ
כִּי אִם תִּתְמַהְמְהוּ הַמּוֹעֵד תּוֹתֵרוּ . . .
רַב לָכֶם לִשְׁעוֹת בַּהֶבֶל וָשֶׁקֶר
וּלְהַרְבּוֹת פִּרְפּוּרֵי תֹהוּ אֵין חֵקֶר
וּסְפָרִים עֲשׂוֹת לֹא אֶחָד טוֹב בָּמוֹ
אַךְ הַכְבֵּד מַעֲמָסָה חֹק שָׂמוּ לָמוֹ
אַךְ כַּסּוֹת אֹפֶל עַל זֶרַע עַם עֵבֶר
וּלְשַׁנּוֹת טַעְמוֹ בַּל יִהְיֶה כַּגֶּבֶר
בִּכְסוּתוֹ, בִּלְשׁוֹנוֹ, בַּהֲלִיכָתֵהוּ
בְּמִשּׁוּשׁוֹ וּבְאָכְלוֹ וּבְכָל מַעֲשֵׂהוּ 104)
רַב לָכֶם הַשְׁפֵּק אַךְ בְּעֵת עֲבָרָה
אֲשֶׁר בִּכְנָפֶיהָ אֶתְכֶם צָרָרָה
וּכְחוֹלְמִים תִּהְיוּ בַּחַיִּים בָּאָרֶץ . . .
הֵן עֵת חֲדָשָׁה עַתָּה פָּרְצָה פָּרֶץ
וּבָהּ חוֹלְמֵי חֲלוֹם לֹא עוֹד יִצְלָחוּ
וּשְׁכֵחֵי חַיִּים כְּמִשָּׁלוֹם יִזָּנֵחוּ ;
בָּהּ אַךְ פֹּעֲלֵי פֹעַל לֶחֶם יִשְׂבָּעוּ
וַעֲצֵלִים נִרְפִּים בָּרָעָב יִגְוָעוּ ;
בָּהּ אַךְ חַכְמֵי לֵבָב יִשְׂגּוּ יֵרֹמּוּ
וּרְחֵקֵי דַעַת בַּחֹשֶׁךְ יִדַּמּוּ ;
וּכְבָר מִצְוַת פִּיהָ רַבִּים עָבָרוּ
אַךְ עַתָּה נֶעֶנְשׁוּ — לֶחֶם חָסֵרוּ ! . .
עַל כֵּן דַּרְכְּכֶם עִמָּכֶם פַּנּוּ הַיְשִׁירוּ
וּבְמַתְּנֵה הָעִבְרִים קוֹל עֹז הַעֲבִירוּ :

דַּם עֲנִיִּים לִצְבָא מֶלֶךְ נִמְסָרוּ
תַּחַת נָכְרִים מֵרֶחֶם לָמוֹ זָרוּ — ;
דַּם נֶעֱלָמִים מִכְתַּב מַסָּע בִּקְּשׁוּ ;
דַּם חוֹלִים בָּלִים עַצְמֵיהֶם עָשֵׁשׁוּ
מִבְּלִי יוּכְלוּ אָכוֹל כֹּל נַפְשָׁם תְּבַל
מֵרֹב שִׁלּוּם מֶכֶם עֲלֵי כָ ל אֹכֶל — ;
דַּם כָּל נִגַּשׂ נַעֲנֶה קוֹדֵר וְשׁוֹחֵחַ
מִמִּסִּים שָׂמוּ עָלָיו עוֹשְׁקָיו כֹּחַ ;
דַּם מַשְׂכִּילִים עַל צַוָּארָם נִרְדָּפוּ
יַעַן וּבְיַעַן אֶת הָאֱמֶת חָשָׂפוּ
וּמֵרֹב עָמָל וּתְלָאוֹת שָׂבָעוּ
בִּבְלִי תִקְוָה מֶרְחַקֵּי אֶרֶץ נָעוּ
נִפְרְדוּ מֵרֵעִים, מִכָּל מַחְמַד עָיִן
לִנְדוֹד בִּמְקוֹם כָּל מַכִּיר לָמוֹ אָיִן
וּתְלָאוֹת חֲדָשׁוֹת שָׁמָּה יִשָּׂאוּ
מֵחֹסֶר, אַלְמוֹן, וָנָד יִדַּכָּאוּ . . .
כִּי רָאשֵׁיכֶם סוֹרְרִים עוֹשֵׂי רָע יַחַד
רֻבָּם רוֹדְפֵי שַׁלְמוֹנִים אוֹהֲבֵי שֹׁחַד103)
עֵינָם אֶל בִּצְעָם וּבְהַוּוֹת יָעֹזוּ
יְשַׁלְלוּ אַלְמָנוֹת וִיתוֹמִים יָבֹזוּ!"
לָכֵן כֹּה בַּחֲלוֹם לֵיל תֹּאמַר לִבְנֵךְ :
"שִׁרְתָה דָבָר אֶל רַבָּנֵי עַמֶּךָ
לֵאמֹר : שִׂימוּ עֵינֵיכֶם עַל דַּרְכֵּנוּ
כִּי גָדֵל כַּיָּם הָהּ! שֶׁבֶר עַמֵּנוּ

וּכְמוֹ עוֹלוֹת אֵלִים גַּם אָז שָׂבַעְתִּי
כֵּן עַתָּה שִׁירֵיכֶם רַבַּת שָׁמַעְתִּי
רַב לִי הַקְשֵׁב נַהַם בִּתְפִלּוֹת קַצְתִּי
וּפִיוּטִים וְלַהַג לֹא חָפַצְתִּי!
עֵת לֵרָאוֹת פְּנֵי בֵּיתִי תֶּאֱתָיוּ
עַל כָּל רִיב עַל כָּל נֶגַע שָׁם תֶּהֱמָיוּ
שָׁם עַל מַשְׁכִּילִים יַחַד תִּתְמַלָּאוּ
שָׁם עַל אוֹהֲבֵיכֶם חֶרְפָּה תִּשָּׂאוּ!
חֹדֶשׁ, שַׁבָּת, וְחַג, שָׁם תִּוָּעֲדוּ
וַעֲשׁוּקִים לִפְנֵיכֶם בִּבְכִי יֵרֵדוּ
וּמִמּוּל הָאָרוֹן יֶהֱמוּ יַזְעִיקוּ:
כִּי אַבִּירֵי לֵב נַפְשָׁם הֵרִיקוּ
וּבְאָהֳלָם הֵבִיאוּ שֹׁד וּמְגֶעֶרֶת
וּבֵן יָחִיד שָׁדְדוּ מֵאֵם עִוֶּרֶת
מֵאִשָּׁה הָרָה וִילָדִים חֲמִשֶּׁת
לִפְדּוֹת מִצָּבָא אִישׁ לוֹ אַחִים שִׁשֶּׁת
וּבֶן עָשִׁיר הוּא בִּמְכַבְּדֵי קֶרֶת –:
אַךְ לֹא יֵעָנוּ – הוֹי אָוֶן וַעֲצֶרֶת!
וּמִי בִקֵּשׁ מִכֶּם, עֶרֶב וָבֹקֶר
לִרְמוֹס חֲצֵרַי, לָבִיא מִנְחַת שָׁקֶר?!
חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם נַפְשִׁי שָׂנְאָה
לְטֹרַח הֵם לִי לֹא אוּכַל אֶשָּׂאָה
וּבְעֵת כַּפֵּיכֶם אֵלַי יִנָּשְׂאוּ
אַעְלִים עֵינַי מֵהֶן – כִּי דָם מָלֵאוּ

עַל כֵּן רַבּוּ בוֹ נוֹכְלִים, פּוֹעֲלֵי שֶׁקֶר
נוֹשְׁכֵי נֶשֶׁךְ, חוֹשְׁבֵי אָוֶן אֵין חֵקֶר,
עַל כֵּן יָפוּצוּ בָנָיו אֶל כָּל רוּחַ
וּבְלַחַץ וּנְדוּדִים נַפְשָׁם תָּשׁוּחַ!

לָאֵל כִּי תַעְתִּירוּ וּשְׁמוֹ תִּקְרָאוּ
תִּדְרְשׁוּ בְּמַלְאָכִים מַתְעִים בָּרָאוּ
וּשְׁמוֹת אֱלִילִים גַּם פִּיכֶם יַשְׁמִיעַ 102)
עֵת יִקְרָא לָאֵל כִּי אֶתְכֶם יוֹשִׁיעַ!
בִּלְחָשִׁים וּכְשָׁפִים רַבַּת תַּשְׂפִּיקוּ
וּצְרֹרוֹת כַּסְפְּכֶם לַמְעוֹנְנִים תָּרִיקוּ
תִּדְרְשׁוּ לַמֵּתִים וְקֹסְמִים תִּקְסֹמוּ
תַּשְׁבִּיעוּ שֵׁדִים בִּשְׂעִירִים תִּלְחֹמוּ!
וּלְהַבְלֵי שָׁוְא אֵין חֵקֶר בָּם תַּאֲמִינוּ
וּבִבְלִי דַעַת לַעֲשׂוֹתָם תָּהִינוּ
הֲיֵשׁ מִסְפָּר? הֵן אַךְ הֶבֶל אִיגָעָה
לוּ אֲמָנֶה גַּם הַמְעַט אֲשֶׁר אֵדָעָה
וַאֲשֶׁר הַיּוֹם מִפִּי מֵתִים שָׁמַעְתִּי
וּבְסִפְרֵיכֶם הִנָּם כַּאֲשֶׁר יָדַעְתִּי!...

חֲזוֹן בֶּן אָמוֹץ כָּל שָׁנָה תִּשְׁמָעוּ
וּדְבָרָיו אֵשׁ עַד לִבְּכֶם לֹא נָגָעוּ
תִּנְהוּ נְהִי עֵת תּוֹכַחְתּוֹ תַקְשִׁיבוּ
אַךְ דַּרְכֵיכֶם עַל פִּיהָ לֹא תֵיטִיבוּ —;
גַּם לָכֶם יוֹדְעֵי אֵל בִּשְׁמוֹ יֹאמֵרוּ:
»לָמָּה לִּי רֹב רִנּוֹת עָלַי תַּעְתִּרוּ?

יַלְדֵי הוֹרִים גֵּאִים צִיָּה יַעַרְקוּ
וּבְאֶפֶס מַעֲשֶׂה יָדַיִם יְחַבְּקוּ
כִּי יָקָר לָמוֹ הוֹלֵךְ בַּעֲצַלְתַּיִם
מֵאִישׁ תָּם אוֹכֵל מִיגִיעַ כַּפַּיִם!
לִבְנֵיכֶם בַּנֹּעַר נָשִׁים תִּקָּחוּ
טֶרֶם לַעֲבוֹדָה לֶעָמָל יִצְלָחוּ
וּנְשֵׁי אַהֲבָה הָהּ, בִּלְבָבָם תָּמִיתוּ
עוֹד טֶרֶם יִתְפַּתְּחוּ אוֹתָם תַּצְמִיתוּ
לֹא עוֹד תַּעֲנֻגֶיהָ יוּכְלוּ יִרְוָיוּ
וּבְנֹעַם דּוֹדֶיהָ לֹא עוֹד יֶחֱזָיוּ . . .
גַּם תִּקְוַת עֲלוּמִים כְּעֵץ תַּסִּיעוּ
וּמְרוֹרוֹת תַּחְתֶּיהָ אוֹתָם תַּשְׂבִּיעוּ!
עוֹדָם חִדְלֵי אוֹנִים עוֹד צַר כֹּחָמוֹ
עוֹד כַּרְכֵּר גַּם נַפְשָׁם קְצָרָה יָדָמוֹ
עוֹד לֹא יָדְעוּ עַל יָדָם לֹא הֶעֱבִידוּ
וּנְעָרִים עוֹדָם — וּבָנִים יוֹלִידוּ!
שָׁנִי עִם עֲדָנִים כַּעֲדִי תִּלְבָּשׁוּ
חוֹרִים וַעֲשִׁירִים גַּם דַּלִּים רָשָׁשׁוּ
אִישׁ אִישׁ רַב כַּאֲשֶׁר תַּשִּׂיג לוֹ יָדֵהוּ
יֶרֶב עֲדָיָיו וִיפָאֵר בֵּיתֵהוּ
וּמַשָּׂאָם הָרַב שְׂאֵת לֹא תוּכָלוּ
עֲדֵי כִּי מִבְּלִי קוּם תִּפְּלוּ תוּטָלוּ! . . .
עַל כֵּן יַדַּל יַעֲקֹב רָזוֹן יֹאכְלֵהוּ
עַל כֵּן תַּם כֹּחוֹ — עֹנִי יְרַחֲצֵהוּ

לַעֲלוֹת עַל קִבְרוֹ נֵר תָּמִיד בֹּעֶרֶת
כִּי יַרְבֶּה מוֹפְתָיו בַּעֲשׂוֹת לוֹ מַזְכֶּרֶת
(הוֹי כֶּסֶל וְהֶבֶל, עָמָל וָאָוֶן!
הוֹי הָמוֹן חֲסַר לֵב בַּעַר לֹא יָבֶן!
מִי בַּעַר־נֵס זֶה? מַה יָּדָיו פָּעָלוּ?
אוֹ אַיֵּה הֵם מוֹפְתָיו אֲשֶׁר גָּדָלוּ?
וּמַדּוּעַ לֹא נֵר תָּמִיד תַּבְעִירוּ
עַל קִבְרוֹת הַנְּבִיאִים נִסִּים הִכְבִּירוּ?)
וַאֲשֶׁר בָּם מֵעֵין הַגְּבוֹהִים תַּעֲלִימוּ
כָּל תַּרְמִית לִבְּכֶם וּרְמִיָּה תַּעֲרִימוּ...
אַךְ לִיסוֹד לִבְנֵי דַלִּים בָּתֵּי סֵפֶר
לִמְלָאכָה, לַעֲבוֹדָה, וּלְאִמְרֵי שֶׁפֶר
גַּם לַעֲזוֹר רָשִׁים כִּי יוּכְלוּ יִסָּעוּ
מֵעִיר שִׁבְתָּם בָּהּ בָּרָעָב יִגְוָעוּ
אֶל עִיר אַחֶרֶת לִמְצוֹא אֹכֶל לָמוֹ
בִּיגִיעַ כַּפָּם וּמְלֶאכֶת יָדָמוֹ
וּבְנוֹת בֵּית מַחֲסֶה לִיתוֹמִים אֻמְלָלוּ
לֹא תִמְצְאוּ דֵּי כֶסֶף — זֹאת לֹא תוּכָלוּ!
רַבּוּ בָכֶם נִרְפִּים אוֹהֲבֵי מָנוֹחַ
אֲשֶׁר לַעֲבוֹדָה לֹא יִצְלְחוּ צָלוֹחַ
וּלְעֵינֵי הָעָם בַּשָּׁוְא יִתְקַדָּשׁוּ
וּבְעֹז הַדָּת בֶּגֶד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁוּ
וּבְכֵן יֹאכְלוּ לַחְמָם חֵילָם יִבְלָעוּ
מִימֵי עֲלוּמֵיהֶם עֲדֵי יִגְוָעוּ!...

כָּכָה בִּמְנוֹר רֹאשׁ דָּבָר מַגִּיד פֶּשַׁע
וְכָל נִמְצָא יוֹצֵא אִתְּכֶם לְיֵשַׁע ; :
שׁוֹפְטֵי מַעַל שָׂרְקוּ , רָאשָׁם הֵנִיעוּ
וּצְבָא הַתָּרוֹם אֹמֶר לֹא הִבִּיעוּ
וּמְלִיצֵי יֹשֶׁר בֹּשׁוּ גַּם נִבְרָמוּ
חַתּוּ לֹא עָנוּ מֵחֶרְפָּה נֶאֱלָמוּ !
וַאֲנִי הַגֵּר יָשְׁרְכֶם בְּבִאֵר חָפַצְתִּי
אַךְ מִבְּלִי דַעַת מַעֲנֶה פִּי קָפַצְתִּי
הֵן הִכּוּ לֹא חָטָא מִלָּיו נֶאֱמָנוּ
כֵּנִים עַצְמוֹתָיו לֹא שָׁוְא הֶרְאָנוּ
עַל כֵּן שַׁשְׁתִּי עֵת קֵץ מִלָּיו הִגִּיעַ
וּמַרְבִּית פִּשְׁעֵיכֶם טֶרֶם הוֹדִיעַ
לֹא תוֹסִיף סַפֵּר לִפְנֵי שׁוֹפְטֵי מַעַל
כָּל פְּעָלֵיכֶם יַלְדֵי הֶבֶל וָגַעַל :
כִּי מִתְעִים הִתְעוּכֶם בְּזָדוֹן לִבָּמוֹ
וַתִּהְיוּ לִפְלַגּוֹת אֵין מִסְפָּר לָמוֹ
וּמְרִיבַת נֶצַח בֵּין חֶבֶר וָחֶבֶר
יוֹם יוֹם תִּגְדַּל תִּרֶב אַף תַּעַל אֵבֶר
וּבְשַׂר זֶבַח אֵלֶּה לֹא אֵל יֹאבֵלוּ
וּדְבַר רַב זֶה אַנְשֵׁי רִיבוּ חִלֵּלוּ ;
אֵין מֵשִׂים שָׁלוֹם בֵּין אַחִים נוֹלָדוּ
אֲשֶׁר עַל שָׁוְא וָהֶבֶל הִתְפָּרָדוּ ! . . .
רִבּוֹת שֶׁקֶל שָׁנָה שָׁנָה תוֹצִיאוּ
אֲשֶׁר אֶל בַּעַל הַנֵּס שַׁי תָּבִיאוּ 101)

רַבִּים בָּם כִּדְבַר אֵל אָחוֹר נָזֹרוּ
וּבְכָל יוֹם וָיוֹם אַךְ יִשְׁתּוּ יִשְׁכָּרוּ
וַיִּבְחֲרוּ כָּמוֹ מַתְעֶה וּבְלִיַּעַל
הַמַּטִּיף לַשֵּׁכָר כִּנְבִיא הַבַּעַל
כַּסְפָּם וּרְכוּשָׁם יָדוֹ לוֹ אוֹצֶרֶת
יֶאֱסֹף לוֹ כָּל מַחְמַד וִיקַר תִּפְאֶרֶת
יִבֶן הֵיכָלוֹת מַרְהִיבֵי עֵינַיִם
יִקְבֹּץ הוֹן רַב בִּבְלִי עֲמַל כַּפַּיִם
יִקֶן לוֹ מִטּוֹת שֵׁן וּדְמֶשֶׁק עָרֶשׂ
מַעֲדַנֵּיהֶם יִשְׂבַּע וִימַלֵּא כָרֵשׂ
מִיגִיעָם יָגֵשׁ פִּימָה עֲלֵי כֶסֶל
וּבְסוֹד חֲסִידָיו הוּא נִקְדָּשׁ כַּפֶּסֶל
וּזְרוּעַ אֵל לוֹ, לֵאמֹר לוֹ יְהַלְּלוּ
וּלְכָל אָסוֹן וּפִיד עֶזְרוֹ יִשְׁאָלוּ
וּתְפִלָּתָם, לוֹ לֹא לָאֵל יָבִינוּ
כִּי אַךְ בְּזֹאת יַצְלִיחוּ—הֵם יַאֲמִינוּ!
הַהֵם זֶרַע הָעָם — תִּמְהוּ תְּמוֹהַּ!
זֶרַע הָעָם שֶׁבּוֹ בָּחַר אֱלוֹהַּ
עַם בֵּאלֹהִים אֱמֶת מֵאָז הֶאֱמִינוּ
עָם, אֱמוּנַת אֵל לַגּוֹיִם הֵבִינוּ?
אֵיךְ אֵל אֱמֶת אֵל מִסְתַּתֵּר שְׁכָחוּ
וֵאלֹהִים בַּעַל גַּו תַּחְתָּיו לָקָחוּ!
עַם נָצְרוּ חֹק וּמִשְׁפָּטִים שָׁמָרוּ
אֵיכָה כָּזוֹ צֶדֶק תּוֹרוֹת עָבָרוּ!״

רַבִּים בָּם אֲשֶׁר צַדִּיקִים נֶחְשָׁבוּ
וּבְנַבְהוּת רֻבָּם בִּישֻׁרוּן יִרְהָבוּ
הַחוֹשְׁבִים כִּי בַשָּׁוְא וּבְזִדְקַת שֶׁקֶר
יִיצְרוּ עוֹלָמוֹת גַּם אֵלִים אֵין חֵקֶר,
זָנְחוּ דַּת אֵל תּוֹרַת מֹשֶׁה עָבָרוּ:
מִשְׁפַּט אִישׁ לַעֲמִיתוֹ לֹא שָׁמָרוּ
אַךְ בֶּצַע מַעֲשַׁקּוֹת תָּמִיד יִרְדֹּפוּ
וּמִפִּי אֲחֵיהֶם בִּרְעָם יַחְטֹפוּ
יָבֹזּוּ דַּלִּים וּגְבוּלוֹת יַשִּׂיגוּ
וּלְדוֹרְשֵׁי מִשְׁפָּט יָבֹזוּ אַף יַלְעִיגוּ!
חֻקֵּי אֵל בִּידֵיהֶם שֻׁנּוּ הוּמָרוּ
כִּסּוּ בַהֲבָלִים וּבַל עוֹד נִכָּרוּ!...
הָאֵל בּוֹ יַאֲמִינוּ וּשְׁמוֹ יִקְרָאוּ
תַּבְנִית, גֵּו, וּתְמוּנָה לוֹ הֵם בָּרָאוּ
וּכְמוֹ אִישׁ מֵאִתָּם אוֹתוֹ חָשָׁבוּ
וּבְשֵׁם „שִׁעוּר קוֹמָה“ מִרְיָם נָקָבוּ!
לַיֹּכֶת אֵל עוֹלָם אַלּוּף הִרְכִּיבוּ
וּמִמְשַׁל סַמָּאֵל כָּמָּה הִרְחִיבוּ
עָלָיו יֹאמֵרוּ: כִּי יִרְהַב בֵּאלֹהַּ
וּבְמַחֲנֵה הָאֵל יָרֵב שַׂר וָנֹהַּ...
וּבְגֵאוּת, חַטַּאת פִּימוֹ עוֹד סִפֵּרוּ:
כִּי עֲצַת שֵׁדִּי צַדִּיקִים יָפֵרוּ
וּכְמוֹ אֵלֶּה רַבּוֹת אָזְנִי לָקָחָה
וַתִּרְגַּז בְּמָתְנִי, נַפְשִׁי הִשְׁתּוֹחָחָה!

קִרְבָּם מְלֵא הַוּוֹת מַחְשְׁבֹתָם – אָוֶן
וּלְבָבָם לֹא בָשָׂר הוּא כִּי אִם אָבֶן –
וּבְלִבָּם יֹאמְרוּ: „צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ
לֹא הֵפַרְנוּ מִשְׁפָּט חֹק לֹא זָנַחְנוּ
סוּת צִיצִת נִלְבַּשׁ טוֹטָפוֹת נַחְבּוֹשָׁה
אֶת הָאֵל נִירָא לַמֵּתִים נִדְרוֹשָׁה
עֶרֶב וָבֹקֶר לָאֵל נִתְפַּלֵּלָה
בִּימֵי הַמּוֹעֲדִים מַשְׁמַנִּים נֹאכֵלָה
בַּכֹּל יַאֲמִין לִבֵּנוּ לֹא נַלְעִיבָה
וּמִדֶּרֶךְ חָכְמָה רֶגֶל נָשִׁיבָה
דִּין וַאֲגָדָה נִלְמַד בִּזְמַן חָפְשֵׁנוּ
וְהוֹגֵי בַתּוֹרָה נִפְרוֹס לַחְמֵנוּ".
כֹּה חַנְפֵי לֵב בִּלְבָבָם יִתְבָּרֵכוּ
וּבְדֶרֶךְ חַטָּאתָם שׁוֹבָב יֵלֵכוּ:
אַךְ דִּבְרֵי הַשָּׂטָן אֶל שׁוֹפְטֵי מַעַר
עֵת קוֹל הַשּׁוֹפָר בַּשָּׁמַיִם יַעַל
שָׁמַעְתִּי (כִּי שָׁוְא תִּתְהַלְּלוּ בַשַּׁעַר
כִּי מִקּוֹל שׁוֹפָר יֶחֱרַד יֹאחֵז שָׂעַר
וִיהִי כַנִּדְּתָם פַּלָּצוּת תֹּאחֲזֵהוּ 99)
וּמֵרֹב צָרָה יְעָלִים שִׂטְנָתֵהוּ)
וּדְבָרָיו מִקְשׁוֹב נִבְהַלְתִּי נַעֲוֵיתִי:
„דַּרְכֵי זֶרַע יַעֲקֹב לִרְאוֹת אִוִּיתִי
וָאֵרֶד מַטָּה וּפָעֳלָם בָּחַנְתִּי
וָאֵרֶא מַעֲשִׂים – לִרְאוֹת לֹא הֶאֱמַנְתִּי:

אַךְ רַבִּים בָּהֶם צַדִּיקִים נִקְרָאוּ
וּפוֹשְׁעִים אַךְ הִנָּם וּשְׁאוֹל חָטָאוּ :
אָב וָאֵם יִבְזוּ וּכְלִמּוֹת יַשְׂבִּיעוּ
וּבְמוֹ עַל גַּנָּב עָרֵימוֹ יָרִיעוּ ;
אַחִים הוֹלְכֵי תֹם בִּלְבָבָם יִשְׂנָאוּ
יַכְלִימוּם , חֶרְפָּה עֲלֵיהֶם יִשָּׂאוּ ;
עַל שָׁוְא עַל לֹא דְבָר רֵעָם יִשְׂטְמוּ
וּבַחֲמַת עַכְשׁוּב נִקְמָתָם יִקֹּמוּ ;
מֵאֲחִיהֶם הָאֶבְיוֹן יָדָם יִקְפְּצוּ
וּלְהַלְווֹתוֹ בַּצַּר לוֹ לֹא יַחְפְּצוּ ;
מַשְׂכֹּרֶת אִישׁ שָׂכִיר תָּלִין אִתָּמוֹ
יוֹנוּ עֲמִיתָם – לֹא יֶחֱרַף לְבָּמוֹ
וִיעַנּוּ יָתוֹם אַלְמָנָה יִלְחָצוּ
וּבְדַם עֲנִיִּים פַּעֲמֵיהֶם יִרְחָצוּ ;
יֵלְכוּ רָכִיל וַיִּלְשְׁנוּ בַּשָּׁוְא רֵעַ
וּמַשְׂכִּיל דּוֹרֵשׁ טוֹב יַחְשְׁבוּ פּוֹשֵׁעַ ;
עַל דַּם רֵעָם יַעַמְדוּ לֹא יַעַזְרוּהוּ
וּבְצָרָתוֹ יִרְאוּ לֹא יוֹשִׁיעוּהוּ ;
מֹאזְנֵיהֶם אַךְ מִרְמָה , מִדָּתָם עָוֶל
אִמְרָתָם שָׁוְא , וּמוֹצָא פִיהֶם הָבֶל
יַעַשְׁקוּ יִגְזֹלוּ בַּאֲשֶׁר יִפְגָּעוּ
יִשְׂבְּעוּ שֹׁד דַּכִּים חֵיל זָרִים יִבְלָעוּ
שָׁלוֹם בִּלְשׁוֹנָם וּבְלִבָּם אַךְ אֹרֶב
וּלְאֵיד אָח כִּי יִרְאוּ שִׂמְחָתָם תֶּרֶב –

בֶּאֱמוֹר לָמוֹ אִישׁ: „אֶת דַּרְכְּכֶם הַיְשִׁירוּ
שִׁקּוּצֵי הַבְלֵי שָׁוְא מִכֶּם הָסִירוּ!"
יִבְזוּ צַלְמוֹ, מִלְחָמָה בוֹ יַעֲרוֹכוּ
כִּנְחָשִׁים צִפְעוֹנִים אוֹתוֹ יִשֹּׁכוּ;
לֹא יֵדְעוּ בֹּעֲרִים לֵב אוֹהֵב עַמֵּהוּ
כִּי לַהֶבֶל אָחִיו יֶתֶר מִמְּקוֹמֵהוּ
יִרְגַּז יִתְחַמֵּץ יֶחֱרַד לֹא יָנוּחַ
וּמִכְּאֵב לֵבָב וּמִשֶּׁבֶר רוּחַ
מוֹכִיחֵי הָעָם בָּרָמָה יִזְעָקוּ
מֵהֲמוֹן שַׂרְעַפֵּיהֶם לֹא יִתְאַפָּקוּ —;
זֹאת לֹא יָבִינוּ אֲנָשִׁים נִבְעָרוּ
כִּי טָפַשׁ לִבָּם רִגְשֵׁי אִישׁ חָסֵרוּ
אַךְ אַתָּה בָּשָׂר עוֹד אֵינְךָ אַךְ רוּחַ
וּלְעוֹלָם הַקֶּשֶׁת הִנְּךָ שָׁלוּחַ
לֹא לְךָ עוֹד הֱיוֹת שׁוֹבָב אַךְ כַּפֶּרֶא...
עַתָּה רַק מֵישָׁרִים עֵינְךָ תֶּרְאֶה
וּבְכֵן שִׁמְעָה מִלַּי אַל תָּחִישׁ תָּשֵׁב
אַל תִּקְרָא לִי „מִין!" טֶרֶם תַּקְשֵׁב קָשֶׁב!

תּוֹרָה צִוָּה לָכֶם יוֹשְׁבֵי שָׁמַיִם
וּמִצְוֹת בָּרוֹת הַמְּאִירוֹת עֵינַיִם
עֲלֵיהֶן חֶרְפַּת נַעֲוֵי לֵב תִּשָּׂאוּ
וּבְעֵדֶן עַל מַשְׂכִּילִים תִּתְמַלָּאוּ
כִּי „חֻקֵּי אֵל — תֹּאמְרוּ — הֵמָּה יְפִירוּ"
וּכְבוֹדָם עַל כֵּן בְּקָלוֹן תָּמִירוּ

הֲלֹא תוּכַל תַּגִּיד בַּחֲלוֹם מַלְּכֶּךָ
אֶל דָּן בִּנְךָ הַיּוֹשֵׁב עַל כַּנֶּךָ !
אִם קוֹלְךָ יִשְׁמַע וְרֵעֵמוֹ יוֹשִׁיעַ
לִבְּךָ יִשְׂמַח וּתְהִלּוֹת לִי תַּבִּיעַ ;
אִם יֶחְדַּל — וְנִשְׁמָתְךָ נֵר יָעַל
עַל הַשְּׁפִילָה יָרֶדֶת אֵלָיו מִמַּעַל
וּפֶרֶק מִשְׁנֶה יִלְמַד אוֹ סוֹד זֹהַר
בַּעֲבוּר תִּטְהַר כַּשָּׁמַיִם לָטֹהַר —
לֹא כֵן יִהְיֶה אָשֵׁם ! אַתָּה עָמַדְתָּ
אַתָּה הִזְהַרְתּוֹ — אֶת נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ !
וּבְכֵן שִׁמְעָה מִלֵּי קוֹלִי הַאֲזִינָה
וּלְהָבִין אִמְרָתִי לִבְּךָ הָכִינָה
אַל תָּחִישׁ לַעֲנוֹת טֶרֶם תִּשְׁמָעֵנִי
אַל תָּחִיל תִּזְעַק לֹא „מִין" תִּקְרָאֵנִי
אִם גַּם אֶל חִכְּךָ מִלַּי לֹא יִנְעָמוּ —
כַּאֲשֶׁר מֵאוֹ עַמְּךָ חֹק לָמוֹ שָׂמוּ :
שָׁמוֹעַ דִּבְרֵי אִישׁ מַחֲזִיק יָדֵימוֹ
וּשְׂנוֹא מוֹכִיחַ דַּרְכָּם עַל פָּנֵימוֹ ;
וּבִנְבִיאֵי אֱמֶת עַל כֵּן הִרְעִיבוּ
וּבְאַף חַיֵּימוֹ לַשַּׁחַת הִקְרִיבוּ
וּנְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר „שָׁלוֹם" בִּשֵּׂרוּ
שָׁכְנוּ גַּם עָשְׁתוּ וַחֲיָלִים גִּבֵּרוּ
עַל כֵּן מָטוּ אָז לִבְלִי קוּם נָפָלוּ
עַל כֵּן גַּם עַתָּה עַל דַּרְכָּם כָּשָׁלוּ !

אַךְ אֶל בִּצְעוֹ וּכְבוֹדוֹ יִשָּׂא עַיִן
וּתְשׁוּעַת עַמּוֹ נֶחְשְׁבָה לוֹ כְּאַיִן
וּלְמַעַן הִתְחַסֵּד עוֹד יוֹסֶף הָבֶל
וּבְמַשְׂכִּילִים יָרִיב לִמְצוֹא בָם עָוֶל — ;
הַהוּא לְדַבֵּר רִיבִי יַטֶּה אָזְנַיִם ?
הֲלֹא אַךְ לַעְגוֹ יַשְׁקֵנִי כַּמָּיִם !
שָׁם רַב גֵּאֶה הַמְבַקֵּשׁ שֵׁם תִּפְאֶרֶת
וּבִפְלְפּוּלָיו יִתְגַּדֵּל בִּמְרוֹם קָרֶת
וּסְפָרִים יִכְתּוֹב וִיפִיצֵם בֶּחָלֶד
כָּל רַב כָּל חָכָם הוּא יַחְשׁוֹב כַּיֶּלֶד
וּבְלִבּוֹ יֹאמַר : „הֲיִדְמֶה לִּי גֶּבֶר ?
לִי — נֵזֶר יִשְׂרָאֵל וּגְאוֹן עַם עֵבֶר !“
הֲלוֹ אֶעֱרוֹךְ מִלִּים ? אֵלָיו אוֹכִחַ ?
הֵן אֲנִי מֵישָׁרִים לוֹ אֲשׂוֹחֵחַ
וְהוּא יַעֲנֵנִי אַךְ פִּלְפּוּלֵי תֹהוּ
חֲרִיפוּת הֲבָלִים וּדְרָשׁוֹת בֹּהוּ
וּלְפָנַי הוּא יַזְכִּיר שֵׁם שַׂר מִצְרַיִם
פָּרָה אֲדֻמָּה, צִיץ, פֶּסַח, כִּלְאַיִם
וּמָה אֶעֱנֶה אוֹתוֹ אַחֲרֵי כָל אֵלֶּה ?
אֲנִי אִיגַע, אִיעַף, וְהוּא לֹא יֵלֶא !
לֹא כֵן אַתָּה — אַךְ נְתִעָה תַּם רִבָּךְ
וּלְכָל דָּבָר תִּשְׁמַע יַאֲמִין לִבָּךְ
עַל כֵּן גַּם לְדִבְרֵי תַּאֲמִינָה עַתָּה
וּבִהְיוֹתְךָ נִקְדָּשׁ אַחֲרֵי כִּי מֵתָּ

הֲבִיתִים לָחִי, עֵינֵימוֹ נִקַּרְתִּי
עַד יֹאבְדוּ הָאֱמֻן כֹּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי . . .
אַךְ עַתָּה, כִּי מַתִּי, מִי זֹאת יוֹדִיעַ
מִי עַל מַשְׂכִּילִים כַּגַּנָּב יָרִיעַ
אִם עַל סִפְרֵי קַבָּלָה פֶּה יַרְחִיבוּ
וּבְגַאֲוָה בַּזֹּהַר הָרֵעַב יַלְעִיבוּ ? !
מִי פָּעַל כָּל אֵלֶּה ? הֲלֹא אַךְ אַתָּה
אֲשֶׁר בַּעֲוֹנְךָ כָּל אָדָם הֵמַתָּה
וּבִזְדוֹן לִבְּךָ, הוֹי בּוֹגֵד רוֹצֵחַ !
כִּלְיוֹת כָּל גֶּבֶר חֵץ מָוֶת פּוֹלֵחַ !

—אַךְ שָׁוְא תָּרֶב בִּי, קוֹל אָדָם עָנָהוּ
שָׁוְא תַּלִּין עַל מָוֶת — הֵן אֵל עָשָׂהוּ !
גַּם לוּלֵא מֵעֵץ הַדַּעַת אָכַלְתִּי
גַּם אָז מַתִּי — מִמָּוֶת לֹא נִצַּלְתִּי
וּבָנַי כֻּלָּם גַּם כָּמוֹנִי מֵתוּ
לוּ גַּם עָשׂוּ טוֹב מִשְׁפָּט לֹא עִוֵּתוּ
וּכְבָר זֹאת הִגִּידוּ חַכְמֵי עַמֶּךָ 98)
וּמַה זֶּה הִגְדַּלְתָּ עָלַי אַפֶּךָ ?
אַךְ הִנֵּה בָאתָ — אַל לֶכֶת תָּחִישָׁה
טֶרֶם אֵלֶיךָ עֲצֻמוֹת אַגִּישָׁה
אֲשֶׁר אָמְנָם עַל זֹאת רַבּוֹת חִכִּיתִי —
אַהּ רַב כָּמוֹךָ מִכָּבָר לֹא רָאִיתִי !
שָׁם רַב צָבוּעַ מַתְעֶה וּמִתְעַתֵּעַ
מֵבִין אֵיד עַמְּךָ וּפִידָם יוֹדֵעַ

עֵינוֹ הַצּוֹפָה כֹּל שֶׁשְּׁמָהּ „אַכְּסֶת"
גַּם עֵין אֲחוֹרָיו שֶׁשְּׁמָהּ „אַטְנוּנֶסֶת"
גּוּפַת קָדְשׁוֹ אֲשֶׁר דָּמְתָה לַקֶּשֶׁת
כִּסְאוֹ, כִּתְרוֹ, גַּם חַרְבּוֹ הַמְּלֻטֶּשֶׁת..
אַךְ מָה אַגִּיד לָךְ? הֲלֹא כֹּל לָמַדְתְּ
וּבְסִפְרֵךְ „רָזִיאֵל" כָּל זֹאת הִגַּדְתְּ
יָדַעַתְּ גַּם כָּל אֲשֶׁר לֹא הוֹדַעְתִּי
וּלְכַל אַכְבִּיר מִלִּים מֵאֱמוֹר נִמְנַעְתִּי
כִּי לוּ אַגֵּד לָךְ כֹּל נַפְשִׁי יוֹדַעַת
לֹא תִשְׁפֹּקְנָה לִי גַּם שָׁנִים אַרְבַּעַת
כִּי עַל הַקַּבָּלָה רַבּוֹת שָׁקַדְתִּי
וּמְאוּם לֹא שָׁכַחְתִּי מֵאֲשֶׁר לָמַדְתִּי
וּכְבָר אֶת הַתִּשְׁבִּי בַּחֲלוֹם רָאִיתִי
וַיְגַל לִי סוֹדוֹת לַקְשִׁיב לֹא קִוִּיתִי
וּבְהָקִיץ לָבֹא לִי אוֹתִי הִבְטִיחַ
וּלְבָאֵר לִי כָּל רָז גַּם קֵץ מָשִׁיחַ...
וּבְלִי עֵת לוּלֵא לִקְבָרוֹת הוּבַלְתִּי
אָז אֶת אֵלִיָּה עֵת בּוֹאוֹ שָׁאַלְתִּי:
„יַד מִי אֶת סֵפֶר הַזֹּהַר חִבְּרָה?"
וּלְשׁוֹנוֹ אָז לַעֲנוֹת דָּבָר מִהֲרָה
„שִׁמְעוֹן וּבְנוֹ אֶת הַזֹּהַר חִקְּרוּ
וִידֵי תַלְמִידֵימוֹ אוֹתוֹ חִבְּרוּ! (97
וּמַעֲנֶה זֶה אָז בַּסֵּפֶר כָּתַבְתִּי
וּבוֹ מוּל הַמִּינִים כְּצֹר נִצַּבְתִּי

מָה הַמִּדָּה מִשָּׁם עַד קַרְסֻלֵּיהוּ
וּשְׁמָם מַה הוּא וּשְׁמוֹת כַּפּוֹת רַגְלֵיהוּ
אֵיךְ שֵׁם אַחַת שֵׁם לַשֵּׁנִית אֵינֶנּוּ
שֵׁם הַיְמָנִית לַשְּׂמֹאל לֹא נִקְרָאֶנּוּ ;
כַּמָּה מִקַּרְסֻלָּיו עַד הַבִּרְכַּיִם
וּמִבִּרְכֵּי שַׁדַּי עַד הַיְּרֵכַיִם
וּמֵהֶן כַּמָּה צַוָּארָיו רָחָקוּ
וּמָה הַשֵּׁמוֹת עַל לִבּוֹ חֻקָּקוּ ;
עַד כַּמָּה גֹּבַהּ צַוָּארוֹ יַגִּיעַ
גַּם עֹגֶל רֹאשׁוֹ אֲשֶׁר אֵין לַשְׁמִיעַ
וּזְקָנוֹ , וּמַה מִּדָּתוֹ , וּשְׁמֵהוּ
וּמָה הַשֵּׁם שֶׁבּוֹ נִקְרָא רֹאשֵׁהוּ
וּמַרְאֵה פָּנָיו שֶׁהֵם כִּלְחָיַיִם
כִּדְמוּת רוּחַ וּבְהוֹר נִשְׁמַת אַפַּיִם ;
וּגְוִיָּתוֹ מַה הִיא וּמְאוֹר פָּנֵיהוּ
וּמִדַּת הָאַף מִשְּׁנֵי עֲבָרֵיהוּ
אָרְכּוֹ , וּשְׁמוֹ , וּמִדַּת הַשְּׂפָתַיִם
וּשְׁמוֹתָן , וּמַה גֹּדֶל הַלְּחָיַיִם ;
פִּיהוּ , אֲשֶׁר הוּא אֵשׁ כָּל אֵשׁ שׂוֹרֶפֶת
וּלְשׁוֹנוֹ , שֶׁהִיא הַתֵּבֵל מַקֶּפֶת
וּשְׁמוֹתָם , וּמָה רַב רֹחַב הַמֵּצַח
וּמָה הַשֵּׁמוֹת שֶׁבּוֹ פִּתְּחוּ נֶצַח ;
מִדַּת בָּבוֹת עֵינָיו גַּם גַּבּוֹתֵיהוּ
וּשְׁמוֹת בְּקָן לִימִינוֹ וּשְׂמֹאלֵהוּ ;

וּבְעָוֹן מִי אִם לֹא בַעֲוֹנְךָ מָתִי
וַאֲנִי, לֹא עַל תֹּם חַיַּי קוֹלִי תַתִי
לֹא עַל צָרַת נַפְשִׁי עֵינִי נִגָּרָה
גַּם לֹא עַל אֵיד בֵּיתִי רוּחִי נִשְׁבָּרָה
לוּ יִחְיֶה אִישׁ אֶלֶף הֶבֶל נֶחְשָׁבוּ
גַּם כָּל חֶפְצֵי חֶלֶד לוֹ גַם יֶעֶרָבוּ
כֻּלָּם אַךְ מֵאָפַע יִשָּׂאֵם רוּחַ —
אַךְ בַּעֲבוּר זֹאת עָלַי נַפְשִׁי תָשׁוּחַ
כִּי דָבָר יָקָר מֵת עִמִּי לַשַּׁחַת
דָּבָר, הִרְוָה כָּל יִרְאֵי אֵל רַב נָחַת!
הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי סֵפֶר הַזֹּהַר
הַמָּלֵא הוֹד יָהּ כָּל קֹשֶׁט וָטֹהַר
יִשְׂבַּע עַתָּה חֶרְפָּה לַעַג כַּמַּיִם
מִיַּד מִינִים שׁוֹכְחֵי יוֹשְׁבֵי שָׁמַיִם
אֲשֶׁר בְּזָדוֹן לִבָּם וּבְגַבְהוּת יֹאמֵרוּ
„לֹא שִׁמְעוֹן וּבְנוֹ „הַזֹּהַר“ חִבֵּרוּ
אַךְ חָרָשֵׁי מַשְׂכִּית מִלֵּב בְּדוּהוּ
וַיֹּאמְרוּ: כִּי מִמְּעָרָה הוֹצִיאוּהוּ!“ 96)
וּמוֹת לוּלֵא מַתִי כִּי אָז בָּא קֶרֶץ
עַל תּוֹאֲנוֹת רוֹגְנִים אֲשֶׁר פָּרְצוּ פָּרֶץ;
כִּי לִלְמוֹד קַבָּלָה הֵן הַחִלּוֹתִי
וּבְסִפְרֵי קָדְשָׁהּ כָּל נָעֳרָם בִּינוֹתִי
גַּם „שִׁעוּר קוֹמַת אֵל“ הִשְׂכַּלְתִּי דַעַת:
בַּמָּה כַּף רַגְלוֹ בַּגֹּבַהּ מַגַּעַת

וּבְגַב יָדָם לִמְרַאֲשׁוֹתַי פִּזֵּרוּ
עַפְרוֹת אֶרֶץ הַצְּבִי בְּעָדִי חָפֵרוּ
וּבְתַחֲנוּנִים וּבְבִי מֶנִּי בִּקֵּשׁוּ
כִּי אֶסְלַח לָמוֹ אִם נֶגְדִּי עִקֵּשׁוּ
וּמְלִיצָם אֶהֱיֶה לִפְנֵי שׁוֹפְטֵי מַעַל
לְבִלְי יִזָּכְרוּ לָמוֹ כָּל חֵטְא וָמַעַל!
וּבְעֵינֵי עַמִּי אִם כָּכָה נִכְבַּדְתִּי
מֵאֲנוּ הִנָּחֵם כִּי דוּמָה יָרַדְתִּי
אוֹת הוּא כִּי תָמִיד אַךְ צַדִּיק הָיִיתִי
וּבַעֲוֹנְךָ אַתָּה מָוֶת רָאִיתִי!

כִּי תֹאמַר לִי: "אָדָם הִנְּךָ גַּם אַתָּה
וּבְחַטַּאת נַפְשְׁךָ לַשַּׁחַת מַתָּה"!
הֲלֹא תֵדַע כִּי חַטֹּאתַי כֻּפָּרוּ
נִמְחוּ לֹא נִזְכְּרוּ כַּמַּיִם עָבָרוּ
כִּי מִיּוֹם עַל כֵּס רַבָּנוּת עָלִיתִי
הַסַּנְדָּק לַמִּלּוֹת אֲנִי הָיִיתִי
עוֹלְלֵי עַם עִירִי עַל בִּרְכַּי נִמּוֹלוּ
בַּעֲבוּר הוֹן וּרְכוּשׁ חֵבֶל לִי יִפּוֹלוּ 94)
וּבְעֵת הַהִיא מַלְאַךְ הַבְּרִית בָּא שָׁמָּה
וּבְרֶגַע בּוֹאוֹ כָּל חַטָּאת חִישׁ תַּמָּה
(כִּי זֶה מַלְאַךְ הַבְּרִית הוּא אֵלִיָּהוּ
לִבְרִית כָּל מִילָה לָבֹא אֵל צִוָּהוּ
בַּעֲבוּר זֶה יִסְלַח אֶל כֹּל שָׁם נִקְהָלוּ
כָּל חֵטְא וָפֶשַׁע כָּל עַוְלָה פָּעָלוּ) 95)

מִכֻּלָּם הַמְקַבְּרִים כֶּסֶף שָׁאֵלוּ
בַּאֲרוֹנוֹת פַּחֵי בַרְזֶל צִלְצֵלוּ
אַף נָתְנוּ קוֹל: „צְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת!"
עָדַי הֱבִיאוּנִי לִשְׂדֵה צַלְמָוֶת
שָׁם שִׁבְרָם הַגָּדוֹל שֵׁנִית זָכָרוּ
וּבְאֵין הֲפֻגוֹת עֵינֵימוֹ נִגָּרוּ
שָׁם סוֹפְרִים שׁוֹנִים בָּאֲגָדוֹת דָּרָשׁוּ
וּלְקוֹלָם הָעָם הָמוֹ גַּם רָעָשׁוּ
וּבְחֹם לִבָּם רַבִּים כֶּסֶף נָדָבוּ
לְפִיץ חוּץ הַסְּפָרִים יָדַי כָּתָבוּ;
וּבְשָׂרָם בַּמַּיִם אָז חִישׁ רָחָצוּ
כָּל הָאֲנָשִׁים לָגַעַת בִּי חָפָצוּ
אַחַר, מַיִם חַיִּים עָלַי יָצָקוּ
רִיר בֵּצִים, וָיַיִן, עָלַי זָרָקוּ
וּבְזָרְקָם, מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ קָרָאוּ
וּבְכַדִּים בִּידֵיהֶן הַנָּשִׁים בָּאוּ
וּמֵימֵי הָרַחֲצָה מְהֵרוּ חָשָׂפוּ
וְלִרְפֻאוֹת לִנְגוּעִים אוֹתָם אָסָפוּ...
וַעֲשִׁירֵי הָעָם כֶּסֶף רַב נָתָנוּ
כִּי יַעֲטוּנִי הַמְּעִילִים לִי הוּכָנוּ
הֵם בִּגְדֵי הַנֵּצַח וּכְסוּת כָּל גֶּבֶר
שֶׁבָּם יֵרֵד בּוֹר גַּם יָקוּם מִקֶּבֶר —;
וּבְקוֹל מַר וִילֵל הֵרִיעוּ הִצְרִיחוּ
עֵת בִּמְעוֹן עוֹלָם אֶת גֵּוִי הֵנִיחוּ

שָׂרְקוּ וַיָּנִיעוּ רֹאשׁ, כַּף סָפָקוּ
שָׁאֲגוּ הֵילִילוּ, סָפְדוּ גַּם נֶאֱנָקוּ
עִמָּם כָּל שׁוֹמְעֵי קִינָתָם סָפָדוּ
נָהוּ וַיֶּהֱמָיוּ בִּבְכִי יָרָדוּ! —
מַה נּוֹרָא הָיָה קוֹל הָעָם כְּרַעַם,
עֵת אַחֲרֵי פִּלְפּוּלִים וּדְרָשׁוֹת נֹעַם
שֶׁהִרְבָּה הַסּוֹפֵר בִּבְכִי וָאֵבֶל
לָקְחָה אָזְנָם מִפִּיו: כִּי אַךְ בַּתֵּבֵל
עָשׂוּ הֵמָּה וּבַעֲוֹן בִּצְעָם כָּכָה
אַךְ בַּעֲבוּר זֹאת נֵר תַּיָּתִי נִדְעָכָה
וּבְפֹעַל כַּפֵּיהֶם מוֹתִי הֵסַבּוּ
וַאֲנִי חָסִיד מַתִּי צִדְקוֹתַי רַבּוּ —
הִרְעִימוּ, הִרְעִישׁוּ, עֵת זֹאת שָׁמָעוּ
הִרְגִּיזוּ אֶרֶץ שָׁמַיִם קָרָעוּ!
אַחַר כֵּן עָלָה הַחַזָּן הַבָּמָתָה
וַחֲנִיכָיו שָׁם הָיוּ לוֹ לִישׁוּעָתָה
וּבְרִנָּה בִּקֵּשׁ מֵאֱלֹהֵי כָל רוּחַ
כִּי עַל מִשְׁכָּבִי בַּשָּׁלוֹם אָנוּחַ
וְהֲמוֹן שׁוֹמְעָיו לָאָרֶץ אָז יָשָׁבוּ
וּבְטֶרֶם כִּלָּה, רִבְצָם לֹא עָזָבוּ; —
אַחַר, כְּמוֹעֵד אֵל אוֹתִי נָשָׂאוּ
וּבְקוֹל „צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ . . ." קָרָאוּ
אַחֲרֵי הָמוֹן רַב כַּמַּיִם נָהָרוּ
גַּם עִוְרִים וּפִסְחִים בָּם לֹא נֶעְדָּרוּ

אוֹ בְּ״קְבוּרַת חֲמוֹר״ בָּהֶם נִקַּמְתִּי
אוֹ עֹנֶשׁ אוֹ נִדּוּי עֲלֵיהֶם שַׂמְתִּי!

וּבְעֵת הָחֳלֵיתִי לְמִשְׁכָּב נָפַלְתִּי
וּלְאֵל, כִּי אָקוּם בַּחֲסָדָיו, יִחַלְתִּי
כָּל אַנְשֵׁי הָעִיר מִקָּצֶה נִקְהָלוּ
וּבְבֵית מוֹעֵד אֵל בַּעֲדִי הִתְפַּלָּלוּ
וְזִמְרוֹת דָּוִד עַד תֻּמָּם קָרָאוּ
וּתְפִלּוֹת עוֹד רַבּוֹת לָאֵל נָשָׂאוּ
וּשְׁמוֹתָיו קֹדֶשׁ בִּלְבָבָם חָשָׁבוּ
וּבְשֵׁם חָדָשׁ עַתָּה אוֹתִי נָקָבוּ
עֵקֶב יֹאבֶה אֵל וִיחַלְּצֵנִי מִשַּׁחַת;
אַךְ בָּא יוֹם עֶבְרָה יוֹם חֵמָה קַדַּחַת
לֹא הוֹעִיל כָּל כֹּפֶר, חָדְלָה עֶזְרָתָהּ
הַבֹּקֶר אוֹר, אַךְ נֵר חַיַּי כָּבָתָה!
בַּיּוֹם הַזֶּה כָּל הַחֲנֻיוֹת סָגָרוּ
וּפְנֵי כָל הָעִיר מִבְּכִי חֳמַרְמָרוּ
וּכְהָמֵר עַל יָחִיד עָלַי הֵמֵרוּ
וּבְמוֹעֵד אֵל זַעֲקַת שֶׁבֶר עוֹרְרוּ
שָׁמָּה עַל הַבָּמָה גֵּוִי הִשְׁכִּיבוּ
וּכְקָרְבַּן לִפְנֵי אֵל אוֹתִי הִקְרִיבוּ
וּבְמַעֲמַקֵּי לִבָּם הָאֵשׁ עָרָכוּ
וּכְנִסְכֵּי יַיִן דִּמְעָתָם נָסָכוּ;
שָׁמָּה הַסּוֹפְדִים עַל לִבָּם תּוֹפְפוּ
הֵנִיעוּ סִפִּים עַמּוּדִים רוֹפְפוּ

לִגְרוֹל מַצּוֹת עַל פַּח בַּרְזֶל רָקוּעַ ,
לְבִלְתִּי אֱכוֹל בְּפֶסַח כָּל זֵרוּעַ
בָּשָׂר שֶׁלֹּא נִמְלַח לִרְחוֹץ בַּמַּיִם
אַחֲרֵי עֲבוֹר לַשְּׁחִיטָה אַךְ יוֹמַיִם ;
וּפַקֻּעוֹת שָׂדֶה לֶאֱכוֹל אָסַרְתִּי ,
וּבְעֵת הַנֶּגֶף עַל הַצּוֹם הִזְהַרְתִּי
כִּי כָל שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע שֶׁבֶר
רַק לִבְדּוֹק ת מְ ז ו ז ו ת שָׁלַחְתִּי גֶּבֶר
וּלְחַפֵּשׂ ח טְ א י ם וּלְגַלּוֹת כָּל סֵתֶר
יַעֲקֹב אֶל שַׁדַּי אֶל עַמּוֹ יֵעָתֶר . . .
אֲנִי ש ו חֲ ט י ם מֵעֲבוֹדָתָם הֶעֱבַרְתִּי
וּבְשַׂר זִבְחָם לֶאֱכוֹל , לָעָם אָסַרְתִּי
וִידִידֵיהֶם עָלַי אִם גַּם הֵלִינוּ
וּכְבוֹדִי בִּשְׂאָט לֶעָפָר הִשְׁכִּינוּ
וּבְמֶרְקָחָה הָיְתָה כָּל הָעִיר יַחַד —
אֲנִי לֹא חַתִּי לֹא פָחַדְתִּי פַחַד ! . . .
טוֹטָפוֹת כָּל הָעָם אָנֹכִי פָּסַלְתִּי
עֵת חֲוִיתִין וּמְצוֹא בָהֶן הִשְׂכַּלְתִּי
כִּי הָאוֹת „לָמֶד“ לֹא כַדָּת נִכְתֶּבֶת
אַךְ כִּדְמוּת אוֹת „וָו“ עֲלֵי „כָף“ רוֹכֶבֶת!
כָּכָה עָמַדְתִּי תָמִיד עַל מִשְׁמַרְתִּי
וּמִדְּבַר כָּל פֶּשַׁע עַמִּי נָצַרְתִּי
וּבְמַמְרֵי פִי בַּחֲמַת קֶרִי הָלַכְתִּי :
אוֹ אֶת מַצָּתָם לְחָמֵץ הֲפַכְתִּי

אַל נָא תָבֹא נַפְשִׁי בִּקְהָל לָמוֹ
אַל נָא תִשָּׂגֵב הַדָּת בִּרְמִיָּתָמוֹ!

וּבְעִיר עֲדֻלָּם עֵת שֶׁבֶת בָּהּ בָּאתִי
בִּבְנֵי הַקִּרְיָה חֲטָאִים מָצָאתִי
כִּי בִבְלִי־דַעַת בֶּעָוֹן כָּשָׁלוּ:
דָּגִים הַמְּלוּחִים בַּפֶּסַח אָכָלוּ
וּפְרִי עֵץ בַּתַּנּוּרִים הִתְיַבְּשׁוּ
וּקְנֵי הַדְּבָשׁ לֹא לַפֶּסַח הָקְדָּשׁוּ;
וּבְחֵלֶב חִטָּה מִטְפָּחוֹת כִּבְּסוּ
וַעֲלֵי הַשֻּׁלְחָנוֹת אוֹתָן פֵּרְשׂוּ
וּבְתוֹכָן כָּכָה הַמַּצּוֹת הֵלִיטוּ;
בִּפְתוֹתֵי בָצֵק הָעוֹפוֹת הִלְעִיטוּ,
וּמַיִם חַמִּים בַּשַּׁבָּת רִתְּחוּ
מִבָּתֵּי מִשְׁתֵּה־הַחַמִּים לָקָחוּ;
גַּם מוֹרֵי שָׁעוֹת עַל צַוָּאר נָשָׂאוּ
וּבְמָקוֹם אֵין עֵרוּב בָּמוֹ יָצָאוּ
בַּחוּרִים וּבְתוּלוֹת יַחַד נוֹעָדוּ
וּבִמְחֹלוֹת יָצְאוּ פִּזְּזוּ רָקָדוּ
מִשֶּׁמֶן זַיִת הָעָם לֹא נִבְדָּלוּ
כַּקָּטֹן כַּגָּדוֹל אוֹתוֹ אָכָלוּ;
כָּאֵלֶּה כָּשְׁלוּ טֶרֶם עִמָּם גַּרְתִּי
אַךְ אֲנִי מִכָּל זֹאת אוֹתָם הִזְהַרְתִּי!
וּמֵאֹרַח רָע לִכְלוֹא אֶת רַגְלָמוֹ
קִדַּשְׁתִּי אוֹתָם גַּם בְּמֻתָּר לָמוֹ:

(וּבְעֵת רַבָּנִים בַּמִּינִים נִלְחָמוּ
וּבַעַל הַלְּבָנוֹן רֹאשׁ לָמוֹ שָׂמוּ
וּבְדֶרֶךְ אֱמוּנָתוֹ הֵם בָּטָחוּ
וּלְמִכְתָּבוֹ דִּבְרֵי קָדְשָׁם שָׁלָחוּ
שֶׁבָּם קָדְקֹד הַפּוֹקְרִים מָחָצוּ
יַעַן שֻׁלְחָן עָרוּךְ חָדָשׁ חָפָצוּ
וּבְסִפְרֵי קֶדֶם וּפִלְפּוּלֵי נֹעַם
הוֹכִיחוּ בִּתְבוּנָה וּבְטוּב גַּם טַעַם
כִּי דִבְרֵי הַפּוֹסְקִים יַחַד צָדָקוּ
וַחֲפֵצֵי תִּקּוּן עֲלָמוֹת יִשָּׁקוּ . . .
גַּם יִרְאֵי אֲדֹנָי יַחַד נוֹסָדוּ
וּבַלְּבָנוֹן תָּמְכוּ אוֹתוֹ שִׁחֲדוּ — ,
אָנֹכִי עִמָּהֶם לֹא הִתְחַבַּרְתִּי ;
כִּי מִלִּים „דֶּרֶךְ אֱמוּנָה בָּחָרְתִּי"
יָעִידוּ : כִּי הַנּוֹשֵׂא זֶה הַדָּגֶל
בַּדֶּרֶךְ זֹה מִלְּפָנִים מָעַד רָגֶל
(כִּי בוֹחֵר יִהְיֶה אִישׁ אַךְ אַחֲרֵי חֵקֶר
עֵת מִקֶּדֶם נִתְעָה בִּנְתִיבוֹת שֶׁקֶר)
וּבְדַעְתִּי כֹּחַ מִינוּת וּכְשָׁפֶיהָ
כִּי לָעַד לֹא יָשׁוּבוּ כָּל בָּאֶיהָ
לֹא הֶאֱמַנְתִּי בַּמִּינִים הִתְחַסְּדוּ ;
כִּי אַךְ בַּשְּׁלוֹם דָּתֵנוּ כִּבְּדוּ
נוֹכְלִים הֵם עֵת יִתְקַדְּשׁוּ יִצְטַדָּקוּ
וּבְסֵתֶר, שִׁבְתָּם עָלֵינוּ יִשְׂחָקוּ ! . . .

כִּי אַחַת אָמַרְתִּי: אִישׁ לוֹ לֵב אַיִן –
אַךְ לַשָּׁוְא לִתְבוּנוֹת הוּא יִשָּׂא עַיִן;
וְאִישׁ לוֹ שֵׂכֶל טוֹב לֵב מֵבִין דַּעַת
וּבְלִמּוּדֵי קֹדֶשׁ יָשִׂים מִגְרַעַת
לָתֵת חֵילוֹ לַחָכְמוֹת זָרוֹת אֵלֶּה
הוּא סוֹרֵר וּבְלִיַּעַל בּוֹגֵד פֶּלֶא!
לוֹ טוֹבוּ הֲלָכוֹת לִהְיוֹת שַׁעֲשׁוּעַ
הִלְכוֹת תַּעֲרוּבוֹת וּסְפֵקוֹת, קָבוּעַ,
נִדָּה וַחֲזָקוֹת וּמִקְוָאוֹת מַיִם;
לוֹ – שִׁיטוֹת אֲרוּכוֹת רַחֲבוֹת יָדַיִם
בָּהֶן יֶהְגֶּה וִיפַלְפֵּל יַעֲמִיק חֵקֶר
לֹא לִשְׁעוֹת בִּדְבַר שָׁוְא הֶבֶל וָשֶׁקֶר!
וּלְפָנַי עֵת הוּבָאוּ סִפְרֵי מַעַל
מִבֵּית אִישׁ תָּם הַנֶּהְפַּךְ לִבְלִיַּעַל
וַיְיַסֵּד אֲגוּדָה וַיְחַבֵּר חֶבֶר
לֶאֱסוֹף לָמוֹ אֲסֵפַת סִפְרֵי עֵבֶר,
אָז בִּסְפָרִים אֵלֶּה אֵשׁ הִצַּתִּי
וּלְחֶרְפָּה וּמְנוֹד רֹאשׁ שֵׁם הָאִישׁ שַׁתִּי
וּתְמִימֵי דֶרֶךְ מֵרְאוֹת פָּנָיו נָסוּ
וּנְעָרִים בָּרְחֹבוֹת בּוֹ הִתְקַלָּסוּ
קָרְאוּ לוֹ: „מִין! פּוֹקֵר! סוּר פּוֹעֵל אָוֶן!“
עִפְּרוּ עָלָיו עָפָר יַדּוּ בוֹ אֶבֶן
עַד נִשְׁבַּר לוֹ מַטֵּה לֶחֶם בַּקֶּרֶת
וַיִּדּוֹד לִטְרֹף בְּעִיר אַחֶרֶת!...

בִשְׁתֵּי פֵאוֹתָיו הַשְּׂעָרוֹת דָּבְקוּ
כַּעֲבוֹת עֲגָלָה עָבְתוּ לֹא נֶחֱלָקוּ ,
וּלְאָדָם אָמַר : שִׁמְעָה אִישׁ כַּחֹדֶק
אֲנִי הָיִיתִי רַב וּמוֹרֶה צֶדֶק
וּלְעַמִּי דִּבְרֵי אֵל כַּדָּת הוֹרֵיתִי
בֵּין דְּבַר אָסוּר לַמֻּתָּר הִפְלֵיתִי
כַּאֲשֶׁר כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים עַל סֵפֶר
וַאֲנִי תוֹלַעַת, עָשׁ, עָפָר וָאֵפֶר
כְּמִצְוֹת נָתְנוּ לָנוּ לֹא עָבַרְתִּי
מִגְּזֵרָתָם — יָמִין וּשְׂמֹאל לֹא סַרְתִּי
וּפְעָמִים רַבּוֹת לַדָּת עֵת חָרַדְתִּי
חֻקִּים חֲדָשִׁים עַל עַמִּי הִכְבַּדְתִּי
כִּי טוֹב לַרְבּוֹת אִסָּר בִּימֵי רָע אֵלֶּה
שֶׁבָּם דַּת קָדְשֵׁנוּ הָהּ ! יָרְדָה פֶּלֶא
וּבְהַרְבּוֹת חֹק עַל חֹק צָו עַל צָו נֶצַח
יֵעָנוּ בוֹגְדִים לֹא יָעֵזּוּ מֵצַח ! . . .
מֵרֶשֶׁת מִינוּת אֶת עַמִּי שָׁמַרְתִּי
וּמִקְּרוֹב אֵלֶיהָ אוֹתָם הִזְהַרְתִּי
הִרְחַקְתִּים מִלְּשׁוֹן עַמִּים, מִשְּׂפַת עֵבֶר
וּמֵחָכְמוֹת שָׁוְא הַמְצוֹדְדוֹת לֵב גֶּבֶר
לָסִיר אוֹתוֹ מֵאַחֲרֵי אֱלֹהֵינוּ ;
גַּם הַחָכְמוֹת הַדְּרוּשׁוֹת אֶל דָּתֵנוּ
גַּם אוֹתָנָה אַחַר גֵּוִי הִשְׁלַכְתִּי
וַעֲלֵי דוֹרְשֵׁיהֶן חֲמָתִי הִתַּכְתִּי

וַיִּקָּבֵץ כֻּלִּים עָלֶיךָ סְפָרוּ
וַהֲמוֹן מְהַלְלֶיךָ אֲשֶׁר גָּבְרוּ
עַל פִּי הָרַבָּנִים אוֹהֲבֵי נַפְשֶׁךָ
עֵת נָתְנוּ הַסְכָּמוֹת עַל מַחְבַּרְתֶּךָ
וְלָעַד לָעָם, הוּא יִקְרָא, כִּי יָקְרַתְּ
אֶת הַקְדָּמַת תַּחְנוּךָ אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ
וּבְכֵן יָבֹא לָעָם בִּמְגִלַּת סֵפֶר
כָּתוּב עַל אִישׁ פִּזֵּר הֶבֶל כָּאֵפֶר
אִם גַּם דַּעַת זֹאת לֹא תוֹעִיל לַגֶּבֶר
אַךְ הֲלֹא הִקְדִּישְׁךָ עֲפַר הַקֶּבֶר!...
וּמִיַּד הַמָּוֶת בָּא לְךָ כָּל אֵלֶּה
הֲלֹא תַגֵּד לִי כִּי הֵיטִיב לְךָ פֶּלֶא;
וּמַה זֶּה בַּמָּוֶת יֶעְשַׁן אַפֶּךָ
בַּמָּוֶת הַטּוֹב לְךָ רַב מֵחַיֶּיךָ?

טו

הַמְחַבֵּר יָצָא וְלִבּוֹ שָׂמֵחַ
וּמֵת אַחֵר בָּא אֶל אָדָם הוֹכֵחַ
עָצֵב וְרֹגֶז עַל עֵינָיו שָׁכָנוּ
וּבְקַדְרוּת וַאֲפֵלָה פָּנָיו נִטְמָנוּ
וּבְצַלְמוֹ הוּא יִהְיֶה סֵמֶל עַצֶּבֶת
תַּבְנִית תַּתּוּגָה וּדְמוּת גַּם צַלְמָוֶת;
פֵּאוֹת רֹאשׁוֹ אָרְכוּ עַד הַכְּתֵפַיִם
וּבְאָרְכָּם הַזָּקָן גָּדַל כִּפְלַיִם

וּלְחַיִּים אִם יִישְׁנוּ וְלֵב לֹא יָשִׂימוּ
יִכָּשְׁלוּ, יִפְּלוּ, אוֹתָם לֹא יָקִימוּ
אִם גַּם רַבִּים סִפְרֵי חַיִּים יָקָרוּ
מֵרֹב סִפְרֵי קֶדֶם אֲשֶׁר נִבְעָרוּ . . .
עַל כֵּן סִפְרְךָ, מֵת ! הֵן רַבִּים יַחְמְדוּ
רַבָּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ יִלְמְדוּ
וּבְסוֹד הָאַחֲרוֹנִים תֵּחַד גַּם אַתָּה
וַהֲלָכָה כָּמוֹךָ תִּהְיֶה מֵעַתָּה
(כִּי חֹק עוֹלָם הַפּוֹסְקִים נָתָנוּ
לִשְׁמוֹר אַךְ הַדִּינִים אַחֲרוֹנִים דָּנוּ
יַעַן הֵם יוֹם יוֹם אִסָּרִים יוֹסִיפוּ
וּגְזֵרוֹת קָשׁוֹת לַבְּקָרִים יַאֲרִיפוּ !. . .)
וּבְעֵת אַחֲרוֹנִים אֲחֵרִים יִרְבּוּ
בִּמְחַבְּרִים מֵתִים אַחֲרֶיךָ יֵאָתְיוּ
וּבֵין קַדְמֹנִים אָז יוּשַׂם קִנֶּךָ,
אוֹ אָז יוּבָאוּ כָּל כִּתְבֵי יָדֶיךָ
אֱלֵי בָתֵּי אֹסֶף הַסְּפָרִים שָׁמָּה
בִּמְקוֹם סִפְרַת קַדְמֹנִים קֵן לָהּ שָׂמָה
וּלְכִתְבֵי הָעִתִּים מִשָּׁם יִשְׁלָחוּ
דִּבְרֵי הֲבָרֶיךָ אֲשֶׁר נֶאֱרָחוּ
וְהֵם עֲלֵי תֵבֵל אוֹתָם יָפִיצוּ
וּבְכִתְבֵי קֶדֶם גַּם אוֹתָם יַעֲרִיצוּ ;
גַּם תִּמָּצֵא גוֹאֵל לִכְתּוֹב תּוֹלְדוֹתֶיךָ
וִיסַפֵּר לָעָם כָּל קוֹרוֹת חַיֶּיךָ

בְּעֹנֶג רַב לְשְׂאֵתוֹ לֹא יָכלוּ
וּבְתַאֲוָה – מָנָּה לַמִּשְׁכָּב יִפֹּלוּ
כִּי אַךְ תַּעֲנוּגֵי בָ שָׂ ר הֵם יִרְדֹּפוּ
וּמַחְסוֹר הָ ר וּ חַ תֵּת לֹא יִשְׁאָפוּ
יַעַן אַךְ בָּשָׂר הֵם אֵין בָּם כָּל רוּחַ! . .
עַל כֵּן יֶהֱמוּ סוֹפְרִים נַפְשָׁם תָּשׁוּחַ
אֶל עַמָּם יִשְׂאוּ קוֹל יָרִימוּ עַיִן
וּסְפָרִים יִכְתֹּבוּ – אַךְ קוֹנֶה אָיִן!
וּבְכֵן הַמְחַבְּרִים סִפְרֵיהֶם יִשְׁלָחוּ
שַׁי לַעֲשִׁירֵי עַמָּם שֶׁבָּם יִבְטָחוּ
כִּי כֶסֶף שִׁלּוּמִים לָמוֹ יָשִׁיבוּ
תַּחַת הַמִּנְחָה אֵלֵימוֹ הִקְרִיבוּ
וּבְעֵינַיִם כָּלוֹת הֵמָּה יוֹחִילוּ
כִּי עֲשִׁירֵי עָם אֶל דַּלִּים יַשְׂכִּילוּ
אַךְ תּוֹחַלְתָּם תּוּרֶשׁ לָמוֹ עַצֶּבֶת
עֵת תַּעַל כַּתֹּהוּ וּתְהִי נִכְזָבֶת . . .
אַךְ לֹא כֵן יִהְיֶה חֵלֶק סִפְרְךָ אַתָּה;
הֵן הוּא יִרְבּוּ קוֹנָיו אַחֲרֵי כִּי מַתָּ
כִּי הַבְלֵי מֵתִים יָקְרוּ שִׁבְעָתַיִם
מֵחָכְמוֹת הַחַיִּים תַּחַת שָׁמַיִם
כָּל עוֹד יִרְבֶּה הַמֵּת יָמִים בַּקֶּבֶר
כֵּן יָרוּם קַרְנוֹ בֵּין זֶרַע עַם עֵבֶר! . . .
עַל כֵּן יֹאבוּ כִּי נִרְדָּמִים יָקִיצוּ
וּלְדוֹבֵב שִׂפְתוֹתָם כַּסְפָּם יָרִיצוּ

– הִנָּחֵם עַל מוֹתְךָ וּשְׁכַח עָצְבֶּךָ
וּרְאֵה כִּי תַמּוּת אֲשֶׁר סִפְרֶךָ
וִיאַשְּׁרֶנּוּ עוֹד אֲשֶׁר לֹא דִמִּיתָ ;
כִּי אַף אִם כַּמַּשְׂכִּילִים לֹא הָיִיתָ
וּמְקַנְּאִים, סִפְרְךָ בָּאֵשׁ לֹא יַשְׁפִּטוּ
אַף כָּל הוֹגֵי בוֹ בִּמְכוֹנָם יִשְׁקֹטוּ
לֹא כַאֲשֶׁר עַל סִפְרֵי הַשֶּׂכֶל יָרִיעוּ
יִתְגּוֹדְדוּ יַחַד, יֶהֱמוּ, רֹאשׁ יָנִיעוּ
אַחַר יַעֲלוּ אֵשׁ וּמְדוּרָה יַגְדִּילוּ
וּסְפָרִים אֵלֶּה עָלֶיהָ יָטִילוּ
וּנְעָרִים הוֹגֵי בָהֶם יַכּוּ לֶחִי
וּבְקֶרֶב כֹּל יִהְיוּ מָאוּס וָסֶחִי . . .
אִם גַּם לֹא כָאֵלֶּה חֵלֶק סִפְרֶךָ
יַעַן רֵק הוּא וּכְמוֹ נָבוּב לְבֶךָ
אַךְ לֹא בַעֲבוּר זֹאת בּוֹ קוֹנִים יַחְפְּצוּ,
כִּי עֲשִׁירֵי עַמְּךָ אִם גַּם יִפְרֹצוּ.
יִקְבְּצוּ כֶּסֶף כַּחוֹל זָהָב – כָּאֵפֶר
אַךְ אֶחָד מִמֵּאָה בָּם יִקֶן סֵפֶר
וּשְׁאֵרִיתָם, מִמְּחַבְּרִים יָדָם יִקְפְּצוּ
לֹא מֵאֲשֶׁר אַךְ כֶּסֶף לָמוֹ יִקְבֹּצוּ
אוֹ אֶל סִפְרֵי מוֹעִיל עֵינָם יִשָּׂאוּ
וּבוֹזִים סֵפֶר בּוֹ טוֹב לֹא יִמְצָאוּ
אַךְ מֵאֲשֶׁר סֵפֶר לִקְנוֹת הֵם מָאֵנוּ !
כַּסְפָּם וּזְהָבָם בַּהֶבֶל יִתֵּנוּ

אַךְ תִּקְוָתִי הָהּ, בַּתֹּהוּ עָלָתָה
נִכְזְבָה תּוֹחַלְתִּי וַעֲצָתִי שָׁבָתָה
כִּי פֶתַע פִּתְאוֹם חֲתָפַנִי מָוֶת!
כִּסָּה פָּנַי חֹשֶׁךְ, הוֹדִי—צַלְמָוֶת
טֶרֶם יָצָא לָאוֹר סִפְרִי חִבַּרְתִּי!
עוֹד הַשְׁגִיאוֹת עַלְלוּ חַלֹא צִבַּרְתִּי
עוֹד הַהַקְדָּמָה יָדִי לֹא כָתָבָה
וּגְוִיָּתִי חִישׁ אֶל הָאֲדָמָה שָׁבָה!
עַתָּה אִתִּי הָהּ, בַּקֶּבֶר יָרָדוּ
כָּל מַחְשְׁבוֹתַי לַהַקְדָּמָה נוֹעָדוּ
עַתָּה שָׁבְתוּ חֲרוּזֵי הַתִּפְאֶרֶת
שֶׁבָּם אָמַרְתִּי לָתֶת לָהּ עֲטֶרֶת!
חֲזֵה סִפְרִי זֶה, הוֹי מַשְׂחִית כָּל גֶּבֶר!
זֶה סִפְרִי לָקַחְתִּי אִתִּי בַקֶּבֶר
עֵקֶב יִרְאוּ גַם זִקְנֵי הַשָּׁמַיִם
כִּי לֹא שָׁוְא נָפְחָה בִּי רוּחַ אַפַּיִם
וּמָעוֹן נֶהְדָּר בַּגַּן לִי יִבְחָרוּ
בֵּין אַדִּירֵי עָם אֲשֶׁר יָקָרוּ—;
חֲזֵה יִקְרַת סִפְרִי גַם רוּם עֶרְכֵּהוּ
(וּבְדַבְּרוֹ פָּתַח מוּל אָדָם סִפְרֵהוּ)
אֲשֶׁר לִרְאוֹת בִּכְבוֹדוֹ לֹא הִצְלַחְתִּי
כִּי בַּעֲוֹנְךָ אַתָּה נַפְשִׁי נָפַחְתִּי
בַּעֲוֹנְךָ רָשָׁע מֵבִיא עַל כֹּל קֶרֶץ
אֲשֶׁר גַּם אוֹתִי הִכְחַדְתָּ מֵאָרֶץ!

חָתָן נַעֲלָה מָאוֹר גָּדוֹל וָזֹהַר
וָאֶתֶּן־לוֹ אֶת בִּתִּי עִם רָב מֹהַר
וּבְכֵן דַּלּוֹתִי וּרְכוּשִׁי אִבַּדְתִּי ;
אָז עַל דַּלְתוֹת עֲשִׁירִים עוֹר שָׁקַדְתִּי
עַד כֶּסֶף אַחֵר בְּעָמָל קִבַּצְתִּי
וּלְהוֹצִיא סִפְרִי אוֹר אָז בִּמְאֹד אַצְתִּי
וּלְבֵית יוֹצֵר־סֵפֶר לָבֹא מִהַרְתִּי
אַף נָתַתִּי לוֹ סִפְרִי שֶׁחִבַּרְתִּי
וּשְׂכָרוֹ לָתֶת־לוֹ כַּדָּת נָקַבְתִּי
וּמַחֲצִית מִשְׂכֻּרְתּוֹ אָז לוֹ הִקְרַבְתִּי
וּבְכֵן לִרְאוֹת אוֹר מַחְבַּרְתִּי הֵחֵלָּה
וּמִיּוֹם אֶל יוֹם עָבְתָה גַּם גָּדֵלָה ;
אָז כַּפַּי שִׁטַּחְתִּי אֶל רַבָּנֵינוּ
כִּי הַסְכָּמָתָם עַל סִפְרִי יִתֵּנוּ
וּבִקַּשְׁתִּי לַעֲשׂוֹת הֵם לֹא אֵחֵרוּ
וּבִתְהִלּוֹת פִּיהֶם סִפְרִי פֵּאֵרוּ
אִם גַּם אָזְנֵימוֹ מִלָּיו לֹא לָקָחוּ
אַךְ בִּתְבוּנָתִי אֲנִי הֵם בָּטָחוּ
כִּי לֹא אִישׁ כָּמוֹנִי יִכְתּוֹב אִוֶּלֶת — ;
וּבְגִיל נֶפֶשׁ וּבְלֵב מָלֵא תוֹחֶלֶת
אֶל בֵּית יוֹצֵר הַסֵּפֶר עַתָּה שַׁבְתִּי
שַׁתִּי בִּי עֵצוֹת וּמַחֲשָׁבוֹת חָשַׁבְתִּי
אֶל מִי בַּנְּדִיבִים חוֹבְרוֹת שַׁי אֶשְׁלָחָה
וּתְמוּרָתָן כֶּסֶף מֵהֶם אֶקָּחָה ;

יד

וּכְחֵפֶץ לֶב־אָדָם שָׁבוּ הַשָּׁנִים
אַךְ מֵת אַחֵר בָּא נִגַּשׁ בַּעֲצַלְתַּיִם
סֵפֶר חִבְּרוֹ יָדָיו יֹאחֵז בִּזְרוֹעַ
אַף יֹאמַר: הַט אֹזֶן מִלַּי לִשְׁמוֹעַ
אֶת הַסֵּפֶר הַזֶּה אֲנִי חִבַּרְתִּי
מֵרֹב חִקְרֵי לִבִּי אֲשֶׁר חִקַּרְתִּי
שָׁנִים רַבּוֹת בַּעֲבוֹדָה בּוֹ עָמַלְתִּי
וּלְהוֹצִיאוֹ אוֹר כִּמְעַט לֹא פִלַּלְתִּי
מֵרֹב צָרוֹת נַפְשִׁי אֲשֶׁר כִּתְּרוּנִי
חוּלֵי רַחֲמֵי אֵל לְזֹאת עֲזָרוּנִי
וּמֵעִיר אֱלֵי עִיר הָלֹךְ הָלַכְתִּי
וּדְבָרַי לִפְנֵי הַנְּדִיבִים עָרַכְתִּי
לָתֵת לִי כֶסֶף בָּעָם לַהֲפִיצֵהוּ
עֵקֶב יִתְעַנְּגוּ עַל נֹעַם לְקָחֵהוּ
וּשְׁמָם, הִבְטַחְתִּים, בַּעֲבוּר זֹאת יֵחָרֵת
עַל סִפְרִי זֶה לִהְיוֹת לָהֶם כְּמַזְכֶּרֶת
וּכְחֶפְצִי כֶּסֶף־רֵאשִׁית לִי נָתָנוּ
וּלְיוֹם צֵאתוֹ אוֹר הַנּוֹתָר צָפָנוּ
וּבְסֵפֶר זִכָּרוֹן יָדָם כָּתָבוּ
לָקַחַת אֶת סִפְרִי בִּמְחִיר נָקָבוּ — ;
אַךְ לִמְגִנַּת לִבִּי כַּסְפָּם אָכַלְתִּי
גַּם נִמְצָא חֹתֶן לִי כַּאֲשֶׁר יִחַלְתִּי

לֶאֱכוֹל מִפְּרִי הָעֵץ הַמֵּבִיא קֵרֶץ — ,
כָּךְ אָמוּר בִּשְׁמִי : כִּי שָׁם עַל הָאָרֶץ
עֵת חַי בַּחַיִּים, הֵיטִיב לוֹ הַמָּוֶת ;
כִּי עֵת מֵת צַדִּיק לִשְׁכַּב לְעַצֶּבֶת
אוֹ אִישׁ חֲכַם לֵב נוֹדַע בִּבְנֵי עֵבֶר 92)
אָז זָעַק כְּמַגִּיד זַעֲקַת שֶׁבֶר
כָּתַב קִינִים וָהִי וַיִּקְרָא אֵבֶל
וּבְקוֹל בּוֹכִים עוֹרֵר כִּנּוֹר וָנֵבֶל
וּבְרָאשֵׁי חֲרוּזֵי שִׁירוֹ נֶחְתָּמוּ
אוֹתוֹת שֵׁם הַמֵּת וּבְסִדְרָם הוּשָׂמוּ
וּבְמִסְפַּר הַשָּׁנָה בָּהּ מֵת הַגֶּבֶר
הָיְתָה גַּם כָּל דֶּלֶת בִּילֵל הַשֶּׁבֶר ; 93)
אָז נוֹדַע לִמְשׁוֹרֵר רָם אֵין כָּמוֹהוּ
כִּי לֹא רַבִּים כָּכָה יִיגְעוּ לַתֹּהוּ . . .
עוֹד זֹאת הֵיטִיב שֵׁנִית לַמְשׁוֹרֵר מָוֶת
כִּי תָרַת שִׁירִים עֲלֵי כָל מַצֶּבֶת
אֲשֶׁר לִכְרַאֲשׁוֹתֵי מֵתִים הוּקָמָה
וּתְהִלָּתָם הִגְדִּיל עַד אֵין קֵץ שָׁמָּה
וּבְנֵי הַמֵּת בִּגְלַל זֹאת לוֹ שִׁלֵּמוּ
עַל מִלֵּי שֶׁקֶר אֵל לָמוֹ נָעֵמוּ . —
עַתָּה, הֲיָרִיב בִּי עַל מָוֶת שַׁתִּי
שֶׁכּוֹ כָּבוֹד גַּם כֶּסֶף לוֹ נָתַתִּי ?
לֵךְ הַגֵּד לוֹ מִלֵּי אָזְנְךָ לַקַּחַת
וּשְׁנֵיכֶם שׁוּבוּ לִמְעוֹנְכֶם בְּשַׁחַת !

עֵת אִישׁ אָהוּב כָּמוֹ הוּבָל לַקֶּבֶר
אִם גַּם בָּעָם לֹא נוֹדַע זֶה הַגֶּבֶר
וּגְדֹלוֹת לֹא עָשָׂה בִּימֵי חַיֵּיהוּ
וּבֵין חַכְמֵי לֵב לֹא הָיָה חֶלְקֵהוּ
וּמְקוֹנְנִים אֵלֶּה מָרֵא מַגִּידֶךָ
וּכְמוֹ „הַצּוֹפֶה״ מִדְרָשׁוֹת חוֹקְרֶיךָ;
אֶת כֻּלָּם יַד הַמָּוֶת לָךְ יְצָרָה
וּמַה זֶּה חֲמָתְךָ עָלָיו גָּבְרָה?

אַךְ עֲמוֹד עוֹד רֶגַע אַל תָּחִישׁ לָלֶכֶת
אֱמוֹר לַמְשׁוֹרֵר שָׁם רַגְלוֹ דוֹרֶכֶת,
לַמְשׁוֹרֵר אֲשֶׁר שָׁר שִׁירָיו מִנֹּעַר
עַל עֲמוֹרָה וּסְדוֹם צֹעַן וְצֹעַר
עַל חָם וּבְנוֹ וַאֲשֶׁר נַעֲשָׂה אֶל נֹחַ
עַל לוֹט וּבְנוֹתָיו עֵת בָּרְחוּ בָרוּחַ
עַל שַׁבָּת וְחַג וּמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ
עַל חֲנֻכָּה וּפוּרִים גַּם רֹאשׁ חֹדֶשׁ;
שָׁר עַל יוֹם הֻלֶּדֶת אִישׁ מֵרֵעֵהוּ
עַל הֱיוֹתוֹ רֹאשׁ קָצִין אֶל עַמֵּהוּ
עַל הוֹד „הַמַּגִּיד״ עֵת הַשָּׁנָה סָפָה
עַל כָּל דִּבְרַת הֶבֶל עֵינוֹ שְׁזָפָה 91)
וַיְמַדֵּד שִׁירָיו בַּזֶּרֶת וָשַׁעַל
בִּתְנוּעוֹת אַחַד עָשָׂר וּמִמַּעַל . . .
לַמְשׁוֹרֵר הַזֶּה הֶחָשׁ לִי לָגֶשֶׁת
לָרִיב כִּי עַל שָׁמְעִי אֶל קוֹל הָאֵשֶׁת

רְאוֹ לְכֻמּוֹ אֵלֶּה הַדּוֹרְשִׁים עָמָלוּ
כִּי חוֹקְרִים אֵלֶּה לַסַּרְטָן נִמְשָׁלוּ
אֲשֶׁר עֵינֵימוֹ לֹא נִכְחָם תִּרְאֶינָה
וּלְאָחוֹר יַבִּיטוּ הֵנָּה וָהֵנָּה
יִשְׂאוּ עַיִן לַמֵּתִים שֶׁכְּבָר מֵתוּ
לַסְּפָרִים שֶׁבָּם עִתּוֹתָם שִׁתֵּתוּ
וּלְהַבִּיט אַךְ נִכְחָם נַפְשָׁם מֵאֵנָה
לַחַיִּים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עֶדְנָה — !
עַל מִקְרָא וַאֲגָדָה פִּיּוּט וָזֶמֶר
יַחְשֹׁבוּ, יַחְקֹרוּ, גַּם יִתְּנוּ אֹמֶר
פִּיהֶם מָלֵא כֶסֶל וּלְשׁוֹנָם — שֶׁקֶר ;
אַחֲרֵימוֹ יָבֹא רֵעָם יַחְקֹר חֵקֶר
וַהֲבָלִים חֲדָשִׁים יִכְתּוֹב עַל סֵפֶר
וִימַלֵּא הַמַּגִּיד פִּלְפּוּל כָּאֵפֶר
אַחֲרָיו רֵעִים רַבִּים אֵין מִסְפָּר לָמוֹ
כֻּלָּם יַכְבִּירוּ מִלֵּי אִוַּלְתָּמוֹ
וּבְכֵן בִּבְלִי עָמָל מַהֵר מִלֵּאת
כֶּרֶשׂ הַצּוֹפֶה הָעִוֵּר הָעֲלִית
הֶהָיְתָה כָּזֹאת לוּלֵא מֵת כָּל גֶּבֶר ?
הֲלֹא אָז כָּל סוֹפֵר, כָּל חוֹבֵר חָבֶר
אֶל כָּל שׁוֹאֵל בֵּאֵר דִּבְרֵי סִפְרָתוֹ
וּפִיו מִלֵּל בָּרוּר רַעְיוֹן לִבֵּהוּ
וּמִי זָר שִׁנָּה אַחֲרֵי דִבְרֵי פִּיהוּ ?
סוֹפְרֶיךָ בַּמַּגִּיד קוֹל מַר תַּגְבִּיהוּ

זַחֲרָפוֹת וַהֲתָלִים אַתָּה תַּעֲנֵהוּ
וּבְזֹאת תֹּאמַר לָשִׂים לָאַל מִלֶּיהוּ
וּלְאַפְּךָ תִּקְרָא עָלָיו גִּבּוֹרֶיךָ
הֵם סוֹפְרֶיךָ עַלִּיזֵי הֲבָלֶיךָ
וּמְבַקְרֵי הַמַּגִּיד לָרִיק יִיגָעוּ
לַשָּׁוְא הִשְׁחִיתוּ מִלִּים לֹא נִשְׁמָעוּ!
עַל כֵּן עַל מַגִּידְךָ בְּךָ לֹא אָרִיבָה
אַךְ עַל שֶׁאֱלָתְךָ מַעֲנֶה לְךָ אָשִׁיבָה:
הֵן לְךָ דּוֹרְשֵׁי קַדְמֹנִיּוֹת נִקְבָּצוּ
וּבְמִכְתָּבְךָ הֵמָּה לָרוֹב פָּרָצוּ
לֹא לָתֵת לֶקַח לִפְתָאִים נִבְעָרוּ
מִקְּרוֹת קֶדֶם מִדּוֹרוֹת עָבָרוּ;
לֹא גַּם הוֹרוֹת דַּעַת אֶל תּוֹעֵי רוּחַ
כִּי הָעֵת עַל עָמְדָתָהּ לֹא תָנוּחַ
אַךְ עִם כָּל רֶגַע תַּחֲלוֹף, תֵּרֶד שַׁחַת
וּמְקוֹמָהּ הִיא עֵת אַחֶרֶת לָקַחַת
וּבִתְמוּרוֹת הָעִתִּים עֲלֵי חָלֶד
וַחֲלִיפוֹת דּוֹר הוֹלֵךְ בַּדּוֹר יוֹלֵד
יִמַּר טַעַם עַם וָאִישׁ, גַּם הַיֹּפִי
וּבִדְבָרִים נֶחֱמָדוּ יִתֵּן דֹּפִי
וּבְכֵן, יֵשׁ חֲפָצִים אֲשֶׁר נָעֵמוּ
לַקַּדְמוֹנִים אֲשֶׁר מִכְּבָר הֵם תָּמּוּ
אַךְ לַחַיִּים הַיּוֹם בָּעֵת אַחֶרֶת
כְּשִׁתִּין רָע הֵם וּכְצָרַעַת מַמְאֶרֶת —;

– מָה הֵיטַבְתָּ עֲשׂוֹת עַתָּה כִּי שַׂמְתָּ
קֵץ לַהֲבָלֶיךָ וּבִדְמִי נֶאֱלַמְתָּ!
לוּ כֵן מִכְּבָר כָּכָה לַעֲשׂוֹת הִשְׂכַּלְתָּ
וְלְהָפִיץ גַּם אֶת הַמַּגִּיד חָדַלְתָּ
כִּי אָז מֵהֶבֶל רַב עַמְּךָ שָׁמַרְתָּ
וּמִדַּבֵּר כָּל כֶּסֶל שֶׁבּוֹ צָבַרְתָּ . . .
עַל הַמְבַקְּרִים כַּגַּנָּב הָרִיעוֹתָ
וּבְשֵׁם הָ אֱ מ וּ נָ ה אֵלֵימוֹ רִיבוֹתָ
לוּ חָדְרָה עֵינָם לִרְאוֹת מִפְּעָלֶיךָ
אֲשֶׁר עָשְׂתָה יָדְךָ בִּמְעוֹנָתֶךָ
כִּי אָז לַעֲנוֹת אוֹתְךָ הֵמָּה יָדָעוּ ;
גַּם עַל צִדְקָתְךָ מִפִּיךָ שָׁבָעוּ . . .
עַתָּה לֵךְ וּקְרָא לִי : „מִין, זֵד, וָבָעַר!“
וַאֲנִי מֵחֲרָפוֹת אֵל לֹא אֹחַז שָׂעַר
כִּי רַבִּים זוּלָתְךָ כֵּן לִי קָרָאוּ
אַךְ לֹא חַתִּי מִקּוֹלָם זֶה נָשָׂאוּ ;
קִלְלֵנִי, גַּדְּפֵנִי, וַאֲנִי אֶרְגָּעָה
הֵן מִכְּמוֹ אֵלֶּה לֹא עוֹד לִי אֶרְאָגָה – ;
אַךְ מָה אֲדַבֵּר וַאֲנִי לֹא אוֹעִילָה
הֵן לְתַקֵּן הַמַּגִּיד לֹא עוֹד תַּשְׂכִּילָה
לוּ גַם לְחַיּוֹת תַּעַל מִבּוֹר צַלְמָוֶת –
כִּי שָׂנֵאתָ הַטּוֹת אֹזֶן קַשֶּׁבֶת
אֶל דִּבְרֵי כָּל אִישׁ לְךָ מוּמְךָ יוֹכִיחַ
ה וּ א עַצְמוֹת יַגִּישׁ צֶדֶק יָפִיחַ

וּלְרֵעֵהוּ הַנּ י ה י ל י ס ט הַבַּעַר
אֶל רֵעוֹ זֶה קָרָאתִי: „פֶּה פָּעַר נַעַר!"[85]
וַחֲרָפוֹת אֵלֶּה מִפִּי הֵם שָׁמָעוּ
יַעַן וּבְיַעַן בֶּאֱמוּנָה פָּשָׁעוּ —;[86]
לֹא כֵן אִישׁ „הַכַּרְמֶל", הוּא דִּבְרֵי בֶלַע
אָסַף מֵאֵת חוֹזְקֵי פָּנִים מִסָּלַע![87]
וַאֲנִי, אַךְ אֲנִי, לָאֱמוּנָה גָּבַרְתִּי —;
כֵּן פִּלְאֵי צַדִּיקִים לַדּוֹר סִפַּרְתִּי
כִּי מִבְּלִי יַד אִישׁ הָעַמּוּדִים קָמוּ
עַל קֶבֶר מֵאִיר, בִּמְקוֹם שָׁם הוּשָׂמוּ;[88]
וּבְרִיב עִיר עִם רַ ב בַּפֶּנֶף נֶעֱנָשָׁה
עֲדֵי כִפְּרָה פָּנָיו שָׁלוֹם דָּרָשָׁה;[89]
כֵּן אַךְ שָׁ ל וֹ ם וֶ אֱ מֶ ת אֲנִי אָהַבְתִּי
וּכְמוֹ גַם עַל רֹאשׁ „הַמַּגִּיד" כָּתַבְתִּי;
כֵּן אַךְ בַּ א ד ֹ נָ י תָּמִיד חָסִיתִי
וּכְמוֹ אֶל חוֹרְפֵי אוֹהֲבֵי רִיב עָנִיתִי
עֵת בְּזָדוֹן לֵב וּשְׁאָט נֶפֶשׁ בָּזוּנִי:
„בַּאדֹנָי אָמִיל כָּל ג ּ וֹ י ִ ם סַבּוּנִי!"[90]
וּמַדּוּעַ מָתַי בַּעֲוֹנְךָ אַתָּה?
אֱמוֹר דֹּב מַשְׁחִית! לָמָּה כֹּה שִׁחַתָּ?
אַנְשֵׁי דַעַת מֵאָז בַּעֲוֹנְךָ סָפוּ
אָכַלְתָּ דָּבָר מָר וּבוֹ נִקְטָפוּ
אוֹהֲבֵי דֶרֶךְ מִצְוָה מֵאָז עַד עַתָּה
אֱמוֹר דֹּב מַשְׁחִית לָמָּה כֹּה שִׁחַתָּ?

כִּי דָּבָר סָרָה גַּם עַל כִּתְבֵי קֹדֶשׁ
אָז חִדֵּשׁ הַקָּרָב כְּסַהַר בְּחֹדֶשׁ
וּלְצַחֵק בּוֹ אָז גַּם עִוְרִים קָמוּ
וּבְכִתְבֵי הָעִתִּים עִמּוֹ נִלְחָמוּ
מִלְחֶמֶת מִלִּים לֹא מִלְחֶמֶת שֶׂכֶל
כִּי מִי יוֹכַח אֶל אִישׁ רֶשַׁע וָסֶכֶל ?
אַךְ הוּא לֹא עוֹד נִכְנַע עֵינָיו לֹא שָׁחוּ
גַּם רַבּוּ רֵעָיו עַד לִקְחוֹ שָׂמֵחוּ ;
אָז בַּחֲמָתִי עַל בּוֹגְדִים הִתְעוֹרַרְתִּי
וּבְחֶגְיוֹנֵי לִבִּי אֲשֶׁר חָקַרְתִּי
כָּל בּוּז כָּל לַעַג שָׁפַכְתִּי עֲלֵימוֹ
וּבְקָמַּת עוֹלָם נָתַתִּי חֶלְקֵימוֹ
וַעֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים הַמְּבִיאִים פֶּשַׁע (82
הַהוֹפְכִים צֶדֶק לְרֶצַח וָרֶשַׁע
לִפְנֵי כָּל הַקּוֹרְאִים בַּמַּגִּיד שַׁתִּי
וּבְפִי מַשְׂכִּילִים אֵלֶּה אוֹתָם תַּתִּי
אִם אָמְנָם בְּלֵב אֲנִי זֹאת בָּדִיתִי
אַךְ הֲלֹא בַּעֲבוּר הַדָּת זֹאת עָשִׂיתִי ...
אַךְ פִּיּוֹת הַמְבַקְּרִים לֹא עוֹד נֶאֱלָמוּ
עַד שָׂחֲקוּ רָגְזוּ עוֹד פֶּה לֹא חָסָמוּ (83
אָז גַּם אֲנִי נֶגְדָּם עוֹד נֶשֶׁק מָצָאתִי
וּבְשֵׁמוֹת חֲדָשִׁים אוֹתָם קָרָאתִי
„חֲתִיכָה דְּאִיסוּרָא״ שֵׁם נָקַבְתִּי
אֶל סֵפֶר הַכְּסִיל בְּצַר לוֹ נִצַּבְתִּי (84

חָדְלוּ מְשׁוֹרְרִים כְּבִימָן נוֹסָדוּ
וּמֶחֳרָשׁוֹת – לֹא לָעֵזֶר נוֹעָדוּ
אַךְ רוּחַ חַיִּים בִּישֻׁרוּן הִפִּיחוּ
וּבְשַׁאֲלוֹת הַחַיִּים חָקְרוּ הוֹכִיחוּ!״
אָמְרוּ: כִּי הַמַּגִּיד מָלֵא כָל הֶבֶל
כֶּסֶל וּפְתַיּוּת פִּיּוּטִים וָאֶבֶל (81
לִדְבָרִים אֵלֶּה לֹא עוֹד הִתְאַפַּקְתִּי
הִרְעַמְתִּי, הִרְעַשְׁתִּי, שִׁנַּי חָרַקְתִּי
וּקְרָבוֹת בָּמוֹ בַּחֲרוֹנִי עָרַכְתִּי
וּבוּז כַּמַּיִם עָלֵימוֹ שָׁפַכְתִּי
וּבְרֹאשָׁם עַל בּוֹקֵר אֱוִיל וָבַעַר
וָאֶקְרָא לוֹ: ״עַז פָּנִים וּכְאַב־נַעַר״
וָאֶתְנֵהוּ לִכְסִיל וּמְבַקֵּר־שֶׁקֶר
וָאֶטְפּוֹל עָלָיו גִּדּוּפִים אֵין חֵקֶר
וָאֹמַר לוֹ: ״שׁוֹטֶה, רָשָׁע, גַּס רוּחַ!״
אַךְ לֹא עוֹד הָיָה לִבִּי בִי בָּטוּחַ
אֲשֶׁר אִמְרָתִי צַדִּיקִים יַצְדִּיקוּ
אָז כִּלְיוֹתַי עֵצוֹת פֶּלֶא הֶעֱמִיקוּ
וָאֶקְרָא: כִּי יֹאמַר: ״כַּל הַבְלֵי הֶבֶל״
עֲלֵי הַתַּלְמוּד נָפַל לָנוּ חֶבֶל
וּבְשֵׁם הָאֱמוּנָה עַתָּה בוֹ רִיבוֹתִי
וַחֲמַת נוֹצְרֵי דָת עָלָיו הַעִירוֹתִי
וּמְשׁוֹרֵר אֶחָד מָלֵא רוּחַ דַּעַת
בִּדְבַר הַבּוֹקֵר מָצָא עוֹד מִגְרַעַת

אוֹבֵד דוֹרוֹת מְעוֹרָם! לֵב הֲבִינָה
אִישׁ דָּמִים, מִין! קוֹל אִמְרֵי הַאֲזִינָה
מַדּוּעַ בִּזְדוֹנְךָ אֶת כֹּל הֵמַתָּה
וּבְפִשְׁעֲךָ הֲרֵעוֹתָ גַּם לִי עַתָּה?
סוֹפֵר עִתִּי רִאשׁוֹן בֵּין זֶרַע עֵבֶר
אֲנִי הָיִיתִי לְמְשׂוֹשׂ לֵב כָּל גֶּבֶר
לִי הַמַּגִּיד הַמֵּרֵא טוּב וָיֹפִי
חֲסַר כָּל מִגְרַעַת סֶקֶף וָדֹפִי
בּוֹ אַךְ חֲדָשׁוֹת אֶל עַמִּי חִוִּיתִי
וּדְבָרִים אֵין חֵפֶץ הָלְאָה זֵרִיתִי
אוֹהֲבֵי כָל חָדָשׁ רֵיקָם מֶנּוּ שָׁבוּ
עַל סִפְרֵי חַטֹּאת פִּימוֹ לֹא נִכְתָּבוּ
כִּי הֵם עַל כָּל קֹדֶשׁ יָנִיפוּ חֶרֶב
וּמִנְהָגִים יֹאבוּ גָּרֵשׁ מִקֶּרֶב;
עַל קַדְמוֹנִיּוֹת, חִקְרֵי מִלּוֹתֵינוּ
וּבֵאוּר שִׁירֵי קֶדֶם מְשׁוֹרְרֵינוּ
אֲשֶׁר בַּמַּגִּיד נָפַל לָמוֹ חֶבֶל
אָמְרוּ: כִּי יַחְדָּו הֵמָּה שָׁוְא וָהָבֶל!
וּבְעֹז מִצְחָם עַל סוֹפְרֵינוּ לָעָגוּ
אֲשֶׁר מֵעֶמְדָּתָם עוֹד לֹא הוּסָגוּ
עוֹד פִּלְפּוּלֵי קֶדֶם לָמוֹ מָתָקוּ
עוֹד יָחוּדוּ חִידוֹת מִשְּׁאוֹל עָמָקוּ
וַיִּתְּנוּ קוֹל: „שָׁוְא מִלִּים לֹא יַצְלִיחוּ
אַךְ רוּחַ חַיִּים בִּישֻׁרוּן הָפִיחוּ

שָׁם מֵאוֹת שָׁנִים תַּחֲלוֹם כִּי רַב אַתָּה
שָׁם תָּנוּד תִּתְגּוֹרֵר תִּשְׁכַּח כִּי מֵת
(כִּי זֹאת הַמְקַבְּרִים לֹא לָךְ בִּשְּׂרוּ
כַּאֲשֶׁר אֶל כָּל נִסְפֶּה, כִּי מֵת, יֹאמֵרוּ
עֵקֶב אֶת מוֹתוֹ לֹא יִשְׁכַּח שָׁכוֹחַ
וּבְתֹהוּ לֹא יִתְעֶה, יִמְצָא מָנוֹחַ — ;
כִּי מֵעוֹדָם לְבָתָּם לֹא זָמְמָה
כִּי גַם אוֹתְךָ רַבָּם יַגִּידוּ שָׁמָּה)
אַחַר בִּבְהֵמוֹת תִּתְגַּלְגֵּל נַפְשֶׁךָ
עַל שִׁיתְךָ צֹאן אָדָם תַּחַת רַגְלֶיךָ
אַחֲרֵי כֵן תָּבֹא אֶל גֵּו חַיְתוֹ יַעַר
יַעַן כַּחַיָּה טָרַפְתָּ בַּשַּׁעַר
וּבְתֹם גִּלְגּוּלֶיךָ תָּבֹא בַּתֹּפֶת
שָׁם תֵּצֵא חֶלְאָתְךָ בָּאֵשׁ וָזֶפֶת !

יג.

רַגְלֵי הַקָּדוֹשׁ לָשׁוּב לֹא אִחֲרוּ
וּלְמַלֵּא דִּינוֹ הַחוֹבְלִים מִהֲרוּ
וּכְמוֹ שִׂפְתֵי אָדָם דִּבְּרוּ אֵלֵיהוּ ;
וֶאֱנוֹשׁ אַחֵר חִישׁ מַהֵר בָּא תַּחְתֵּיהוּ
פֵּאוֹתָיו קָצְרוּ בִּגְדוֹ לֹא סָרוּחַ
רֵיחַ שַׂלְמוֹתָיו עוֹבֵר אֶל כָּל רוּחַ
וַיִּתְגּוֹר חֵמוֹת, הִרְעִים גַּם הִצְרִיחַ :
אִישׁ דּוֹרֵשׁ מָוֶת! לָךְ מִלִּים אוֹכִיחַ

וּמִין אִם אָנִי , זֶרַע מִין כֻּלָּמוֹ
וּמַה זֶּה שֵׁם "מִין" חֶרְפָּה בִּלְשׁוֹנָמוֹ?..
אֵין זֹאת , יַחְשְׁןֹ ! כִּי אִם לֹא לִי הֶגֶּךָ
וַחֲמוֹר פִּנְחָס בֶּן יָאִיר הוֹלִידֶךָ ! . .
אַךְ רַב לִי דַּבֵּר מִלֵּי שָׁוְא וָהֶבֶל
אִם בֵּין רַבֵּי הַחֲסִידִים אֵין לִי חֵבֶל —
אָמְנָם זֹאת לְךָ אַגִּיד הַטֵּה אָזְנֶךָ .
כִּי זֶה הַמָּוֶת הִרְבָּה אֶת חֵיקֶךָ
וּמְסַפְּרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ עֵת סִפֵּרוּ
לִפְתָאִים חֲסִידִים לֵבָב חָסֵרוּ
מִגְדָּלוֹת לֹא הָיוּ לַעֲשׂוֹת הִפְלֵאת ,
הִבִּיעוּ : כִּי גַם גִּלְגָּלִים הוֹצֵאת
אֲשֶׁר בִּבְנֵי אִישׁ פֶּתַע הִתְגַּלְגָּלוּ
כְּגוֹ מֵתֵי עוֹרָם עַוְלָה פָּעָלוּ . —
חֲסִידֶיךָ עֵת רַב לִבָּם יָרִימוּ
עַל חָכְמַת לִבּוֹ עַיִן לֹא יָשִׂימוּ
אַךְ כֵּן רַבָּם הַמֵּת לָמוֹ יִבְחָרוּ
אִם אֱוִיל אִם רָשָׁע אֵלָיו יִנָּהֲרוּ
וּמָוֶת לוּלֵא רָאָה גַּם אָבִיךָ
מִי גֶבֶר שָׁמַע קוֹלְךָ הֲבֵל פִּיךָ ?
לֹא חֲסִידֶיךָ פִּדְיוֹן לְךָ נָשָׂאוּ
וּמְעוֹנוֹתֶיךָ הוֹן זָר לֹא מָלָאוּ !
עַתָּה לֵךְ שׁוּב לַחוֹבְרִים לְךָ שָׁלְחוּ
וּלְעוֹלָם הַתֹּהוּ אוֹתְךָ יִקָּחוּ

וּמָה אַרְבֶּה נִיב עַל מַעֲשַׂי נֶחֱשָׁבוּ
וּכְבָר עַל סֵפֶר מַהֲלָלַי נִכְתָּבוּ
(אִם גַּם מוּל עֶרְכִּי עוֹד הֵם יִצְעָרוּ)
לַעֲדַת חֲסִידַי לַאֲלָפִים נִמְכָּרוּ ; —
וְגֹדֶל עֶרְכִּי זֶה אֵיךְ לֹא עָצַר כֹּחַ
לִהְיוֹת סִתְרָה עָלַי, מִהְיוֹת מַלְקוֹחַ
לַמָּוֶת הַבָּאַת בִּפְרִי אָכַלְתָּ
אֲשֶׁר בּוֹ בַּטּוֹב אֶת הָרָע בָּלַלְתָּ ?
וּפְרִי צַדִּיקִים מִמִּיתָשֵׁי אֶרֶץ
אֵיכָה הֵבִיא פִּשְׁעֲךָ עָלָיו קֶרֶץ ?
פִּשְׁעֲךָ מִין, כּוֹפֵר, הוֹלֵךְ עִם אֵל קֶרִי
אִישׁ־לֹא־יַאֲמִין, אוֹהֵב כַּחַשׁ וָמֶרִי !

— עֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ אֲשֶׁר גָּדֵלוּ
זוּ שִׂפְתֵי אֱוִילִים תָּמִיד מִלֵּלוּ
הֵן יָדַע גַּם לִבִּי, אִישׁ עוֹשֶׂה פֶּלֶא !
וּבְחֶבְרַת מַלְאָכִים לַצְתִּי עַל אֵלֶּה
כִּי בִּכְנַף אִישׁ הָרוּג נִמְצָא הַסֵּפֶר
שֶׁבּוֹ לְךָ מַהֲלָלִים פִּזְּרוּ כָּאֵפֶר ;
בִּכְנַף אִישׁ הָרוּג אֲשֶׁר הוּרַד קֶבֶר
וּבְגָדָיו לֹא פָשְׁטוּ כִּפְשׁוֹט כָּל גֶּבֶר
אַךְ יֶחְשַׂךְ לֹא אֵדַע וּכְבוֹד הוֹרֶיךָ
אֵלֶּה הִלַּלְתָּ אַתָּה בִּשְׂפָתֶיךָ ;
וּמַה יָּחַשׁ ? לָדַעַת אֶשְׁתּוֹמֵמָה
הֵן כֹּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל לִי בָּנִים הֵמָּה !

שֵׁדֵי בַּלָּהוֹת אִם אִשָּׁה אֲהֵבוּ
וּבַלֵּילוֹת בָּאוּ עִמָּהּ שָׁכָבוּ [78]
אָז עַל צַוָּארָהּ תָּלִיתִי קָמֵיעַ
וּמֶנָּה כָּל עוֹגֵב רֶגֶל הֵנִיעַ — ;
וּמְזוֹר חוֹלִים נִכְפִּים מֵהֶם גָּהִיתִי
וּבְכַף אִישׁ נָכְרִי מֵת, אוֹתָם צִוִּיתִי
לִתְקוֹעַ כַּפָּם, וּמִלִּים יָפִיקוּ:
"קַח נָא מַכְאוֹבַי, הֵן לָךְ לֹא יָצִיקוּ!" [79]
אַף כָּכָה עָשׂוּ וּמַהֵר נִרְפָּאוּ!
עַל פִּי, חֲסִידַי בָּאוּ גַּם יָצָאוּ
עַל פִּי נָשְׂאוּ נָשִׁים, סַחֲרָם סָחָרוּ
בָּנוּ בָּתֵּימוֹ, קָנוּ גַּם מָכָרוּ
וּמַקְשִׁיבֵי עֲצָתִי אֲשֶׁר מָצָאוּ
וּבְהֵן רֹב גְּדֹלֵי בַּשְּׁעָרִים קָרָאוּ — ;
לִי אֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ
בַּעֲלוֹתִי שָׁם שָׂרִים תַּחְתַּי שָׁחוּ
רָאשֵׁי הַשּׂוֹטְנִים וּמְחַבְּלִים רִצַּצְתִּי
וּמַעֲשַׂי בְּצַעְתִּי כַּאֲשֶׁר חָפַצְתִּי ;
גַּם לוֹחֲמַי בָּאָרֶץ כָּשְׁלוּ דָּכָאוּ :
אִם צַדִּיקֵי שָׁוְא יָרֵי הִתְנַשָּׂאוּ
אוֹ מִינִים שׂוֹכְחֵי הָאֵל לִי הֶעֱנוּ
קָרְסוּ כָּרְעוּ יַחְדָּו, עָרוֹם הֻצָּגוּ
נֶאֱבַד כָּל הוֹנָם וּרְכוּשָׁם רֻכָּשׁוּ
בַּרְזֶל בָּאָה נַפְשָׁם, בָּאֵשׁ נֶעֱנָשׁוּ!

יב

וַתָּשָׁב חַוָּה וַתִּשְׁכַּב לָנוּחַ
וּמֵת הִנֵּה בָא, מֵת כִּדְמוּת אִישׁ רוּחַ
וּלְאָדָם תּוֹכְחוֹתָיו אָזְנַי שָׁמָעוּ :
פְּעָלַי חַיַּי גָּדְלוּ בָעָם נוֹדָעוּ ,
לַעֲדַת חֲסִידַי אֲנִי רַב הָיִיתִי
וּשְׁפוּנֵי סִתְרֵי דָת לָמוֹ חִוִּיתִי
נְעָרִים מִתְבוֹנֵנֶת אִישׁ מִשֶּׂכֶל גֶּבֶר
וּמִדַּעַת הַשְּׂרָפִים מֵעֲלֵי אֵבֶר — ;
חִקְרֵי תוֹרָתִי מָה רַבּוּ עָצְמוּ
אֵין קֵץ לָמוֹ , כָּל סוֹפְרֵיהֶם שָׁמֵמוּ
וּבִשְׁמוֹנִים שָׁנָה הַאִם פֵּרַשְׁתִּי
אֲשֶׁר בְּדַבֵּר אָתוֹן בִּלְעָם חִדַּשְׁתִּי ? 75)
בִּשְׁנָתִי , תִּקַּנְתִּי בָּרוּם כָּל סֶלֶף
אֲשֶׁר אֲחֵרִים , גַּם אַחַת מֵאֶלֶף
וּבְהָקִיץ , עֲשׂוֹת כָּזֹאת לֹא יָכְלוּ 76)
וּמְאֻשָּׁרִים נֶחְשְׁבוּ אִם זֹאת פָּעָלוּ ! —
רֶחֶם אֵשֶׁת סָגוּר אֲנִי פָּתַחְתִּי
מְחוֹלִים מִכְּאוֹבָם אֲנִי הִדַּחְתִּי
(אִם אַךְ עֲוֹנָם מִמֶּנִּי לֹא צָפָנוּ
וּפִדְיוֹן נַפְשָׁם כַּדָּת לִי נָתָנוּ . . .)
חַטֹּאת דּוֹרְשֵׁי חָכְמָה אֲנִי תִקַּנְתִּי
בִּנְגִינוֹת פִּי אֲשֶׁר תָּמִיד נִגַּנְתִּי — ; 77)

וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ בֶּן שָׂעִיר לוֹ הִקְרִיבוּ (73
וּבִבְשָׂרוֹ נָתְנוּ לוֹ מְחִרוּ הֵשִׁיבוּ
יָדוֹ זוּ נָגְעָה וַתִּטַמֵּא הַסֵּתֶר
אַחֲרֵי חִבְּקָהּ אֵל וַיּוֹסֶף לָהּ זֹהַר ;
וּבְאֵין זֶבַח עַתָּה וּבְאֵין מִזְבֵּחַ
כְּנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל עוֹד מַם הוּא לוֹקֵחַ:
צִפָּרְנַיִם וּשְׂעָרוֹת יִקַּח מֵאֵשֶׁת
אֲשֶׁר מִטֻּמְאָתָהּ הִיא מִתְקַדֶּשֶׁת ; (74
אֶךְ סַמָּאֵל זֶה פִּשַּׁקְתְּ אֶת רַגְלַיִךְ
עַל אִישׁ כָּמוֹהוּ שָׁפַכְתְּ תַּזְנוּתַיִךְ !
עַל אִישׁ — נִכְלֵי תַרְמִית לִבּוֹ הִגְדִּילוּ
וּסְפָרִים רַבִּים לֹא מַעֲשָׂיו יָכִילוּ
לֹא אֵדַע לְסַפּוֹר כִּי מֵחוֹל יִרְבָּיוּ
כִּי עֵינֵי אָדָם לֹא אוֹתָם חָזָיוּ
וְתַכְבִּים רַבִּים לוֹ עוֹד לֹא נוֹדָעוּ
עַל פִּי הַמְקֻבָּלִים שֶׁכְּבָר גָּוָעוּ
וּבְיָמִים יָבוֹאוּ עוֹד יִמָּצֵאוּ
בִּידֵי יוֹדְעֵי סוֹד אֲשֶׁר יִבָּרֵאוּ . . .
אַךְ רַב לִי דַּבֵּר בּוֹ מִלַּי יֶחְדָּלוּ
כִּי מֵתִים חֲדָשִׁים הֵן שָׁם נִקְהָלוּ
וּשְׁאֵרוֹת הָעֵמֶק אֵלַי הֵם אָתָיוּ :
"מַדּוּעַ בַּעֲוֹנִי מָוֶת חָזָיוּ ?"
אַךְ אֶשְׁמַע פַּעֲמָם וּמְלֶאכֶת יָדָמוֹ
וּבְמַעֲנֶה נָכוֹן אַשְׁקִיט לְבּוֹתָמוֹ !

עַתָּה הֵם אֲסִירִים עַל הַרְרֵי נֶשֶׁף
עַד עֵת קֵץ, עַד תֹּם שֵׁדִים וּבְנֵי רֶשֶׁף!
שֵׁשׁ מֵאוֹת הָרֶכֶב יָדָיו שְׁלָחוּ
אֶל פַּרְעֹה לִרְדּוֹף עַם עֵבֶר בָּרָחוּ; 67)
כַּחֲנוֹתָיו הוּא עִם עֲ מָ לֵ ק הָלָכוּ
וּקְרָבוֹת בִּישֻׁרוּן הֵמָּה עָרָכוּ; 68)
וּלְרוּחַ חַיִּים ה ו א הָיָה בָּ עֵ גֶ ל
לִחְיוֹת וּלְדַבֵּר גַּם לִרְקוֹד בָּרֶגֶל
עֵקֶב יִטּוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֵל עוֹשֵׂהוּ
וּזְבָחִים ל ו יִזְבַּח אַף יַעַבְדֵהוּ; 69)
הוּא הִכְבִּיד אַכְפּוֹ עַל אֵל אַמִּיץ כֹּחַ
עֲדֵי נִרְצָה לוֹ חֲסִידָיו לִטְבּוֹחַ
עֲשֶׂרֶת הֲרוּגֵי מוֹשְׁלֵי עַם פֶּרֶא
לֹא חַת מִנָּקָם לַקֵּץ מֶנּוּ יֵרֶא
וַיִּשְׂמַח אֶל גִּיל וַיִּשְׂבַּע גַּם נַחַת
כִּי נִשְׁמוֹת קְדֹשָׁם הִצְלִיחַ לָקַחַת, — 70)
הוּא זֶרַע יַעֲקֹב בִּנְבָלָיו יַדִּיחַ
מֵעַל בֶּן דָּוִד גּוֹאֲלָם הַמָּשִׁיחַ 71)
לֹא יִזְכֹּר לָמוֹ אֲשֶׁר לוֹ נָתָנוּ
בִּימֵי קֶדֶם עֵת עַל אַרְצָם שָׁכָנוּ,
יוֹם כִּפּוּרִים כָּל שָׁנָה שָׂעִיר שֹׁחַד
בַּל לָשׁוֹן עָלֵימוֹ כַּחֶרֶב יָחַד 72)
וַיְהִי אוֹהֵב לָמוֹ וַיְכַם עַל פֶּשַׁע
וַיְכַחֵד מֵאֵל כָּל כַּחַשׁ וָרֶשַׁע...

לֹא יִשְׁלַח יָדוֹ תִּפְאֶרֶת הַבַּעַל 63)
וִידֵי מַלְכוּת אִשְׁתּוֹ עוֹשׂוֹת כָּל פֹּעַל!)
אַךְ סַמָּאֵל — בּוֹ כָּל מַשְׁחִית וְדֹפִי
עוֹגֵב עַל לִילִית הָעַלְמָה בַּת יֹפִי
לָהּ תֹּאַר אֵשֶׁת חֵן רַבַּת הַזֹּהַר
מֵרֹאשָׁהּ עַד שָׁרְרָהּ אַגַּן הַסַּהַר
וּמִשָּׁם עַד עָקֵב הִיא אֵשׁ לַהֶטֶת
וּבְמַאֲשַׁמְּדֵי אִישָׁהּ, הוֹי זוֹנָה שַׁלֶּטֶת!
מַעֲלָה מַּעַל בֶּגֶד בּוֹגְדִים בָּגָדָה
וּמְנָאֵף זָקֵן זֶה תַּחְתָּיו חָמָדָה
הִיא תְּעֻגַּב עָלָיו, וְהוּא כֵּן עָלֶיהָ
לֹא יִירָא יֵחַת מֵחֲמַת אֲדוֹנֶיהָ
לֹא יָגוּר יִפְחַד מִכֹּבֶד מִלְחֶמֶת
אֲשֶׁר בִּקְשָׁתוֹת וּבְחֶרֶב נוֹקֶמֶת
לִילִית אִשְׁתּוֹ בָּהּ עַד נֵצַח תִּלָּחֵם 64)
יֵרֶא כָּל אֵלֶּה, וְהוּא לֹא יִנָּחֵם!...
אַךְ סַמָּאֵל — מִדֵּי בּוֹ אֲדַבֵּרָה
תִּרְגַּז בִּטְנִי אַף שַׂעֲרָתִי סָמֵּרָה —
מִיָּדוֹ עַזָּא וַעֲזָאֵל נִבְחָרוּ
עֵת בְּאֵר שַׁדַּי בַּמָּרוֹם מָרָדוּ 65)
וּנְפִילִים הָיוּ — אָז אוֹתָם הֵתַע
בִּרְאוֹתָם אֶת נַעֲמָה, לַחְשׁוֹק בָּהּ פֶּתַע
וְלִשַׁדָּה הִתְהַפֵּךְ אוֹתָהּ לִמְּדוּ
וּשְׂעִירִים רָעִים מִמֶּנָּה יָלְדוּ 66)

שֶׁהֵם בִּנְהִי נִהְיָה יִבְכּוּ יֶאֱבָלוּ
בְּעֵת הוֹרִימוּ לִקְבָרוֹת יוּבָלוּ. —
אֶל סַמָּאֵל הַמַּמְרֶה פִּי אֱלוֹהַּ 60)
הַמַּשְׁפִּיל אַרְצָה כָּל קֹדֶשׁ גָּבוֹהַּ
וּמַגְבִּיר טֻמְאָה עֲדֵי מְעָרָה תַּעַל
וּמַתְעֶה אִישׁ תָּם בָּאֵל לִמְעֹר מַעַל
לָשׂוּם הַסְּפִירוֹת אַךְ אַיִן וָאֶפַע
וּלְשַׁבֵּר צִנּוֹרוֹת מוֹרִידֵי שֶׁפַע...
לַמְרוֹת פִּי אֵל לָקַח לוֹ מַמְלֶכֶת
וּלְעֻמָּתוֹ, גַּם הוּא עָרַךְ מַעֲרֶכֶת
וּשְׁמָהּ „סִטְרָא אָחֳרָא“ קָרָא לָהּ פִּיהוּ
לֵאמֹר: לֹא לָאֵל הוּא, אֲנִי שַׂמְתִּיהוּ!
וַיֶּאֱסֹף גַּם לוֹ צָבָא רַב וָחַיִל
מַחֲנוֹת רִבְבוֹת שֵׁדִים וּשְׂעִירֵי לַיִל!
גֶּבֶר כִּי יֶחֱטָא אַךְ יָדוֹ תַנְחֵהוּ
וְעָוֹן מֵפֵר חֹק יַשְׁבִּיר רַעֲבוֹנֵהוּ 61)
וּלְבַדּוֹ הוּא אֱנוֹשׁ לַחֲטוֹא לֹא יָסֶת
אַךְ לִילִית אִשְׁתּוֹ אֶת רִשְׁתּוֹ פּוֹרֶשֶׂת
וּבַעֲצוּמֶיהָ הוֹלְכֵי תֹם יִפּוֹלוּ
יֵהָרְסוּ קֹדֶשׁ וּבְנוֹת לֹא יָבֹלוּ
וַעֲדֵי חֶמֶד אַרְבָּעִים וָתֵשַׁע 62)
הוּא יַעֲדֶנָּה תַּחַת כָּל חֵטְא וָפֶשַׁע!..
(הוֹי הַמִּתְחָרָה בִּסְפִירוֹת הַשָּׁמַיִם
שֶׁגַּם בָּהֶן, אֶל כָּל מִפְעַל כַּפַּיִם

כָּל זֹאת לֹא יָדַי אַךְ יָדֵךְ עָשָׂתָה
הִיא חַיֵּי כָּל הַיְקוּם לִשְׁאוֹל שָׁפָתָה
הִיא טוֹב לָרַע מָתוֹק לָמַר הָפָכָה
הִיא שַׁחְתָה הָעֲמוּקָה כָּל רָע עָרְכָה
וַעֲוֹנֵךְ אַתְּ אַךְ עַל פָּנַי יוֹכִיחוּ
וּבָךְ לֹא יָרִיבוּ אוֹתֵךְ יַנִּיחוּ!
הֵן אָמְנָם רַבִּים אִשָּׁה לֹא יַבִּיטוּ
וּבְיָדָם, מַרְאוֹת בָּהּ, פָּנִים יָרִיטוּ..
אַךְ בַּמָּוֶת לֹא יִתְקַדְּשׁוּ יַעֲרִימוּ
וּמַדּוּעַ פֹּה אַךְ עָלַי יַרְעִימוּ?
אַךְ כֻּלָּם מֵאֲנוּ הַבֵּט אֶל פָּנַיִךְ
יָדְעוּ כִּי נָתַתְּ לַזָּר אֶת דּוֹדַיִךְ:
אֶל סַמָּאֵל הָרָשָׁע נוֹאֵף אֵשֶׁת
אֲשֶׁר אָז פִּתֵּךְ וַיִּפְרֹשׂ לָךְ רֶשֶׁת
וּבְרָכְבּוֹ עַל נָחָשׁ נָשָׂא לָךְ עַיִן 56)
וַיַּשִּׁיאֵךְ – וַתֵּלְדִי לוֹ אֶת קָיִן... 57)
אֶל סַמָּאֵל הָרָע מֶלֶךְ הַתֹּפֶת
שֶׁדָּבְקָה נַפְשׁוֹ בְּבַת הַמְנָאֶפֶת 58)
זֹאת לִילִית הַבְּכִירָה וַיְהִי לָהּ בַּעַל
וְהִיא עִם נַעֲמָה הָהּ! תִּמְעַלְנָה מַעַל
וּבִמְלוֹא תֵבֵל בַּלַּיְלָה תֵּרָאֶינָה
תִּצְחַקְנָה בִּגְבָרִים מֵעֶרֶם תִּתְאַוֶּינָה
עַד מִקְרֶה לֹא טָהוֹר לָמוֹ אָז יִקָּר,
וְיִישַׁן בּוֹדֵד יֵלְדוּ זֶרַע שָׁקֶר 59)

מִשָּׁם חִישׁ יוּטָל בַּאֲפֵלָה נִדַּחַת
וּבְנַחֲלֵי גָפְרִית שֶׁשָּׁם אֵשׁ מִתְלַקַּחַת
וּבְקִצְבֵי הָרִים יַעֲמִיקוּ לוֹ קֶבֶר
אַף יַעֲלוּהוּ יִרְמוּהוּ אֶל כָּל עֵבֶר
וּבְצַר מָעוֹן אָז אוֹתוֹ יִדְחָקוּ
עַד קִירוֹת קִבְרוֹ זֶה אֶל זֶה יִדְבָּקוּ
וּמִבֵּין צִפָּרְנָיו דָּמָיו יָזוּבוּ
וּמִפְּלֵי גֵווֹ לָרֹאִי יָשׁוּבוּ . . .
וּבְקֶבֶר חָדָשׁ אָז פִּגְרוֹ יַשְׁכִּיבוּ
וּנְחָשִׁים גַּם תוֹחִים אוֹתוֹ יַכְאִיבוּ ; —
עוֹד חוֹבְלָיו אֶל מִבְשָׂרוֹ לֹא שָׂבָעוּ
וַחֲדָשִׁים בָּאִים וּרְחָמוֹ יִפְצָעוּ
נִשְׁמַת רוּחַ חַיָּיו עוֹד בּוֹ יִפָּתוּ
וּבִקְצוֹתָיו יֹאחֲזוּ גֵווֹ יִשְׁטָחוּ
וּבְמַטּוֹת בַּרְזֶל אָז אוֹתוֹ יַחְבֹּטוּ
וּקְלִיפוֹת בּוֹ דָבְקוּ בָּזֹאת יִמְרֹטוּ
כַּחֲבוֹט אִישׁ בֶּגֶד מֵעָפָר נַעֲרֵהוּ
עַד כָּלִיל יִטְהַר בִּידֵי הַמְנַקֵּהוּ — ;
אִם בִּי רָבוּ אַחֲרֵי בוֹא לָמוֹ חֵבֶל
שָׁוְא אָז אֶצְטַדָּק וּפִי יִפְצֶה הֶבֶל
כִּי גַם אִם בַּמָּוֶת טוֹבָה מָצָאוּ
מָה אֶעֱנֶה לָמוֹ לְחָלְיֵי זֶה יִשָּׂאוּ
אֲשֶׁר גַּם בּוֹ הֶסְבּוֹתִי אַךְ אָנִי 55)
עֵת לֶאֱכוֹל מִפְּרִי מָוֶת פִּיךָ פִּתָּנִי . —

כִּי מֵתֵי עוֹלָם לִי קִדְּמוּ בוֹאָמוֹ
טֶרֶם מַלְאַךְ דּוּמָה יַחְבּוֹט קִבְרָמוֹ 54)
טֶרֶם יִשְׁאַל לִשְׁמָם שֶׁבּוֹ נִקְרָאוּ
וְשׁוֹאֲלָם מַעֲנֶה הָשֵׁב לֹא יִמְצָאוּ
וּבְשׁוֹט בַּרְזֶל לוֹהֵט מוּסָרָם יָרֵב
יָזֶרֶה בַּדֵּי עוֹרָם כַּחֵץ וָחֶרֶב
וִיפָרֵק עַצְמוֹתָם עַד תְּפוֹרָנָה
וּבְיַד מַלְאָכִים שֵׁנִית תִּתְחַבַּרְנָה
וּבְשׁוּבָם לִהְיוֹת עוֹד יוֹסִיף יַכֵּמוֹ
יְפַתַּח אָזְנֵיהֶם וִינַקֵּר עֵינֵימוֹ
וּלְשׁוֹנָם נִיק יָשִׂים, שִׂפְתוֹתֵיהֶם יָחֵן
וִימַלֵּא רַגְלֵימוֹ חַבּוּרוֹת מֵחֵן
וּמַלְאָכִים חוֹבְלִים, כַּחֵץ מִקֶּשֶׁת
וּבְמִסְפַּר חֻמְשֵׁי תוֹרָה הֵם, חֲמֵשֶׁת,
אֶל כָּל יוֹרֵד בּוֹר יָעוּפוּ יַקְרִיבוּ
וּבְיָדָם יִתֵּן וּגְמוּל לוֹ יָשִׁיבוּ:
זֶה בְּחָרִי יַכֵּהוּ עַד לַהֲלוֹם יֵלֶא
וּמִשְׁנֵהוּ יִסְפּוֹר מַכּוֹתָיו פֶּלֶא
זֶה יוֹצִיא אִשּׁוֹ וּרְשָׁפָיו יַגְבִּיהוּ
וּמְרֹרוֹת וָרוֹשׁ זֶה יָשִׂים אֶל פִּיהוּ
וְזֶה יִתְנַפֵּל כָּאֲרִי עֲלֵי טֶרֶף
וּבַחֲמָתוֹ יַךְ הוֹרָיו, יַךְ לֹא יֶרֶף — ;
אַחַר בִּמְצוּלוֹת יָם אוֹתוֹ יַשְׁלִיכוּ
וּבְעוֹתֵי קָרָה נַפְשׁוֹ יַעֲרִיכוּ

וַיְהִי נִבְעַר יַעֲקֹב אֵין לֵב כַּנַּעַר
וַיְהִי שׁוֹבָב פֶּרֶא וּכְחַיְתוֹ יָעַר!...

אֵלֶּה עָשִׂיתָ (וּמֵהֶם הֶחֱרַשְׁתָּ)
וּבְמִצְחֲךָ כִּי עַז כִּי לָרִיב נִגַּשְׁתָּ;
הָשַׁע מִמֶּנִּי, מַשְׁגֶּה יִשְׁרֵי דֶרֶךְ!
וּרְדָה בוֹר שָׁאוֹן וּסְפוֹק שָׁם עַל יָרֵךְ
עַל שָׁוְא הִרְבֵּיתָ וַהֲבָלִים אֵין חֵקֶר
וּשְׂמַח כִּי מַתָּ לֹא עוֹד תֶּהְגֶּה: שֶׁקֶר!
וּרְאֵה קוֹרְתֵי אֵשׁ חוֹבְלִים מַלְאֲכֵי זַעַם
שָׁמָּה לָךְ יִשְׁמוֹרוּ עַד תָּרֶם פַּעַם
וּבִידֵיהֶם תוּרַד עָמֹק בַּשַּׁחַת
מִמְּךָ עַל רֹב מֶרְיְךָ נָקָם לָקַחַת! —

כֹּה לוֹ עָנִיתִי מֵעֶבְרָה קָשָׁתָה
וּבֹשֶׁת פָּנָיו אָז אוֹתוֹ כִּסָּתָה
וּבְחִיל כּוֹנֵן מִצְעָדָיו אֲשֶׁר צָרוּ
לִמְקוֹם שָׁם הַחוֹבְלִים דַּרְכּוֹ שָׁמָרוּ —
וּמֵאָז עַד עַתָּה לֹא עוֹד נִדְרַשְׁתִּי
עַל שֹׁד הֵבֵאתִי עַל מָוֶת חִדַּשְׁתִּי
וּמַה זֶּה עַתָּה הָרְפָאִים נֵעוֹרוּ
וַעֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים מַה לִּי יִזָּכֵרוּ?
הַאִם כִּי מַגֵּפָה בָּעָם פָּרָצָה
וּבַחֲמָתָהּ הָמוֹן רַבָּה עָרָצָה?
אַךְ מַה אֶחְקוֹר דָּבָר בּוֹ לֹא אוֹעִילָה
אֲנִי אַךְ עַל אֵלֶּה אֶשְׂמַח אָגִילָה

תּוֹרָה חֲדָשָׁה אֶל עַמְּךָ כָּתַבְתָּ
וּבְמַחְשַׁבֵּי עוֹלָם אוֹתָם הוֹשַׁבְתָּ
כִּדְבָרֶיךָ אֵלֶּה עַל פִּיהָ שַׂמְתָּ
וּבְעַד כּוֹכְבֵי יַעֲקֹב בָּעָב חָתַמְתָּ!..
מִצְוֹת לֹא צִוָּה אֵל הֵן הִיא צִוְּתָה
וּלְכָל הֶבֶל שָׁוְא עִיר מִבְטָח הָיְתָה
כִּי כֶּסֶל וָמֶרִי אַךְ בָּהּ נִשְׂגָּבוּ
עַד חִצֵּי כָּל מוֹרֶה בָּם, אָחוֹר שָׁבוּ
כִּי בִּשְׁאוֹל נָבוֹן לָאֱוִילִים יִכְסָלוּ:
"בָּזֹאת גַּם כָּזֹאת מַדּוּעַ תִּפְעָלוּ?"
אָז פָּנִים יַרְעִמוּ, יְשִׁיבוּן לוֹ אֹמֶר:
"הֵם בַּעַד נְקֵבָה אִישׁ קָרַן מֵחֹמֶר!
זֹאת צִוּוּ יוֹדְעֵי חֵן וּנְבוֹנֵי לַחַשׁ
וּמִלִּין עָלֵימוֹ הוּא רוֹעֶה כַּחַשׁ;
מוֹצָא מִצְוָה זֹאת מִסּוֹד וְדַבֵּר סֵתֶר
וּמֵפֵר חֻקָּה זוֹ יַשְׁחִית הַכֶּתֶר;
עוֹבֵר תּוֹרָה זֹאת יַהֲפֹךְ אֶל גֹּעַל
יִפְעַת תֹּאַר בִּינָה שֶׁהִיא אֵם מַעַל;
אִישׁ בּוֹזֶה חֹק זֶה הוּא יַפְרִיד הֶחָבֶר
בֵּין מַלְכוּת הָאֵשֶׁת וִיסוֹד הַגֶּבֶר;
מִי זָכָר יַעֲבִיר אִישׁ חֹק זֶה וְזָנַח
וּפוֹעֵל זֹאת, מִי תַּנְקֵבָה הוֹרְתַהּ!"
רַבּוֹת בָּאֵלֶּה בּוֹעֲרִים סוֹד יַעֲרִימוּ
וּנְבוֹנִים אֶל פִּיהֶם מַחְסוֹם יָשִׂימוּ...

לוּלֵא גַּם אֲנִי אֶל אַדְמָתִי שַׁבְתִּי
הַאִם עַל פָּנֶיךָ לֹא אוֹתְךָ הִכְזַבְתִּי
עֵת סֵפֶר רָזִיאֵל אַתָּה חִבַּרְתָּ
וּבְיָדִי כִּי נִכְתָּב לָעָם סִפַּרְתָּ ?

אָנֹכִי אַךְ אַחַת רוּחִי נִמְהָרָה
וּפְקוּדַת אֵל, בִּשְׁגָגָה, לֹא שָׁמָרָה
כִּי נִלְכְּדָה רַגְלִי בַּפָּח וָרֶשֶׁת
טָמַן לִי הַנָּחָשׁ גַּם זֹה הָאֹשֶׁת ;
אַךְ רַבִּים חֻקֵּי אֵל אַתָּה עָבַרְתָּ
וּשְׁמוֹ חֵרַפְתָּ בִּכְזָבִים דִּבַּרְתָּ
הִשֵּׁאתָ, הִתְעֵיתָ, שֶׁקֶר טָפַלְתָּ
הֶאֱפַלְתָּ, הִכְשַׁלְתָּ, קֹדֶשׁ חִלַּלְתָּ
דִּבְרֵי קֹשֶׁט וֶאֱמֶת בִּשְׁאָט בָּזִיתָ
וּבְמִלֵּי שֶׁקֶר עַל רַבִּים גָּאִיתָ!...
אִמְרוֹת אֵל הַטְּהוֹרוֹת יָרַךְ וְהֵיטַה
וּבְאוֹרָן מַרְאוֹת עֵין רַבִּים עִצֵּמָה
עַל תּוֹרַת אֱמֶת מִלֵּי שָׁוְא הִכְבַּרְתָּ
וּשְׁמֵי תֹהוּ בָּם לִרְגָעִים שִׁפַּרְתָּ
בִּידֵי אִישׁ תַּהְפֻּכוֹת שָׂם בִּתְהוֹם מַיִם
וַעֲלֵיהֶם יֵשֵׁב יָעוּף בִּכְנָפַיִם
וּמְלֹא רֹחַב תֵּבֵל בָּם יְסֹבֵב יֵרֵא
וּלְאֵשֶׁת הַזְּנוּנִים הֵם יִתְּנוּ נֵדֶה
וּכְדֶבֶר בָּאֹפֶל מִשָּׁם תַּרְקִיעַ [53]
וּמְתִים רֹב רִבּוֹת לְטֶבַח תַּכְרִיעַ !

עַל אִוֶּלֶת קֶדֶם עֲשׂוֹת נוֹאַרְתִּי
אֲשֶׁר מִפְּרִי עֵץ־דַּעַת אָז אָכַלְתִּי
לֹא הָיְתָה כָּזֹאת מִשָּׁנִים אֵין חֵקֶר
מִיּוֹם בּוֹא אֶחָד אוֹהֲבֵי רָזֵי שֶׁקֶר
נֶחְשַׁב בִּמְקֻבָּלִים יוֹדְעֵי כָל סֵתֶר
וּבְפֶה מָלֵא נְאָצוֹת וּשְׂפַת יֶתֶר
וּבְעֹז פָּנָיו וּבְמֵצַח כִּנְחֹשֶׁת
חָרַץ לִי לָשׁוֹן וּבַל יָדַע בֹּשֶׁת —;
אָז עֶבְרָה כַּמַּיִם עָלָיו שָׁפַכְתִּי
וּבַחֲמַת אַפִּי מִלִּים לוֹ עָרַכְתִּי:
הַאַתָּה עַל מָוֶת חֲמוֹת תִּתְעוֹרְרָה
תִּקְצֹף כִּי הוֹרִיד חַיֵּי אִישׁ הַבּוֹרָה?
זָכְרָה כִּי סִפְרֵי שָׁוְא יָדְךָ כָּתָבָה
וּבְעָקְבָה, תַּרְמִית לִבְּךָ אָז דִּבְּבָה
שִׂפְתֵי הַיְשֵׁנִים שֶׁכְּבָר הֵם נֶאֱלָמוּ
וַעֲדֵי סִפְרֵי כֶסֶל, אָז לֹא זָמָמוּ
בְּדִבְרֵי עֵט שֶׁקֶר שֵׁם קָדְשָׁם קָרָאתָ
עַל סִפְרֵי הֶבֶל אֵל אַתָּה בָּדָאתָ!
וַאֲנָשִׁים רַבִּים יַד אֵל לֹא יְצָרָה
מִיָּדְךָ נַחֲרַת עֲלֵיהֶם שָׁפְרָה
וּבְרוּחַ פִּיךָ בֶּן לַיְלָה נִבְרָאוּ
וּסְפָרִים לָמוֹ בְּיָדְךָ נָשָׂאוּ
וּבְלִי הַמָּוֶת הַבְּאֻלָּה צָלַחְתָּ
וּבְעַד תִּקְוֵי אָזְנְךָ כֶּסֶף לָקַחְתָּ?

כֹּה אֶל עַמְּךָ אַךְ עֲתִידוֹת הִגַּדְתָּ
וּדְבַר מוּסָרְךָ בְּמָוֶת יָסַדְתָּ
וּבְאֵלֶּה בֵּיתְךָ כַּלֶּחֶם נֵהַלְתָּ
וּמַה זֶּה שֵׁם מָוֶת בְּחָרֵי נִבַּלְתָּ?
לֵךְ שׁוּבָה לִמְעוֹנְךָ, אֶל בּוֹר צַלְמָוֶת
וּמוֹעֵד אֶקַּח מְרִיבוֹת לָשֶׁבֶת!

יא

דִּבְרַת פִּי אָדָם כְּרֶגַע הוּקָמָה;
בִּמְגִנַּת לֵב יָשַׁב רוּחוֹ נִפְעָמָה
כִּי הֲמוֹן שַׂרְעַפָּיו לִבּוֹ תָּפָשׂוּ
וּלְפָנָיו רֹב רוּחוֹת בְּמַחֲזֶה טָשׂוּ
דָּאוּ כַּנְּשָׁרִים כֹּה וָכֹה פָּרָחוּ
וּבְיוֹם יָצָר, אַךְ בּוֹ כֻּלָּן נִפָּחוּ 52)
וּבְמִרְיוֹ מֵאָז נָעוּ כָּל יְשָׁרָיו
וּכְיוֹנֵי גֵאָיוֹת יַחַד הָמָיו
וּכְמוֹ מַיִם בַּלָּהוֹת הִשִּׂיגוּהוּ
וַחֲתַת וּמָגוֹר לָרְגָעִים בִּעֲתוּהוּ
וּלְהַשְׁקִיט רוּחוֹ וּלְהַשְׁבִּית אֵימָתָהּ
אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ הֵעִיר בְּצָרָתָהּ
וּתְמוּנוֹת מַבְהִילוֹת אָז אַט נִסָּעוּ
וּמִלִּים לָהּ דִּבֶּר אָזְנֵי שָׁמָעוּ:
שִׁמְעִי אֵם כָּל חַי חֲדָשׁוֹת אִתָּיו
כִּי מְתֵי עוֹלָם יָלִינוּ יֶהֱמָיו

שָׁם עוֹבְרֵי תוֹרוֹת מִכְּאֵב לֵב יִזְעָקוּ
כִּי רַחֲמֵי שַׁדַּי לָמוֹ הִתְאַפָּקוּ
כִּי שָׁכַח אֵל חַנּוֹת וּלְאֵיד שָׂמֵחַ
לֹא יֶהֱמֶה לִבּוֹ אֶל קוֹל מַר צוֹרֵחַ
קוֹל עֲשׁוּקִים תַּחַת רִמָּה הוּטָּלוּ
וּבְנֵי תוֹלֵעָה עֲלֵיהֶם יִזְחָלוּ
עַד אֶפֶס מָקוֹם אֲשֶׁר לֹא כִסּוּהוּ
וּבְשָׂרָם הֵן יֹאכְלוּ אַךְ לֹא יִשְׂבָּעוּהוּ —
שָׁם שׁוֹכְבֵי חֲשֵׁכִים אוֹר לֹא יֶחֱזָיוּ
חֲמַת תַּנִּינִים וָרַעַל יִשְׁתָּיוּ
וּמַכְאוֹבִים נוֹרָאִים אַךְ יִשָּׂאוּ
יַעַן בַּחַיִּים הָאֵל לֹא יָרֵאוּ
וּמְלַמְּדֵי דָת רֶגַע הִשְׁבִּיתוּ
וּדְבַר שִׂיחַת אִישׁ תַּחְתֵּיהֶם הִסְכִּיתוּ ;
שָׁם יַעַמְדוּ בִּשְׁתֵּי כַנְפוֹת שָׁמַיִם
חוֹבְלִים אוֹחֲזִים כַּף קֶלַע בַּיָּדַיִם
בָּהּ, נַפְשׁוֹת אָדָם זֶה לָזֶה יְקַלֵּעוּ
אֲשֶׁר דִּבְרֵי צַדִּיקִים לֹא שָׁמֵעוּ — ;
שָׁם נָשִׁים רַכּוֹת נִתְּנוּ בַּיָּדַיִם
וּבַחוּרֵי הוֹד — מוּקָן, בְּעֵינַיִם
יַעַטוּ בִּשַׂלְמָה רִמָּה גַּם תּוֹלַעַת
מִשַּׁוְעָתָם תִּצַּל אֹזֶן שֹׁמַעַת ,
יַעַן כִּי זֶה לָזֶה פָּנִים הִבִּיטוּ
וּבִדְמוּת צַלְמָם עֵינֵימוֹ הִשְׁלִיטוּ . . (51

וַתָּסָב בֶּן עָרִים קֵדְמָה וָיָמָּה
עַד אֲשֶׁר מִיּוֹם מוֹתוֹ שָׁנָה תָּמָּה ;
גַּם עֲלֵי חַיִּים כִּי מֵתוּ , בָּדִיתָ
וּבְאֶרֶץ מֶרְחָק עָלֵימוֹ נָהִיתָ . . .

עֵת תּוֹכְחוֹתֶיךָ אֶל עַמְּךָ דִּבַּרְתָּ
וּלְמוּסָר וָצֶדֶק לִבָּם עוֹרַרְתָּ
מִחַיֵּי הֶחָלֶד עֵינְךָ הֶעֱלַמְתָּ :
לֹא אֲשֶׁר מַעֲשֵׂה טוֹב לִפְנֵיהֶם שַׂמְתָּ
אַף לֹא אָסוֹן הָרָע לָהֶם הוֹכַחְתָּ
אַךְ שַׁעֲרֵי שַׁחַק לִפְנֵיהֶם פָּתַחְתָּ
וַתַּרְאֵם שָׁם עוֹשֵׂי טוֹב שׁוֹמְרֵי אֹמֶן
מִתְעַנְּגִים עַל רֹב נַהֲרֵי נַחֲלֵי שֶׁמֶן
אוֹכְלִים מִשְׁמַנֵּי תַּנִּינֵי הַמַּיִם
וּבְשַׂר הַבְּהֵמוֹת בַּעַל הַקַּרְנַיִם
שׁוֹתִים עֲסִיס תִּירוֹשׁ סוֹבְאִים יֵין חָמֶר
אֲשֶׁר בַּעֲנָבִים לָנֶצַח יִשָּׁמֵר
וּכְתֹם מִשְׁתֵּיהֶם לָאֵל יִקְרָאוּ
וּבְמָחוֹל עִמּוֹ יַחַד יֵצֵאוּ . . .
וּגְמוּל עוֹשֵׂי רָע אַחַר הֶרְאִיתָמוֹ
כִּי אֵשׁ אֲבַדּוֹן הָהּ לוֹהֶטֶת בָּמוֹ
מִנֶּפֶשׁ עַד בָּשָׂר אוֹתָם שׁוֹרֶפֶת
וּכְאֵבָם תַּרְבֶּינָה גָּפְרִית וָזֶפֶת
וּמַלְאֲכֵי אַף עָלֵימוֹ שׁוֹט עוֹרְרוּ
וּבְשִׁבְטֵי בַרְזֶל עַצְמֵיהֶם נִקְּרוּ — ;

גַּם תִּשְׁבּוֹר הַקֹּרַח תֵּשֵׁב בַּמָּיִם
שָׁמָּה מִתַּחַת לוֹ עַד הַנְּחִירָיִם
אַחַר בַּשֶּׁלֶג תִּתְגַּלְגֵּל בַּכֹּחַ
וּבְזֹאת יִתֹּם פִּשְׁעֲךָ תִּמְצָא מָנוֹחַ!
זֶה־צִּדְקִי זֶה־תֻּמִּי, אֵין בּוֹ עַוְלָתָה
יִרְאַת אֵל שַׁדַּי אוֹצָרִי הָיְתָה
וּבְפִשְׁעֲךָ אַתָּה, מַמְרֶה פִּי יוֹצְרְךָ!
כִּי שָׁמַעְתָּ לְחֶפְצֵי רָעֶיךָ
הֵבֵאתָ עַל כֹּל מָוֶת, הוֹי פֹּעַל רֶשַׁע!
וַתּוֹרֶד גַּם אוֹתִי בּוֹר בִּבְלִי פָּשַׁע!

— מַעֲשֶׂיךָ רַבּוּ וּפְלָאִים מִפְּעָלֶיךָ
וּלְבָבִי יִתְמַהּ אֶל רֹב צִדְקוֹתֶיךָ
וּבְכֹחַ וָאוֹן לוּלֵא הִתְאַפַּקְתִּי
כִּי אָז בִּמְלֹא פִי עָלֶיךָ שָׂחַקְתִּי
כִּי כֹה יַאֲמִינוּ אַךְ בְּעָרִים נָבָבוּ
כִּי הֲבָלִים אֵלֶּה מִצְוֹת נֶחְשָׁבוּ...
אַךְ עַל מָוֶת בִּבְלִי דַעַת קָצַפְתָּ
כִּי מִפָּעֳלוֹ רַב כֶּסֶף לְךָ אָסַפְתָּ
כִּי אַךְ מֵת רַב אֶחָד בִּקְצוֹת הֶחָלֶד
וַתִּקְרָא אֶל אֵבֶל לַשָּׁב לַיֶּלֶד
וּבְמַכְבִּירָה הֲרִימוֹתָ קוֹל פַּחַד
וַתְּבַכֶּה אֶת כֹּל, אִישׁ וְאִשָּׁה יַחַד
וּמְחִיר הֶבְלְךָ שִׁלַּמְתּוּ כַּאֲשֶׁר אָבִיתָ,
אַחַר, בְּעִיר אַחֶרֶת כֵּן עָשִׂיתָ;

וַיָּבֹא אֵלַי לִדְרוֹשׁ מִפִּי יֶשַׁע
לִמְחוֹת עֲוֹנוֹ וּלְהָתֵם הַפֶּשַׁע ;
אָז לוֹ אָמַרְתִּי : אֵין קֵץ לַעֲוֹנֶיךָ
עֲלָמוֹת שֵׁדוֹת בִּקְשׁוּ קִרְבָתֶךָ
וּלְזָרוֹת אֵלֶּה הָהּ ! חֵילְךָ נָתַתָּ
וּמִשְׁפָּחוֹת לָהֶן כַּצֹּאן הֵן שַׁתָּה
וּנְשָׁמוֹת זַכּוֹת מִמְּרוֹמִים הוֹרַדְתָּ
וַתְּבִיאֵן בַּשֵּׁדִים אֲשֶׁר הוֹלַדְתָּ
וּבַעֲוֹנְךָ זֶה עוֹלָלִים גָּוְעוּ 47)
עוֹלָלִים תַּמִּים אֲשֶׁר לֹא פָּשָׁעוּ
וּבָנִים אֵלֶּה שֵׁדוֹת לְךָ יָלָדוּ
אַחַר מוֹתְךָ סָבִיב לְךָ יִתְגּוֹדָדוּ
וּלְחֶבְרָה לְךָ גַּם אֶל קִבְרְךָ יְאָרְחוּ
וּבְקוֹל „אָבִינוּ אָתָּה !“ לְךָ יְצָוְחוּ;
מֵאִישׁ לוֹ עָוֹן זֶה רְחָקָה עֶזְרָתָה 48)
אַךְ דִּבְרֵי פִּי יִהְיוּ לְךָ לִישׁוּעָתָה
אַרְבָּעָה וּשְׁמוֹנִים יוֹם צוֹם תָּצוּמָה
לֹא תֵדַע עֹנֶג וָנַחַת בִּמְאוּמָה
אַרְבָּעִים יוֹם בִּימֵי חֹרֶף וָשֶׁלֶג
תֵּשֵׁב בַּמַּיִם מֵי נָהָר וָפֶלֶג — ; 49)
אַךְ אִם תַּחְפּוֹץ לִמְחוֹת כָּעָב חֶטְאֲךָ
תִּבְחַר לְךָ בִּימֵי הַקַּיִץ מוֹשָׁבְךָ
בִּמְקוֹם הַנְּמָלִים שָׁם מַרְבֵּץ כּוֹנְנוּ
וּבְגֵוְךָ הֶעָרוֹם פִּימוֹ יִתֵּנוּ

עִם כָּל עָלְזֵי לֵב עַל קִבְרוֹ עָלַוְתִּי
רַצְתִּי, רָקַדְתִּי, כִּרְכַּרְתִּי, פִּזַּזְתִּי
וּבַהֲמוֹן אֲנָשִׁים אַרְבָּעָה אֶלֶף
נִמְצְאוּ רַבִּים קוֹנִים בִּמְחִיר וָחֵלֶף
לַעֲרוֹת נֵרוֹת תָּמִיד עֲלֵי כָּל עֵבֶר
אֲשֶׁר שָׁם אִישׁ צַדִּיק מָצָא לוֹ קֶבֶר;
וּבְנֵי עָרִים רַבּוֹת אֶל גִּיל נִקְהָלוּ
וּמֵרוֹב שִׂמְחָה כָּל פָּנִים יִצְהָלוּ
אֵלֶּה יִדְלְגוּ בָאִיר, רֹאשׁ יָנִיעוּ
אֵלֶּה יַיִן יִשְׁתּוּ וּבְקוֹל יָרִיעוּ
אֵלֶּה יָשִׁירוּ קוֹל רִנָּה יִשָּׂאוּ
אֵלֶּה בִמְחוֹל יֵצְאוּ, כַּף יִמְחָאוּ —;
אַתָּה, נֵר בֶּן־יוֹחַי בְּשִׁיר הִדְלַקְנוּ (46
וַחֲמֻדוֹת וִיקָר עַל הָאֵשׁ זָרַקְנוּ
גַּם הַנָּשִׁים הַשַּׁאֲנַנּוֹת שָׁם נֶאֱסָפוּ
גַּם הֵן לִכְבוֹדוֹ עֶדְיֵהֶן שָׂרָפוּ
וּבִשְׁמוֹ הַמְּנוֹרָה לִסְבוֹב צִוִּינוּ
וַתַּעַשׂ כֵּן הַמְּנוֹרָה כִּדְבַר פִּינוּ...
אַךְ הָאוּכַל סַפֵּר כֹּל שָׁם רָאִיתִי
וּלְרַוּוֹתְךָ מֵעֹנֶג שָׁם רָוִיתִי?
עַל כֵּן מִדְּבָרַי אֵלֶּה הֵן אֶחְדָּלָה
אָשׁוּב אַגִּיד צִדְקָתִי כִּי גָדְלָה:
הֵן אִישׁ אֶחָד מִקְרֶה לַיְלָה קָרָהוּ
וּבְעַלְמָה כִּי דָבַק הַחֲלוֹם רִמָּהוּ

עֵת תַּמּוּ שָׁבֻעוֹת ״ טֹהַר סָפָּרוּ
וְלֶחָלָב הָיוּ הַדָּמִים נֶעֱכָרוּ. . . 45)
מַאֲכָל כּוֹ הוֹרָה חָכָם לֹא אָכַלְתִּי,
וְלִשְׁוּוֹת יָהּ נֶגְדִּי תָּמִיד עָמַלְתִּי,
וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי בֵּין הָעַרְבַּיִם
לִרְצוֹן קוֹנִי אָזַרְתִּי חֲלָצַיִם
וּמֵרְחוֹב וַחֲנוּת כָּל מוֹכֵר גֵּרַשְׁתִּי
אַחַר, לָרוּץ אֶל בֵּית הָרַחְצָה חַשְׁתִּי
וּלְעֵינַי, הָרוֹחֲצִים מִשָּׁם נִרְדָּפוּ
וּלְעֵינַי, גַּם הַדְּלָתוֹת חִישׁ הוּגָפוּ. —

עֵת בָּאתִי בַּיָּמִים וְזָקַנְתִּי שַׁבְתִּי
אֶל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לַעֲלוֹת חָשַׁבְתִּי
לַעֲבוֹד שָׁם אֶת אֵלִי בִּבְלִי מִגְרַעַת
גַּם לִמְצוֹא קֶבֶר בְּמָקוֹם אֵין תּוֹלַעַת
וּבְעֶזְרַת עֲשִׁירִים עֲצָתִי קָמָה
כִּי נָתְנוּ לִי כֶּסֶף לִנְסוֹעַ שָׁמָּה
וּלְבַקֵּשׁ בַּעֲדָם שָׁם, כָּמוֹ הִבְטַחְתִּי
וּבְבוֹאִי בַּקֹּדֶשׁ כַּפַּי שִׁטַּחְתִּי
עַל קִבְרוֹת צַדִּיקִים מוֹסְדֵי הָאָרֶץ
לְבִלְתִּי יֵדְעוּ עוֹזְרֵי שֶׁבֶר וָפֶרֶץ
גַּם בִּמְעָרָה זֹאת מִכְתָּבִים הֵטַלְתִּי
כִּי תַעֲשׂוּ אַתֶּם כֹּל אֲשֶׁר שָׁאַלְתִּי.

בִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה לִימֵי הָעֹמֶר
יוֹם צֵאת נֶפֶשׁ בֶּן־יוֹחַי מִבֵּית חֹמֶר

עַל כָּל מִשְׁתֵּה חָתָן לִבּוֹ שִׂמַּחְתִּי
וּבְחֶבְרַת מוֹרֵי לִרְחוֹץ לֹא אָרַחְתִּי ;
מִכָּל מַאֲכָל אָכַלְתִּי אַךְ לִשְׂבּוֹעַ
לֹא מָלֵא כָרֵשׂ כֹּל יֵשׁ שָׁם לִבְלוֹעַ ;
לִשְׁתּוֹת שֵׁכָר וּדְבַשׁ הֵן לֹא יָשַׁבְתִּי
וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת צַעַד לֹא הִרְחַבְתִּי ;
בְּקָרוֹב אֹרַח אִשְׁתִּי בָּהּ לֹא נָגַעְתִּי
וּבִלְעֲדֵי חֶפְצָהּ לֹא אוֹתָהּ יָדַעְתִּי
לֹא קָרַבְתִּי לָהּ עֵת יַיִן שָׁתִיתִי
וּבִמְקוֹם אוֹר לֹא דוֹדֶיהָ רָוִיתִי
בִּהְיוֹת שָׁם סֵפֶר אֵלֶיהָ לֹא בָאתִי ;
וּשְׁמוּעָה רָעָה לְאִישׁ לֹא נָשָׂאתִי. —
וַעֲשׂוֹת כָּל אֵלֶּה אִם גַּם לֹא הֶעֱוֵיתִי
בִּבְכִי רַב תָּמִיד אוֹתָם הִתְוַדֵּיתִי
כִּי אִם גַּם צָדַקְתִּי, אַחַי חָטָאוּ
וּבְנֵי עַמִּי, אִישׁ חֵטְא אָחִיו יִשָּׂאוּ ;
וּבְגִלְגּוּל רִאשׁוֹן אוּלַי אָז חָטָאתִי
גַּם בַּחֲטָאִים אֵלֶּה עַל פִּי נָשָׂאתִי. (43

וּבְלֵיל חַג הַשָּׁבֻעוֹת עֵר הָיִיתִי
וּבְנֹעַם הַ שְּׁ כִ י נָ ה לַחֲזוֹת חִכִּיתִי (44
וּלְמָחֳרָתוֹ אָכְלֵי חָלָב אָכַלְתִּי
וִימֵי קֶדֶם בָּהֶם לִזְכּוֹר הִשְׂכַּלְתִּי
כִּי כַנִּדָּה הָיוּ יוֹצְאֵי מִצְרַיִם
עַד נִתְּנָה לָמוֹ דַּת אֵל מִשָּׁמַיִם

וּבְבֵית הַקְּבָרוֹת צִיצִת לֹא גִלִּיתִי
וּמֵעוֹדִי אֶת מַעֲרִי לֹא רָאִיתִי ;
עֵינַי לֹא הִבִּיטוּ בִּפְנֵי הַקֶּשֶׁת
גַּם בַּלְּבָנָה עֵת מִפִּי הִיא נִקְדֶּשֶׁת
כֵּן כַּאֲשֶׁר נָשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים כַּפַּיִם
לַבִּיט בָּהֶן לֹא נָשָׂאתִי עֵינַיִם ;
וּבְלִי סֵפֶר - חוֹב כֶּסֶף לֹא הִלְוֵיתִי
וּבְמִצְנֶפֶת רֹאשִׁי תָּמִיד כִּסֵּיתִי
וּבְבֵית הָרַחְצָה עֵת כִּי הִתְרָחַצְתִּי
גַּם שָׁם אֶת רֹאשִׁי גָּלוּת לֹא פָּרַצְתִּי ;
עֲלֵי אֶרֶץ לֹא זָרַקְתִּי צִפֹּרֶן
לְבִלְתִּי הַקְּלִיפּוֹת יָרִימוּ אָז קֶרֶן ;
לֵב עוֹף וּבְהֵמָה אֲנִי לֹא אָכַלְתִּי
וּבְכֵן, מֵרוּחַ דָּבוּק בּוֹ נִצַּלְתִּי ;
וּבִשְׁנָתִי עַל עָרְפִּי לֹא שָׁכַבְתִּי
וּבַשַּׁחַר לִישׁוֹן כֵּן לֹא אָהַבְתִּי ;
בַּתֵּבֵל הַרְבּוֹת זֶרַע לֹא נִרְפֵּיתִי
וּשְׂחוֹק פִּי בִּימֵי חֶלְדִּי לֹא מִלֵּאתִי ;
עַל טַרְפִּי יוֹם יוֹם לָאֵל הִתְפַּלַּלְתִּי
פִּשְׁעִים כִּי יָשׁוּבוּ מִמֶּנּוּ שָׁאַלְתִּי ;
וּבְאוֹת הַמִּין מִיָּמַי לֹא נָגַעְתִּי
מִמַּרְאֵה אֵשֶׁת לֹא עֵינַי הִשְׂבַּעְתִּי
גַּם עֲלֵי קוֹלָהּ לֹא הִתְעַנַּגְתִּי
פֶּן אַחֲרֶיהָ יִפַּת לִבִּי דָּאַגְתִּי ;

כִּי חֲמַת שַׁדַּי עָלֵימוֹ קוֹדַחַת
וְיִשְׂרָאֵל קָשִׁים הֵם כְּסַפַּחַת. . .
„רַחֲקוּ מֵחָכְמָה מִקְּרוֹב לְפִתְחֶיהָ
כִּי נֶצַח לֹא יָשׁוּבוּ כָּל בָּאֶיהָ!"

כַּדְּבָרִים אֵלֶּה אֶל עַמִּי הוֹרֵיתִי
אַךְ גַּם אָנֹכִי מִכָּל חֵטְא יָרֵאתִי
עֵדִים מַעֲשֵׂי צִדְקִי אֲשֶׁר פָּעָלְתִּי:
לֶחֶם עֲבוּר חֹדֶשׁ בּוֹ לֹא אָכַלְתִּי 42)
וּבְיָדַיִם לֹא נִגְּבוּ לֹא לָחַמְתִּי
אֶל סֵפֶר תּוֹרָה עָרוֹם יָד לֹא שַׂמְתִּי
וּבְעֵת, כְּאָדָם הוֹצֵאתִי שִׁנַּיִם
כַּדָּת לֹא אָחַזְתִּי בוֹ בַּיָּדַיִם —;
וּמֶרַק מַאֲכַל בָּשָׂר כַּאֲשֶׁר אָכַלְתִּי
אַחֲרָיו לִגְבִינָה שֵׁשׁ שָׁעוֹת הוֹחַלְתִּי;
אַךְ אִמְרֵי תוֹרָה שִׂפְתוֹתַי שָׁמָרוּ
וּבַל דִּבֶּר פִּי מִלִּים אִם נִבְעָרוּ;
וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שִׂיחַת חֹל לֹא שַׂחְתִּי,
וּבְשׁוֹכְבֵי קֶבֶר אֶת פִּי לֹא שָׁרַתְתִּי
מַרְאוֹת גַּם בִּבְתוּלָה עֵינַי עָצַמְתִּי
וּבְבִגְדֵי אֵשֶׁת מִבָּתֵּי לֹא שַׂמְתִּי
וּבְשָׂרִי לֹא הָיָה מִקֻשֶּׁה כַּתֹּמֶר
לֹא הָלַכְתִּי אַחַר תַּאֲוַת הַחֹמֶר
וּבְלֶכְתִּי אֶת קוֹמָתִי לֹא זָקַפְתִּי
וַעֲלֵי הַשֻּׁלְחָן כִּנָּם לֹא עָרַפְתִּי

וּבְאֵין מַחֲרִיד הֲבָלֶיךָ הִגַּדְתָּ
וּמַה זֶּה עַל רִיבְךָ כָּכָה שָׁקַדְתָּ?!

ז

וַיֵּצֵא הַמְפַלְפֵּל קָלוֹן שָׂבֵעַ
וַיָּבֹא אַחֲרָיו אִישׁ אָח לוֹ וָרֵעַ
וַיֹּאמֶר אֶל אָדָם: מַגִּיד הָיִיתִי
וּלְעַמִּי אֹזֶן לַמּוּסָר גִּלִּיתִי
וּמֵעִיר אֱלֵי עִיר תָּמִיד נָדַדְתִּי
וּלְיוֹשְׁבֵי בָהֶן מֵישָׁרִים הִגַּדְתִּי:
כִּי בַחֲצוֹת כָּל לֵיל עַל צִיּוֹן יֶאֱבָלוּ
יִבְכּוּ וִיקוֹנֲנוּ עַד יִתְפַּלָּלוּ
אַחַר, לַמִּשְׁנָה, לַתַּלְמוּד יָחִישׁוּ
וּמַחֲצִית הַיּוֹם לָאֵלֶּה יַקְדִּישׁוּ
וּדְבָרַי, אָמַרְתִּי, אִם אַךְ תַּאֲזִינוּ
יַטְרִיף הָאֵל לַחְמְכֶם טֶרֶם תָּבִינוּ;
הוֹרֵיתִים כִּי לַשָּׁוְא כֶּסֶף יִכְנוֹסוּ
אַךְ לִבְנֵי הַיְשִׁיבוֹת לַחְמָם יִפְרוֹסוּ
וּשְׁאֵר וּכְסוּת מֵהֵמָּה לֹא יִגְרָעוּ
בַּעֲבוּר מִבְּלִי מַחְסוֹר בַּדָּת יִיגָעוּ
כִּי מִבְּלִי לִמּוּדָם הֵן יָבֹא קֶרֶץ
עֲלֵי כָל תּוֹלְדוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ. —
הוֹרֵיתִים מִבָּנִים דַּעַת לִמְנוֹעַ
וּבְאוֹהֲבֶיהָ לָרִיב בִּבְלִי מַרְגּוֹעַ

אֵלֶּה חִשַּׁבְתִּי וּסְפָרַי כּוֹנַנְתִּי
וּלְעַמִּי רַב טוּב אֲנִי בָּם צָפַנְתִּי
אַךְ לִפְעֻלָּתִי לֹא רַבִּים הֵבִינוּ
וּמְכוֹנוֹת הַקְּרָב עָלֶיהָ הֵכִינוּ
אֵלֶּה בָּאֵשׁ – אֵלֶּה בִּשְׁאֵלוֹת קָמוּ
חֵרְפוּ גִדְּפוּ, וּפָנִים רָעָמוּ
אַךְ הֵמָּה הֵן סָפוּ וּכְבָר נִחֲמוּ . . .
עַתָּה הַמְפַלְפְּלִים רַבּוּ עָצֵמוּ
כָּל חֲסַר לֵב, כָּל לוֹ בִינָה כּוֹשֶׁלֶת
וּבְתוֹכָם גַּם אַתָּה, רוֹעֶה אִוֶּלֶת!
עֲלֵי סִפְרֵי מְלֵי הֶבֶל אָגָרוּ
וּפִלְפּוּלֵי תֹהוּ כַּקַּשׁ צָבָרוּ;
הַעַל כֵּן בְּסֵפֶר מִלֵּי הוּחָקוּ
כִּי תַעֲלוּלִים כָּמוֹךָ בָּם יִשְׂחָקוּ ?. . .
פַּרְעֹה הֲלֹא הִכְּךָ אָז מַכּוֹת רֶצַח
וּבִלְעָם קִלַּע לְךָ אֶבֶן בַּמֶּצַח
לֶחִי הִכּוּךָ גַּם הָמָן וָזֶרֶשׁ
וַעֲלֵי פָנֶיךָ זֵרוּ אָז פֶּרֶשׁ
„לֹא נֵדַע פִּלְפּוּל!“ כֻּלָּם לְךָ אָמָרוּ
„רַבֵּי תוֹרוֹתֶיךָ לָנוּ אַךְ זָרוּ!“
כֵּן גַּם אָנֹכִי לֹא אוּכַל אָבִינָה
הַפִּלְפּוּל מִפִּיךָ אָזְנִי הֶאֱזִינָה
הֲרֵא טוֹב לְךָ כִּי כֻלָּם רָאוּ מָוֶת
אֵלֶּה לִרְאוֹת אוֹר אֵלֶּה לְעַצֶּבֶת

גַּם שָׂדֶה לֹא יִזְרַע לֹא יִטַּע כֶּרֶם
כִּי מִבְחַר עִתּוֹתָיו לַ תַּ לְ מ וּ ד יָהֶם
וּשְׁאֵר אִם לֹא יָכֵן לוֹ עוֹדוֹ יָלֶד
לֶאֱכוֹל מִמֶּנּוּ כָּל חַיָּיו בְּחָלֶד
מֵאַיִן יִמְצָא לוֹ לֶחֶם לִשְׂבּוֹעַ
אִם בַּאֲרוּחַת חֶסֶד מֵאֵן לִנְגּוֹעַ ?
וּבְכָל זֹאת יֶהְגּוּ בוֹ כָּל הָעָם יַחַד
מִשֹּׁד צוֹפֶה לָמוֹ לֹא יִפְחֲדוּ פַּחַד ; —
זֹאת רָאִיתִי עַל כֵּן חָצְנִי נָעַרְתִּי
וּ „מוֹרֶה הַ נְּ ב וּ כִ י ם" רָעָם חִבַּרְתִּי
לִפְקוֹחַ עֵינֵימוֹ בַּכֶּסֶל טָחוּ
יִרְאוּ כִּי עַל דַּרְכָּם קוֹצִים צָמָחוּ
וּלְיַשֵּׁר הַדּוּרִים לִבָּם יָשִׂימוּ
וּדְבַר שָׁוְא וָקֶסֶם כָּלָה יַחֲרִימוּ — ;
וּלְמַעַן לַלֶּחֶם לֹא עוֹד יִרְעָבוּ
„מִ שְׁ נֵ ה ת וֹ רָ ה" לָמוֹ יָדַי כָּתָבוּ
כָּל דִּינֵי הַתַּלְמוּד גַּם בּוֹ נִמְצָאוּ
וַאֲגָדוֹת וּפִלְפּוּלִים בּוֹ לֹא בָאוּ —
הוּא יִהְיֶה אֶל עַמִּי אוֹר שִׁבְעָתַיִם
וּבְדֶרֶךְ הַדָּת — לָמוֹ לַעֵינַיִם
וּבִזְמַן לֹא כַבִּיר כָּל דִּין יֵדָעוּ
אַף בִּמְלֶאכֶת לַעֲבוֹד יוּכְלוּ יִיגָעוּ
אוֹ לְדַבֵּר כָּל חָכְמָה נַפְשָׁם יִשָּׂאוּ
וּבְלִי לַחַץ חַיַּת יָדָם יִמְצָאוּ !

רוּ חָזוּם הַנְּבִיאִים אָז לָךְ לָעֲגוּ
וּלְהַבְלֵי עַמָּם בְּבִכְיִ הִתְמוֹגָגוּ!
תַּנָּאִים לוֹ רָאוּם אָז שֵׁן חָרָקוּ
וּבְפָנֶיךָ בִּשְׁאָט יָרֹק יָרָקוּ
וּגְזֵרוֹת עַל עַמָּם אָז גַּם גָּזָרוּ
כִּי רִשְׁעוּת בְּפִלְפּוּל לֹא עוֹד יְבָעֲרוּ!..
בֶּן־מַיְמוֹן שָׁאַל: „מַה מִּלֵּי הָפַכְתָּ
מַה סְּלָלוֹת עָפָר עָלֵימוֹ שָׁפַכְתָּ?
אִם לָמוֹ לֹא תָבִין, דּוֹם הַקְשֵׁב קָשֶׁב
כִּי גַם אֱוִיל מַחֲרִישׁ חָכָם יֵחָשֵׁב;
אַךְ מַה בְּזָדוֹנְךָ עֲצָתִי הֶחֱשַׁכְתָּ
בַּשָּׁוְא וּרְעוּת רוּחַ לֶאֱוִיל עָרַכְתָּ?
הַעַל כֵּן בְּסֵפֶר מִלֵּי הוּחָקוּ
כִּי תַעֲלוּלִים כָּמוֹךָ בָּם יִשְׂחָקוּ?
בְּעֵנִי עַמִּי כִּי רַב רָאֹה רָאִיתִי
גַּם בַּעֲרוּתָם כִּי גָדְלָה כֵּן חָזִיתִי
כֻּלָּם חַסְרֵי לֵב אֵין מַדָּע וָשֶׂכֶל
אַךְ אִוֶּלֶת וּפְתַיּוּת שָׁוְא וָסֶכֶל
אֶל קוֹסְמִים וּמְעוֹנְנִים כֻּלָּם יִשְׁמָעוּ
וּמְקוֹם בִּינָה יַחְדָּו הֵם לֹא יָדָעוּ...
הַתַּלְמִיד גָּדוֹל הוּא וּרְחַב יָדַיִם
כָּל שָׁאוּל לוֹ יֶחְסַר לֶחֶם וָמַיִם
כִּי הוּא בִּנְעוּרָיו לֹא יַעַשׂ בִּמְלֶאכֶת
וּבְדֶרֶךְ חָכְמָה לֹא יֹאבֶה לָלֶכֶת

וּבִפְלְפְלֵי תֹהוּ לְשׁוֹן הֶאֱרַכְתָּ
וּמֵרַב כָּל קִרְיָה לְרַב נִסְמַכְתָּ
וּמְלֵא מְהַלְלִים וּתְעוּדַת גָּדְלֶךָ
שַׁבְתָּ כִּרְצוֹנְךָ אֶל עִיר מוֹשָׁבֶךָ .

עֵת אִישׁ צָעִיר אֲשֶׁר אֵין בּוֹ עַוְלָתָה
וּלְפִלְפּוּלֶיךָ גַּם אוֹתוֹ קָרָאתָ,
עֵת זֶה הָאִישׁ בֶּעָמָל יָסַד חֶבֶר
לִקְרוֹא סִפְרֵי הַשֵּׂכֶל בִּשְׂפַת עַם עֵבֶר ,
בְּזָדוֹן לִבְּךָ עָלָיו שֵׁם רָע הוֹצֵאתָ
וּלְבֹעֲרִים דִּבָּתוֹ רָעָה הֵבֵאתָ
וּכְזָבִים נִתְעָבִים עָלָיו דִּבַּרְתָּ
וַתָּפִיחַ קִרְיָה כַּאֲשֶׁר שִׁקַּרְתָּ
וּבְמַקְהֵלוֹת עָלָיו מִלִּים עָרַכְתָּ
וַהֲמוֹן שִׁקּוּצִים שָׁם עָלָיו הִשְׁלַכְתָּ
וַיְהִי מַנְגִּינַת כָּל יוֹשְׁבֵי שַׁעַר
וַיָּשִׂיחוּ בוֹ כָּל סָכָל וָבַעַר
בּוּז מִשְׁפָּחוֹת גַּם נֶעְקַשׁ הַדְּרָכַיִם
אֲמָהוֹת , חוֹטְבֵי עֵצִים , שׁוֹאֲבֵי מַיִם
וּבְעֵינֵי חַנְפֵי לֵב אַתָּה נִקְדַּשְׁתָּ
כִּי קִנְאַת אֵל שַׁדַּי כִּמְעִיל לָבַשְׁתָּ ! —
אַךְ מֵאַיִן בָּאוּ לְךָ כָּל מַהֲלָלֶיךָ ?
הֲלֹא מִיַּד פִּלְפּוּלֵי הֲבָלֶיךָ !
וּמַה פִּלְפּוּלֶיךָ ? כֶּסֶל וָשֶׁקֶר
שִׁגָּעוֹן תַּהְפֻּכוֹת , סֶכֶל אֵין חֵקֶר !

אָז רָם לְבָבְךָ וְגָאוֹן גַּבְהוּת עָרִיתָ
וַיְּהִי רַב עִיר שְׁכֶנְךָ קָלוֹן כָּסִיתָ
וּבְנֵי הֶהָמוֹן כֻּלָּהֶם הִרְעַשְׁתָּ
וּמִלְחֶמֶת רֶשַׁע עָלָיו קִדַּשְׁתָּ
וַתֹּאמֶר, כִּי מְהוֹרוֹת שָׁוְא לֹא יֵרֵךְ
וּמְרַק פִּגּוּלִים יֹאכַל וּבְשַׂר טָרֵף!
עֲדֵי רַבָּנִים אֲחֵרִים הֵבִיאוּ
וּמִשְׁפַּט רַב עִירְךָ לָאוֹר הוֹצִיאוּ
וּתְעוּדַת רַבָּנוּת גַּם לְךָ כָּתָבוּ
וּבְנֵי עִירְךָ אוֹתְךָ יֶתֶר חָשָׁבוּ —
אַךְ בִּכְבוֹדְךָ בָּעִיר לֹא עוֹד שָׂבַעְתָּ
כָּךְ עוֹד עַל אֶרֶץ רַבָּה לֹא נוֹדַעְתָּ
וּלְהוֹדַע שִׁמְךָ בַּמְּדִינָה עָבַרְתָּ
וּבְאֵפֶר פִּלְפּוּלֶיךָ שָׁם פִּזַּרְתָּ
וּבְכָל קִרְיָה יִרְאֵי מִסְפָּר בּוֹשַׁשְׁתָּ
וּבְכָל הַפְּרוּשִׁים גַּם אַתָּה נִקְדַּשְׁתָּ
וַאֲרוּחַת זָרִים אֵלֶיךָ הוּבָאָה
כִּי מִן הַמִּדְרָשׁ רַגְלְךָ לֹא יָצָאָה
שָׁם יוֹם וָלַיְלָה הָגִיתָ עָמַלְתָּ
וּבִידֵי לָמְדְךָ כְּפַעֲמוֹן צִלְצַלְתָּ
שָׁמָּה חִדּוּשֵׁי תוֹרָתְךָ כָּתַבְתָּ
שֶׁבָּם יִבּוּם עִם שׁוֹר הַנִּסְקָל קֵרַבְתָּ
וּבְכָל עִיר וָעִיר הַתַּלְמוּד גָּמַרְתָּ
וּבְמִסְפַּר שֵׁם „שַׁ״ס“ אָז נֵרוֹת בִּעַרְתָּ

דִּבְרֵי הָאֲמוֹרָאִים כֻּלָּם יָדָעוּ
וּבָם פִּלְפְּלוּ כָּמוֹךָ עַד גָּוָעוּ . . (41
אָז צִדְקַת בֶּן־מַיְמוֹן לָאוֹר הוֹצֵאתָ
וּמַכּוֹת אַנְשֵׁי מְצוּתוֹ הִפְלֵאתָ — ;
וַיִּגְדַּל שִׁמְךָ עַל פִּי יוֹשְׁבֵי קָרֶת
וַיַּנְחִילוּ לְךָ כָּבוֹד גַּם תִּפְאֶרֶת
וַיִּקְרְעוּ עָלִים מִגְּמָרָא גָּרַסְתָּ
וּבְלִי דַעַת זֹאת הָרְחֹקוֹת רָכַסְתָּ
וּלְנַסּוֹת כָּל חָתָן אוֹתְךָ קָרָאוּ
וּמְחִיר הַמַּסָּה לְךָ כֶּסֶף נָשָׂאוּ .

סֵדֶר מִשְׁנָה אוֹ תַלְמוּד עֵת הִשְׁלִימוּ
גַּם אוֹתְךָ לִקְרוֹא יָעֲצוּ אַף הֵקִימוּ
וּבְרֹב עָם „הַדְרָן עָמוֹק“ שָׁם חָקַרְתָּ
וּבְקֵץ הַסֵּפֶר רֵאשִׁיתוֹ חִבַּרְתָּ
וּבְלֵיל מִשְׁתֵּיהֶם עֲנָוְתְךָ הִגְדַּרְתָּ
וּסְעוּדַת הַמִּצְוָה אִתָּם אָכַלְתָּ
עִמָּם שָׁתִיתָ, רִנַּנְתָּ, רִקַּדְתָּ
אַחַר, פִּלְפּוּלֶיךָ שֵׁנִית הִגַּדְתָּ
וּכְתוֹם הַמִּשְׁתֶּה בִּרְנָנָה לִוּוּךָ
וּבֶהָמוֹן עָם הַבַּיְתָה הוֹבִילוּךָ
וּבְעֵינֵי חוֹתֶנְךָ גָּדְלְךָ הוֹסִיפוּ
וּמִלֵּי חֹנֶף לַחֲמוֹתְךָ הִטִּיפוּ
וּבְךָ נָשִׁים שַׁאֲנַנּוֹת הִתְבָּרֵכוּ
כִּי בָנִים יָלְדוּ לְךָ יַעֲרֵכוּ —.

עַד הַשַּׁדְכָן בַּת עָשִׁיר לְךָ הוֹכִיחַ
וַאֲרוּחַת עוֹלָם לָתֵת לְךָ הִבְטִיחַ —
וּשְׁקָלִים אֲלָפִים וּכְמוֹ חָשַׁקְתָּ — ;
אַךְ נִחַמְתָּ וּמוֹסֵרוֹת נִתַּקְתָּ
וַתִּבְחַר בַּת אַחֵר — אָוֶן וָסֶלֶף !
אֲשֶׁר עַל הָרִאשׁוֹן הוֹסִיף עוֹד אֶלֶף — ;
וּבְלֵיל חֲתֻנָּתְךָ חִלּוּק הִגַּדְתָּ
וַתְּשַׂמַּח הַכַּלָּה אֲשֶׁר יָעַדְתָּ
חוֹתֶנְךָ שָׂשׂ עַל יַיִן וּמֶרְקַחַת
וַחֲמוֹתְךָ שְׂבֵעָה רְוָיָה רַב נַחַת ;
וּמִן אָז, כְּדֵי חַג בְּחָג דָּרַשְׁתָּ
וְקְרוּאִים לַקְשִׁיב מִלֶּיךָ הִקְדַּשְׁתָּ
וּמִדְרְשֵׁי־פֶּרֶא מִלֵּב בָּדִיתָ
וַתֶּרֶב הֲבָלִים כַּאֲשֶׁר אִוִּיתָ 40)
וּמִסִּפְרֵי זָרִים מִלִּים גָּנַבְתָּ
וּבְשִׁמְךָ הַגִּידָם לָעָם הִרְהַבְתָּ
וַתְּסַבֵּךְ שָׁוְא בַּשָּׁוְא שֶׁקֶר בַּשֶּׁקֶר
וַהֲתוּלִים הִכְבַּרְתָּ עֲדֵי אֵין חֵקֶר
וַתְּקָרֵב מַאֲמָרִים בִּמְאֹד רָחָקוּ
וּלְחֵיךְ אֱוִילִים בַּדֶּיךָ מָתָקוּ ;
וּבְפִי בָּהָק רַבֵּי תוֹרוֹת שִׁוִּיתָ
אַחֲרֵי בֶּן דַּעַת בִּלְעָם חִוִּיתָ
וַתַּחְשֹׁב, כִּי כָזְבִי, וַשְׁתִּי וָזֶרֶשׁ
פַּרְעֹה, סִיחוֹן, וָעוֹג, הָמָן וְכֹרֶשׁ

וּבְרוֹב פִּלְפּוּלֶיךָ אֲשֶׁר הֶעֱמַקְתָּ
הִגַּדְתָּ יָשְׁרִי וּפָעֳלֵי הִצְדַּקְתָּ ? 39)
אֵין זֹאת כִּי אִם לֹא לֶאֱמוּנָה עֵינֶיךָ
וְכִחֵפֶץ לִבְּךָ תַּנְחֶה פִּלְפּוּלֶיךָ
אַחַת לְךָ תַּהְפֻּכוֹת, מִבְנֶה וָהֶרֶס
וּכְמוֹ הַחֹמֶר בִּידֵי יוֹצֵר חֶרֶשׂ . . .
אַךְ שִׁמְעָה מִלֵּי הַט אֹזֶן קַשֶּׁבֶת :
דַּע כִּי לַמְפַלְפְּלִים הֵיטִיב אַךְ מָוֶת
וּבַמְפַלְפְּלִים גַּם אַתָּה הָיִיתָ
וּכְשֵׁם הַגְּדוֹלִים גַּם לְךָ שֵׁם עָשִׂיתָ ;
בִּנְעוּרֶיךָ, טֶרֶם אִשָּׁה לָקַחְתָּ
לְבוֹת בּוֹעֲרִים בַּהֲבָלֶיךָ שִׂמַּחְתָּ
וּבְמֵצַח עַז עָלִיתָ הַבָּמָתָה
וּמִדַּבְּרוֹת שָׁוְא וָהֶבֶל נָשָׂאתָ
אָז חַנְפֵי לֵב תָּמִיד שִׁמְךָ רוֹמֵמוּ
וּמְהַלְלֶיךָ מֵחוֹל יָם עָצֵמוּ
וּבֵין הַחֲרִיפִים גַּם שִׁמְךָ חָשָׁבוּ
וּבְשֵׁם „עִלּוּי גָּדוֹל" אוֹתְךָ נָקָבוּ
וּלְהִתְחַתֵּן בְּךָ עֲשִׁירִים שָׁלָחוּ
כִּי מַהֲלָלֶיךָ אָזְנֵימוֹ לָקָחוּ ;
אַךְ יוֹם יוֹם גָּדַל וַיַּעַל עֶרְכֶּךָ
וּכְמוֹ גַם לַבְּקָרִים רַבּוּ קוֹנֶיךָ
(וּכְמוֹ שׁוֹר פַּר שָׁמֵן מוּבָא מֵאָחוּ
וּסְבִיבָיו קַצָּבִים יֶהֱמוּ יִצְוָחוּ)

כִּי אִם מִשְׁפָּטְךָ מִשְׁפַּט זֶרַע עֵבֶר
בִּשְׁבוֹת בַּשַּׁבָּת לֹא תֵחָצֵב לְךָ קֶבֶר
וּבַל בַּעֲבוּר זֹאת מֵעֵדֶן שֻׁלַּחְתָּ
וּמִסִּבָּה אַךְ אַחֶרֶת נִדַּחְתָּ :
לִבְלִי תָבֹא שָׁם לַשְׁחִית עוֹד הַפַּעַם
עַל כֵּן דַּרְכּוֹ יִשְׁמְרוּ שָׁם מַלְאֲכֵי זַעַם
לִבְלִי מוֹעֵד כָּמוֹךָ יִפְרֹץ פֶּרֶץ ;
אָז נוֹכַחְתָּ כִּי הַמִּשְׁפָּט יֵחָרֵץ
כָּאֹמֵר : "הֵן יֵשׁ לַמּוֹעֵד מִשְׁמֶרֶת,
וּמֵעָלֶיךָ רֹאשְׁךָ לֹא יִכָּרֵת — ;
וּבְכֵן בְּשָׂשׂוֹן לִבְּךָ אָז הִתְעוֹרַרְתָּ :
"כֹּה תִגְדַּל הַתְּשׁוּבָה? וּבָהּ נִטְהַרְתָּ?
וַאֲנִי — עִבְרִי — וּבַשַּׁבָּת — אָנוּחַ — !
וְלְכָל אַשְׁחִית — מָגֵן — אֲנִי שָׁלוּחַ — !
וּמִשְׁמָר - יֵשׁ לִי, נַפְשִׁי - לֹא נִכְרָתָה
מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת!!" אָז קָרָאתָ ;
וּמִמָּוֶת אִם נִצַּלְתָּ כֹּה שָׂמַחְתָּ
מַדּוּעַ זֶה אַתָּה מָוֶת הֵדַחְתָּ
עַל בָּחוּר וּבְתוּלָה עַל שָׂב וָנַעַר
עַל אִשָּׁה וָאִישׁ עַל חָכָם וָבַעַר
מַהֵר עֲנֵנִי ! פְּתַח שְׂפָתֶיךָ
פֶּן עוֹד שְׁאֵלוֹת רַבּוֹת אַסְפֶּה עָלֶיךָ !

— לָמָּה תִשְׁאַל אוֹתִי ? וּכְבָר עַל אֵלֶּה
הִרְבֵּיתָ פִּלְפּוּלִים וַחֲרִיפוּת פֶּלֶא

וּמִשֵּׂכֶל מִלָּיו הֵבִין לִבֶּךָ
כִּי לֹא מִשְׁפַּט בֶּן־נֹחַ מִשְׁפָּטֶךָ ;
כִּי לוּ הָיָה לָכֶם מִשְׁפַּט בֶּן נֹחַ
כִּי עַתָּה הַתְּשׁוּבָה לֹא עָצְרָה כֹחַ
לִמְחוֹת חֵטְא בִּנְךָ קַיִן הַבְּלִיַּעַל
אֲשֶׁר נָכוֹן לוֹ מָוֶת עַל חֵטְא וָמַעַל ;
כִּי הָאֵל שָׂהֲדוֹ וְהוּא גַּם שׁוֹפְטֵהוּ
וּכְרַת בֶּן־נֹחַ בֶּן־מָוֶת הִנֵּהוּ
(כִּי אִישׁ מִשְׁפַּט מָוֶת עָלָיו יֶחֱרַץ
לֹא תַצִּילֵהוּ הַתְּשׁוּבָה מִקֶּרֶץ) 38)
וּלְבִנְךָ אִם הָיְתָה הַתְּשׁוּבָה סֵתֶר
(וּמִדֵּי דַבְּרוֹ הֵנַע יָדוֹ עוֹד יֶתֶר)
אוֹת הוּא כִּי אֵין לוֹ מִשְׁפַּט הוֹרֵג גֶּבֶר
וּמַדּוּעַ ? הֲלֹא הוֹרִיד אָח קֶבֶר ?
אֵין זֹאת כִּי אִם כִּיהוּדִי מִשְׁפָּטֵהוּ
אֲשֶׁר עֵד אֶחָד לֹא יוּכַל עָנְשֵׁהוּ
וּמְעִידִים , גַּם שׁוֹפְטִים , הֲלֹא לוֹ אַיִן
גַּם קוֹל מַזְהִירִים לֹא נִשְׁמַע אֶל קַיִן
וּבְכֵן מִמִּשְׁפַּט מָוֶת חַף הִנֵּהוּ
אֲשֶׁר עַל כֵּן הַתְּשׁוּבָה תוֹשִׁיעֵהוּ !
וּבְאֶרֶץ נֹד אַךְ שָׁם רַגְלָיו שִׁלָּחוּ
וּכְמוֹ אִם עִבְרִים בִּשְׁגָגָה יִרְצָחוּ —
וּדְבָרִים אֵלֶּה מִפִּיו עֵת שָׁמַעְתָּ
מִכֵּן מַדּוּעַ גֹּרַשְׁתָּ , יָדַעְתָּ ,

וּבְכֵן כָּל כַּדֶּיךָ אָז הִתְפַּלָּצוּ
וּשְׁעָפִּים אֶל בִּלְבָבְךָ הִתְרוֹצָצוּ :
הַאִם כִּי מֵאֲשֶׁר שׁוֹר הַמּוּעָד אַתָּה ?
עַל כֵּן עַל הַגָּן הָאֵל הִקִּיף עַתָּה
(וּבִדְבָרוֹ זָקַף אֶת כֹּהֵן יָדֵהוּ
וַיָּסֶב וַיָּנַע גַּם אֶת כַּפֵּהוּ)
כִּי יַחְרוּץ הָאֵל : יֵשׁ לַמּוּעָד מִשְׁמֶרֶת !
וּבְכֵן שָׂם לַגָּן הַחֶרֶב לְגְדֶרֶת
לִבְלִי שֵׁנִית תּוֹסִיף תָּבוֹא בוֹ אַתָּה
וּתְמַהֵר לַשְׁחִית בּוֹ כַּאֲשֶׁר שִׁחַתָּ ,
לֹא כָאוֹמֵר : „מִשְׁמֶרֶת מֶנּוּ נִדַּחַת !"
וּבְכֵן תִּהְיֶה , לֹא תָמוּת חִישׁ לַשַּׁחַת —
אוֹ אוּלַי מֵאֲשֶׁר דִּינְךָ כִּבְנֵי נֹחַ
וּבְשַׁבָּת לֹא תוּכַל לִמְצוֹא מָנוֹחַ
עַל כֵּן מִשְׁמוֹר אַדְמַת הַגָּן נִטַּשְׁתָּ
וַעֲבוֹדָה אַךְ לַעֲבוֹד גֹּרֶשׁ גֹּרַשְׁתָּ
לֹא לִבְלִי תָבֹא בוֹ שֵׁנִית רַגְלֶךָ
כִּי מוּעָד אַתָּה , מִשְׁמָר אֵין בַּעֲדֶךָ
אַךְ שֶׁכֵּן לְךָ מִשְׁמֶרֶת מִבַּלַּע
וּבְכֵן יִשְׁחָטְךָ אֵל לִבְלִי תָרֵעַ !
אֵלֶּה הַשְּׂעִפִּים עֲלֵיהֶם פָּסַחְתָּ
וּלְהַשְׁקִיט הֲמוֹן לִבְּךָ לֹא הִצְלַחְתָּ
עַד בּוֹא לְךָ בִּנְךָ קַיִן הוֹרֵג הֶבֶל
וַיֹּאמֶר : כִּי בִתְשׁוּבָה מָחָה עָוֶל .

"כֹּה תִגְדַּל הַתְּשׁוּבָה!" בְּגִיל אָמַרְתָּ
וּ"מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. . ." אָז זִמַּרְתָּ!"
וּדְבָרִים אֵלֶּה אַךְ חִידוֹת וָפֶלֶא
אֵין פּוֹתֵר אוֹתָם אֵין מֵבִין לָאֵלֶּה:
מַה לִּתְשׁוּבָה וּלְשַׁבָּת? אֵיךְ יִקְרָבוּ?
אַךְ מִכְּבָר חַכְמֵי לֵב בְּשַׁעַר רָבוּ:
אִם עַם עֵבֶר טֶרֶם נִתְּנָה דָּת לָמוֹ
אִם כִּבְנֵי נֹחַ הָיָה מִשְׁפָּטָמוֹ
אוֹ כִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל גַּם אָז נֶחֱשָׁבוּ? 32)
וּבְשׁוּר הַמּוּעָד הַתַּנָּאִים רָבוּ,
זֶה יֹאמַר: "אֵין לוֹ מִשְׁמָר רַק מַאֲכֶלֶת!"
וְזֶה יֹאמַר: "מִשְׁמֶרֶת לוֹ מוֹעֶלֶת!" 33)
בֶּן־נֹחַ אִם יִשְׁבּוֹת יִהְיֶה בֶּן מָוֶת 34)
זָכְרָה! מִמְּלָאכָה הוּא לֹא יִשְׁבַּת שֶׁבֶת!
עַל־פִּי עֵד אֶחָד בֶּן־נֹחַ יֵהָרֵג
דַּיָּן אֶחָד יָקֵל יָמָיו מֵאָרֶג
אִם גַּם מֵעֲשׂוֹת רָע לֹא אוֹתוֹ הִזְהִירוּ; 35)
עַתָּה דִּבְרֵי הַמִּדְרָשׁ הֵן יָאִירוּ
כִּי אָז טֶרֶם הַנָּחָשׁ הִדִּיחֶךָ
בְּגַן הָעֵדֶן הָאֵל הִנִּיחֶךָ
לַעֲבוֹד עֲבוֹדָה גַּם לִשְׁמוֹר מִשְׁמֶרֶת 36)
(וּמְלָאכָה זוֹ גַּם בְּשַׁבָּת מֻתֶּרֶת!)
אַחַר, לַעֲבוֹד הָאֲדָמָה חוּץ שִׁלַּחְתָּ
וּכְרוּבִים שָׁמְרוּ גַּן מִמֶּנּוּ נִסַּחְתָּ;

כִּי מֵאֲנָה נַפְשָׁם בִּמְלָאכָה לִנְגּוֹעַ –
אַךְ שׁוֹט בַּיָּד יִקְחוּ בָּשָׂר לִפְצוֹעַ
וְאֵלֵי הַמְלַמְּדוּת יִשְׂאוּ עֵינַיִם
וְהִיא לָמוֹ מִשְׁעַן לֶחֶם וָמַיִם – ;
וּבְכֵן הַמְלַמְּדִים שָׁוְא יִתְּנוּ מִגְרַעַת
כִּי עַל אָכְלִי אָז מִפְּרִי עֵץ הַדַּעַת
שֶׁבְּזֹאת הֵבֵאתִי מָוֶת עַל כָּל גָּבֶר
וּמְלַמְּדִים כִּי יֶחֱלָשׁוּ יֵרְדוּ קֶבֶר
וּשְׁאָר אֲחֵיהֶם עֶמְדָּתָם יִקָּחוּ
וּמִכַּפָּן וָשֹׁד לֹא עוֹד יִשָּׁחוּ ; –
וּמִמָּוֶת זֶה שֶׁבַּעְתָּ גַּם אַתָּה
וּמַדּוּעַ עָלָיו קוֹלְךָ נָתַתָּ ?
עַתָּה לֵךְ מַהֵר שׁוּבָה לִמְנוּחָתֶךָ
כִּי הִנֵּה מֵת אַחֵר שׁוֹמֵר צֵאתֶךָ .

ט

הַמְלַמֵּד יָצָא וַיַּחֲרוֹק שִׁנַּיִם
וּמִשְׁנֵהוּ בָּא מֵנִיד הַשְּׂפָתַיִם
וּכְמוֹ חֵקֶר רָם מוֹרָשָׁיו יִרְחָשׁוּ ,
נִגַּשׁ וַיֹּאמֶר : הַחֲכָמִים דָּרָשׁוּ: (31
„כִּי עֵת אֶת בִּנְךָ אֶת קַיִן פָּגַשְׁתָּ
וּ„בְחֶטְאוֹ מֶה הָיָה?" אוֹתוֹ דָּרַשְׁתָּ
„מֵחֶטְאִי שַׁבְתִּי" לְךָ עָנָה הַיֶּלֶד
"יַעֲוֹנִי הֵקַל אֵל יוֹצֵר הֶחָלֶד ! „

בְּעוֹן בִּצְעֲךָ, קוֹל אֵשֶׁת שׁוֹמֵעַ!
בַּעֲוֹנְךָ כָּל חַי נִהְיָה גַּו גּוֵֹעַ!

–הַס, אַל נָא תִּקְצוֹף! שׁוּר נָא כִּי הַמָּוֶת
חִלֵּץ נַפְשְׁךָ מֵרָעָב מְעַצֶּבֶת!
הֵן אַתָּה מִכֹּל אַךְ נָבוּב הָיִיתָ
וּבְעִקְּשׁוּת לִבְּךָ כָּל חָכְמָה בָּזִיתָ
וּשְׂפַת עֵבֶר בַּנְתָּ כַּסּוּס כַּפֶּרֶד
וּלְדִקְדּוּק גִּיבָּה קָרָאתָ „מֶרֶד״
גַּם אָרְחוֹת הַ תַּ לְ מ וּ ד לֹא הֲבִינוֹתָ;
וּבָכֵן לוּלֵא מָוֶת בִּמְאֹד דַּלּוֹתָ
כִּי בוֹעֲרִים רֵיקִים כָּמוֹךָ עָצְמוּ
כֻּלָּם חַיֵּי מוֹרִים לָהֶם נָעֵמוּ
וּמְלַמְּדִים עַל כֵּן הֵן רַבּוּ מִיֶּלֶק
וּשְׁלשָׁה בָנִים לָאִישׁ מֵהֶם חֵלֶק
וּבְכָל זֹאת עוֹד רַבִּים לֶחֶם חָסָרוּ
וַעֲבֹדוֹת עוֹד רַבּוֹת לָמוֹ יִבְחָרוּ
זֶה יִהְיֶה קוֹרֵא זֶה מִתְפַּלֵּל יְהִי
זֶה עַל אִיד זָר בַּתְּהִלִּים יָרֵב נֶהִי
זֶה יִשְׁלַח אִשְׁתּוֹ כִּי תִמְכּוֹר תַּפּוּחַ
אוֹ נַכֵּשׁ בְּגַנּוֹת עֵשֶׂב סָרוּחַ;
כִּי כָל עָצֵל וּרְפֵה יָד וַחֲסַר שֵׂכֶל
עֵת פִּיו עָלָיו יֶאְכַּף לִמְצוֹא לוֹ אֹכֶל
לֹא יָנוּעַ לִכְרוֹת בּוֹר, לַחֲצֹב אֶבֶן
וּלְבֵנִים לִלְבּוֹן וּלְקוֹשֵׁשׁ לוֹ תֶּבֶן

אֵיךְ נִשְׁמוֹת הָרְפָאִים חָמָס פִּלְּסוּ
בְּזֶפֶת וּבְגָפְרִית מֵרָע כִּבְּסוּ . . .
אֵיךְ כֹּחוֹ בַּשֵּׁדִים לֶאֱנוֹשׁ נִגָּשׁוּ
וּבְמִצְוַת פִּימוֹ מִנִּי גֵו גֹּרָשׁוּ
אֵיךְ בִּכְתַב קֹדֶשׁ גִּלְגּוּלִים הִבְרִיחוּ
אֲשֶׁר בְּגַוִּית אִישׁ לָבֹא הִצְלִיחוּ . [26]
וּבְלַמְּדָם דָּת אֵיךְ מַלְאָכִים בָּרָאוּ
וִיצִירֵי פִיהֶם אֵלֶּה לָמוֹ בָּאוּ
וְאָזְנֵימוֹ גִּלּוּ חָכְמַת וָדַעַת
גַּם סִתְרֵי קַבָּלָה מִבְּלִי מִגְרַעַת
וּמַגִּידִים הָיוּ לָמוֹ סִפְּרוּ
אִם עַל אֲרוֹתֵיהֶם בָּרוּם דִּבְּרוּ . . . [27]
מִי וָמִי בָם דִּבֵּר עִם אֵלִיָּהוּ [28]
וּמִי אֶת הַשְּׁכִינָה הָאֵל הֶרְאָהוּ [29]
וּבַלַּיְלָה, עֵת הַמֵּתִים נִקְהָלוּ
אֶל בֵּית הַתְּפִלָּה, גַּם שָׁם הִתְפַּלָּלוּ
אֵיךְ שֵׁם פַּרְמוֹנֵי הַקָּדוֹשׁ זָכָרוּ
אֲשֶׁר רֶגַע זֶה שָׁם רַגְלָיו עָבָרוּ
וּבַתּוֹרָה לִקְרוֹא אוֹתוֹ קָרָאוּ
וְהוּא הִישׁ בָּא לִמְקוֹם הִתְמַלָּאוּ
וַיְבָרֵךְ הַבְּרָכוֹת מִבְּלִי כָל פַּחַד [30]
וּבְתוֹרַת שַׁדַּי קָרָא אִתָּם יַחַד ! . . .
זֶה דַּרְכֵּי בְּקֹדֶשׁ רַגְלֵי דָּרְכוּ
וּבְעָנְגְּךָ אַתָּה יְמֵי נֹעֲמוּ

הוֹרַי לְמוּדֵי עֲלוּת חָפְשׂוּ חֵפֶשׂ
וּשְׂכָרִי הִבְטִיחוּ עָשְׁקוּ בְּאֶפֶס
וּבְבוֹא הֶחָג, לֶחֶם עֹנִי חָסַרְתִּי
וּלְמַעַן אֶשְׂבַּע – בַּמַּצּוֹת סָחַרְתִּי
בַּמַּצּוֹת, מִנָּטָף מַיִם נִשְׁמָרוּ
מִיּוֹם בַּשָּׂדֶה הַחִטִּים נִקְצָרוּ,
וּבְשִׁית עַיִן מַצּוֹת אֵלֶּה אָפִיתִי
וַאֲנִי, לֹא זָר, מַיִם לָלוּשׁ דָּלִיתִי
אַף עֻגוֹת אֵלֶּה הֵן אִשָּׁה לֹא לָשָׁה
אִם מְטַמְּאָתָהּ טֶרֶם הִתְקַדָּשָׁה; 24)
וּמַצּוֹת עָרְכוּ עַל גִּלְיוֹנוֹת שָׁתוּ
וּבְלִי מַעֲשֶׂה גַּם לֹא רֶגַע שָׁבָתוּ!

בָּעֵת מַרְגּוֹעַ וּבְשִׁבְתִּי לָנוּחַ
לֹא הוֹגַעְתִּי פִּי בַּשָּׁוְא וּרְעוּת רוּחַ
אַךְ בְּעֱזוּז הַקְּדוֹשִׁים שֶׁכְּבָר נִקְבָּרוּ
בִּגְדֹלוֹת עָשׂוּ בַּגְּלָמִים יָצָרוּ
בִּנְשָׁמוֹת אֲשֶׁר מִיַּד שֵׁד גָּאָלוּ
אִם לִמְכּוֹר אוֹתָן לוֹ אִישִׁים נוֹאָלוּ —
בַּדֶּרֶךְ קְפִצָה מִתַּחַת רַגְלָמוֹ
כַּאֲשֶׁר חָשׁוּ לָבֹא לִמְחוֹז חֶפְצָמוֹ . . .
בִּשְׁבָטִים שֶׁבָּם קָמֵינוּ יִסְּרוּ
וּבְשׁוֹט סֵתֶר עַל עָרִיצִים עוֹרְרוּ . . .
בִּשְׁאֵלוֹת רָמוֹת בַּחֲלוֹמוֹת שָׁאֲלוּ
וּבְמַעֲנֶה נִסְתָּר מִמְּרוֹמִים קִבְּלוּ 25)

מֵאֵלֶּה פֶּן תִּרְבֶּה כָּמוֹ פָּחֲדוּ (22
וּפְעָמִים רַבּוֹת הֵן יַחַד נָדָדוּ
לֹא נִשְׁאַר אִישׁ מִכֹּל שָׁם הִתְנַגָּשׁוּ
וּלְבַדָּהּ, סֵפֶר הַתּוֹרָה נָטָשׁוּ ;
וּפְעָמִים רַבּוֹת עָשׂוּ הַמּוּמָתָה
וּנְבוּב לֵב קָרְאוּ לַעֲלוֹת הַבָּמָתָה
אַךְ גַּם בְּזֹאת לֹא הִצְלִיחוּ צָרוֹחַ
וּרְגָעִים לֹא הֶאֱרִיכוּ בוֹ לִשְׂמוֹחַ :
יֵשׁ אֲשֶׁר בָּרַח חִישׁ מִפְּנֵי הַסֵּפֶר
וַיְפַזֵּר לָמוֹ גִּדּוּפִים כָּאֵפֶר
וּבְרָכָה הָאַחֲרוֹנָה לֹא הִשְׁלִימָה . . .
יֵשׁ אֲשֶׁר הִפְלִיא מַכּוֹת הָר א ש שָׁמָּה
אַחֲרָיו הִכָּתוּ אִשְׁתּוֹ הַנֶּאֱנַחַת ;
וַתְּהִי עֵת צָרָה יוֹם בּוֹא הַתּוֹכַחַת !
וּכְבֶן חַיִל אָז חֲלָצַי אָזַרְתִּי
וְלִמְקְרָא הַתּוֹכָחוֹת אִישׁ בָּחַרְתִּי
אֶחָד עָנִי עָם נוֹדֵד לַלֶּחֶם
וּבְשִׁגָּעוֹן לֹא רָב מַכֶּה מְרַחֵם
וּמְחִיר הָאָלוֹת שֶׁקֶל לוֹ נָתַנּוּ
וּבְנֵי עִירִי מִן אָז יַחַד שַׁאֲנַנּוּ ; (23
וַחֲבֵרָיו רָשִׁים אִם עָלָיו וָעִמּוֹ
וּבְמַהֲלֻמוֹת רֶצַח עִמּוֹ נִלְחָמוּ
כִּי גַם הֵם כָּמֹהוּ עֵשׂה חָפָצוּ —
אַךְ בֵּ י נֵ י נוּ רִיבוֹת לֹא עוֹד פָּרָצוּ !

וַיִּרְמוּנִי, וּבַדַּי הִתְפּוֹרָרוּ
וּלְרַגְלֵי הָהָר עֲצָמַי נִפְזָרוּ [18]
כֵּן עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם נַפְשִׁי מָסַרְתִּי
אֲשֶׁר לִכְבוֹדוֹ לֹא אוֹתָהּ הוֹקַרְתִּי !

מֵרוּחַ רָעָה אֶת רַגְלַי הִדַּחְתִּי
וּכְמוֹ מִפְּנֵי שַׁחַל מֻנָּה בָּרַחְתִּי
וּמִבֵּית טֻמְאָה, בּוֹ בָּנַי אִבַּדְתִּי
הָלְאָה הָלְאָה בִּרְחוֹב אַחֵר נָדַדְתִּי
כִּי חִיצוֹנִים עָלָיו רוּחָם הִשְׁפִּיעוּ
וּבְכֵן סָפוּ בָּנַי לִשְׁאוֹל הִגִּיעוּ [19].
מִבֵּית אָבֵל עַל מֵת מְאוּם לֹא לָקַחְתִּי
וּבְבַקְשִׁי כָל חֵפֶץ עָלָיו פָּסַחְתִּי
פֶּן לְמָרוֹת חֶפְצִי תִּדְבָּקֵנִי שָׁמָּה
הָרוּחַ הָרָעָה שָׁם קֵן לָהּ שָׂמָה. . [20]
וּבְאֹרַח מַסָּעַי שֶׂה אִם מָצָאתִי
עַל עֶגְלָתִי לֹא אוֹתוֹ נָשָׂאתִי
פֶּן שֵׁד לֵץ הוּא הִתְחַפֵּשׂ וַיְהִי כָכָה
וּלְאֶבֶן רַב נֵטֶל חִישׁ יִתְהַפֵּכָה
כַּאֲשֶׁר כֵּן הָיָה לֹא אַחַת וּשְׁתַּיִם [21]
וּכְמוֹ חָזוּ הוֹרַי לִרְאוֹת הָעֵינָיִם . —

אֱלוֹת הַתּוֹכַחַת עֵת כִּי קָרָאוּ
אִישׁ לְעֵרוּת לַתּוֹרָה אָז לֹא מָצָאוּ

מַכּוֹת חַדְרֵי בֶטֶן אוֹתָם הִכֵּיתִי
אִם סָרוּ מִדְּבָרַי אֲשֶׁר צִוִּיתִי . —
עַל כָּל אִישׁ מַשְׂכִּיל אַךְ סָרָה דִּבַּרְתִּי
מִתַּת בֵּן עַל יָדוֹ הוֹרִים הִזְהַרְתִּי
וּלְהָסִיר לֵב כֹּל מִמַּדָּע וָחֵקֶר
הִרַפְתִּי מַשְׂכִּילִים גַּם בִּדְבַר שֶׁקֶר . .
כָּכָה לֵב הֶהָמוֹן אַחֲרַי מָשַׁכְתִּי
וּבְנֵיהֶם הֵם עַל פִּי דַרְכִּי חָנַכְתִּי
לִמַּדְתִּים צֶדֶק, חָכְמַת דַּת וָדַעַת
וַהֲרִיכוֹת הַפִּלְפּוּל בִּבְרִי מִגְבַּעַת
אִם אַחַת שָׁאֲלוּ, שֶׁבַע הֱשִׁיבוֹתִי
וּבְחִדּוּדַי, שֶׁכֻּלָּם כַּתַּיִן שִׁנּוֹתִי .
עַתָּה בִּישֻׁרוּן רַבָּנִים הֵמָּה
וּבְכָל סִתְרֵי הַדָּת יָדָם רוֹמֵמָה !

וּכְמוֹ דֶרֶךְ טוֹב לָרַבִּים הוֹרֵיתִי
כֵּן מֵהַחֵזֶק בָּהּ אֲנִי לֹא נִלְאֵיתִי :
בִּ״שְׁמַע יִשְׂרָאֵל״ עֵת ״אֶחָד״ אָמַרְתִּי
לְקַדֵּשׁ שֵׁם הָאֵל חֲיָלִים גִּבַּרְתִּי
וּבָעֵת הַהִיא בִּלְבָבִי חָשַׁבְתִּי
כִּי עַל רֹאשׁ גִּבְעָה נִשָּׂאָה הִצַּבְתִּי
וּבְנֵי קֵדָר סָבִיב עָלַי יָשִׁיתוּ
וַעֲצַבֵּיהֶם לַעֲבוֹד אוֹתִי יְסִיתוּ
וּכְמוֹ פִּי יַקְרִיבוּם כִּי אֶשָּׁקֵמוֹ
וַאֲנִי בִּשְׁאָט נֶפֶשׁ אֶלְעַג אֶבְזֵמוֹ

גַּם נֵרוֹת לַנְּשָׁמוֹת בַּצּוֹם יַדְלִיקוּ
עֵקֶב מִכֵּם כָּבוֹד שׁוֹטְנִים יַרְחִיקוּ ׃
שׁוּר כִּי מִמָּוֶת חַיֶּיךָ נָעֵמוּ
וּרְפָאִים מִתַּחַת אָשְׁרְךָ קוֹמֵמוּ
לוּלֵא הֵם, הֲלֹא לַלֶּחֶם נָדַדְתָּ
וּמַה זֶּה עַל מָוֶת כָּכָה חָרַדְתָּ?

ח

וַיָּשָׁב הָאִישׁ לִמְעוֹנוֹ בְּשַׁחַת
וּמֵת אַחֵר בָּא מִמַּעֲמַקֵּי פַּחַת
וּבְאָדָם לָרִיב הִתְאַזֵּר כַּגֶּבֶר:
אֲנִי הָיִיתִי מוֹרֶה יַלְדֵי עֵבֶר
וּבְדֶרֶךְ יֵלְכוּ לְמוֹדַי הוֹדַעְתִּי
מִמִּקְרָא, הִגָּיוֹן, לִבָּם מָנַעְתִּי
אֶל בְּאוֹר מָשְׂכָּל בְּדָת לֹא הִבַּטְתִּי
וּבִדְרָשׁוֹת קֶדֶם אוֹתָם הִלְעַטְתִּי
עֵקֶב יִרְעוּ אֱמוּנָה גַּם כִּי יִגְדָּלוּ
וּמֵהַאֲמִין כָּל נֶצַח לֹא יֶחְדָּלוּ..
מִלְּשׁוֹנָם, לִבָּם אָחוֹר הֲסִבּוֹתִי
וּמִשְׁפַּת עַם וָעָם רוּחָם בַּקּוֹתִי
מִלֶּכֶת לָשׁוּחַ אָרְחָם הִשְׁבַּתִּי
וּרְחוֹץ בַּנָּהָר לֹא אוֹתָם נָתַתִּי
כִּי עוֹשֵׂה אֵלֶּה בֶּן מֵבִישׁ וָמֶמֶר,
וּבְאֶפֶס, גַּם מִמִּינוּת לֹא יִשָּׁמֵר...

כִּי בִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִם אַךְ מֵת גֶּבֶר
וּסְבִיבָיו, מֵימָם שָׁפְכוּ מִכָּל עֵבֶר
וּמַיִם חֲדָשִׁים לָמוֹ הֵבֵאתָ...
כֵּן עוֹד מִמָּוֶת חַיִּים לָךְ הוֹצֵאתָ,
כִּי אַחֲרֵי שִׁקְלֵי מִסְפָּר לָךְ קִבַּצְתָּ
וֶהֱוִית שׁוֹאֵב מַיִם לֹא עוֹד חָפַצְתָּ
הֵן לִסְחוֹר בַּנֵּרוֹת אָז לָךְ בָּחַרְתָּ
וּבְעַד מֵתִים רִבְבוֹת נֵרוֹת מָכַרְתָּ:
נֵרוֹת לָאֲבֵלִים עֵת מֵתִים טִהֲרוּ,
נֵרוֹת בִּימֵי שִׁבְעָה עֵת אֵשׁ בִּעֲרוּ
עַל חַלּוֹן בֵּית הַמֵּת אֵצֶל כּוֹס מַיִם
שֶׁבָּם תִּטְבּוֹל נַפְשׁוֹ תִּרְחַץ כַּפַּיִם...
וּבְשָׁלֹשׁ הָרְגָלִים עֵת כִּי זָכְרוּ
נִשְׁמוֹת מֵתֵי עוֹלָם שֶׁכְּבָר נִקְבָּרוּ
וּבְנֵי הוֹרִים חַיִּים הָלְאָה נָדָחוּ
מִקּוֹל קוֹרֵא „אִמְרוּ יִזְכּוֹר״! בָּרָחוּ
וּמְנוּסַת חֶרֶב נָסוּ, כָּשְׁלוּ, פָּקוּ
וּלְבַקֵּשׁ מִפְלָט אִישׁ אָחִיו דָּחָקוּ, —
בִּמְנֹרוֹת בָּתֵּי אֵל נֵרוֹת הֵאִירוּ
וּבְזֹהַר הַנְּשָׁמוֹת גַּם הֵן הִזְהִירוּ...
הוֹרִים כִּי מֵתוּ טֻבְּעוּ אוֹ נִדְקָרוּ
בָּנֵימוֹ אַחֲרֵימוֹ נֵרוֹת בִּעֲרוּ
בִּתְקוּפַת כָּל שָׁנָה בִּשְׁנוֹת חַיֵּימוֹ
עֵת בּוֹא יוֹם בּוֹ סָפָה נֶפֶשׁ הוֹרֵימוֹ;

ז

בַּלָּט וּבִרְתֵת נִגַּשׁ הָאוֹרֵחַ
וּבִכְבֵדוּת רַבָּה אֶת פִּיהוּ פִּתֵּחַ
וּלְאָדָם קוֹל כִּלְיוֹ שָׁפֵל מֵאֶרֶץ:
אַל תִּזְעַף אֲדוֹנִי! אִם אֶפְרֹץ פָּרֶץ
וּמִשְׁפָּטִים אִתְּךָ אֲדַבְּרָה עַתָּה,
כִּי לִבִּי חַם בִּי עַל פָּעָלְךָ שַׁתָּ;
בִּימֵי שַׁבְּתוּת הַסְּתָיו לַבְּקָרִים קַמְתִּי
וּלְהַקְשִׁיב קוֹל הַדּוֹרֵשׁ לִבִּי שַׂמְתִּי
וּבְעֵת שָׁמְעִי אִם גַּם רַבּוֹת יָשַׁנְתִּי
אַךְ מִלָּה עֲשִׂירִית הֲלֹא הֶאֱזַנְתִּי
וּמִפִּי הַמַּגִּיד אָזְנִי שָׁמָעָה
כִּי נֶפֶשׁ אָדָם לָעַד לֹא גָוָעָה
לוּלֵא אָכַלְתָּ מִפְּרִי מֵבִיא קֶרֶץ;
הוֹי, רַבּוֹת חָזִיתִי צִמְחֵי הָאָרֶץ
וּפְרִי תַאֲוַת נֶפֶשׁ חֶמְדַּת עֵינַיִם
וּבַל זַדְתִּי לִשְׁלוֹחַ בָּם יָדָיִם!
לָמָּה מֵחֶפְצְךָ לֹא מָנַעְתָּ רֶגַע
וַתָּבִיא עַל חֶלֶד שֹׁד פִּיד וָפֶגַע?

— כֵּן, בַּעֲוֹן מִרְיִי יָרַד גֶּבֶר שַׁחַת
עַל זֹאת לִבִּי יִזְעַק, נַפְשִׁי נֶאֱנַחַת;
אַךְ אַתָּה מָה שָׁוְא עַל מָוֶת תָּרִיעַ
זֶה, לָךְ שׁוֹאֵב מַיִם! לֶחֶם הִשְׂבִּיעַ

וּבְיֶרַח אֱלוּל עֵת רַבִּים יָהֹלוּ
עַד עֲפָרוֹת שַׁחַת אַפַּיִם יִפּוֹלוּ
כִּמֶּרְחַקֵּי אֶרֶץ בָּנִים יִסָּעוּ
עַד קִבְרוֹת הוֹרֵימוֹ שֶׁכְּבָר גָּוָעוּ
וּבְעַד הַחַיִּים לַמֵּתִים יִדְרוֹשׁוּ
אִישׁ אִישׁ נִגְעֵי לְבוֹ שָׁמָּה יִפְרוֹשׂוּ
גַּם נָשִׁים נִכְבָּדוֹת שָׁמָּה תִּגְדֹּנָה
וּשְׂדֵה הַקְּבָרוֹת בִּפְתִילִים תְּמֻדָּנָה
גַּם אַתָּה כָּל הַיּוֹם שָׁמָּה יָשַׁבְתָּ
וְנִשְׁמוֹת לְרִבָבוֹת שָׁלוֹם הִשְׁכַּבְתָּ
וּבְנֵי הָרְפָאִים לְךָ כֶּסֶף שִׁלֵּמוּ
תַּחַת מִלֶּיךָ אֲבוֹתָם רוֹמֵמוּ. —
לִפְנֵי יוֹם כִּפּוּרִים בֵּין הָעַרְבַּיִם
וּקְעָרוֹת רַבּוֹת, אַנְשֵׁי עֲצַלְתַּיִם
בִּדְבִיר הַקֹּדֶשׁ עַל שֻׁלְחָן יַחֲזִיקוּ
וַאֲנָשִׁים עוֹבְרִים שָׁם כַּסְפָּם יָרִיקוּ,
בֵּין הַקְּעָרוֹת הָאֵל הֲלֹא הִצַּבְתָּ
גַּם קַעֲרָתְךָ אַתָּה, שֶׁבָּהּ כָּתַבְתָּ
כִּי גַם הִיא לָקַחַת כֶּסֶף נֵעוֹרָה
בִּגְלַל הַנְּשָׁמוֹת יוֹם מָחָר תִּזָּכוֹרָה. —
כָּל אֵלֶּה מִי לְךָ עָשָׂה אִם לֹא מָוֶת
וּמַה תַּחַר בּוֹ אַף כְּאֵשׁ צָרֶבֶת?
הֵךְ שׁוּב לִשְׁאוֹלָה, כִּי הִנֵּה עוֹד גֶּבֶר
וּלְהִשָּׁפֵט עִמִּי הוּא בָא מִקֶּבֶר.

וִירָחִים גַּם רַבִּים עָרִים סַבּוֹתִי
גַּם שָׁם בְּכֹחַ קוֹלִי הֲרִימוֹתִי
וּבְפֶשַׁע חֲנִיכַי עֵת כִּי נִתְעֵיתִי
מִדֵּי עָרְכִי לָאֵל לְחַיו הִכֵּיתִי
עֵקֶב יִזְהַר זִמְרָתוֹ לָדַעַת
וּבַעֲבוֹדַת יָהּ לֹא יִתֵּן מִגְרַעַת — ;
בִּמְקוֹם שָׁם „חֲתוּנָּה וּבְרִית” הָלַכְתִּי
וּכְנִדְבַת יָדוֹ לָאִישׁ אִישׁ בֵּרַכְתִּי
כִּי שָׁלוֹם וּבְרָכָה תָּמִיד נָשָׂאתִי
לַנַּעַר, לַזָּקֵן, בִּמְקוֹם שָׁם בָּאתִי
אֵלֶּה אָרְחוֹתַי וּמְאוּם לֹא שַׁתִּי
וּבַעֲוֹנְךָ אַךְ אַתָּה אֲנִי מֵתִי !

— בַּעֲוֹנִי מֵאָז הֵן רַבִּים גָּוָעוּ
כֵּן מֵתוּ רַבִּים עַל פִּשְׁעָם פָּשָׁעוּ
וּכְבָר אָדָם רָב אִתִּי הִתְוַכָּחוּ
וּבְרִיבָם אֵלַי, עֲוֹנָם שָׁכָחוּ . . .
וּפְעָמִים רַבּוֹת מִפִּשְׁעָם הֶחֱשֵׁיתִי
אַךְ אֶת טוּב הַמָּוֶת לָמוֹ הֶרְאֵיתִי
וּדְבָרִים אֵלֶּה אֶעֱנֶה גַם אוֹתְכָה
כִּי גַם מְנָתְךָ בַּמָּוֶת בְּרָכָה :
עֵת נִשְׁמוֹת מֵתִים לִפְנֵי אֵל הִזְכַּרְתָּ
וּבִצְרוֹר הַחַיִּים אוֹתָן צָרַרְתָּ
שָׁקְלוּ לְךָ זַרְעָם כֶּסֶף עַל כַּפַּיִם
עוֹד טֶרֶם נֶעְתַּר לְךָ יוֹשְׁבֵי שָׁמַיִם . .

וּבְבֵית אִישָׁהּ הָעַלְמָה שֻׁלָּחָה
וּשְׂכַר חֵבֶר חָדָשׁ יָדְךָ לָקָחָה....
וּבְיָדָהּ תֵּפֶן לִבָּהּ אִם הִצְלִיחַ
וּבְאַהֲבָתָהּ מֵת וּרְכוּשׁ לָהּ הִנִּיחַ
אָז אַלְמָנָה רַבַּת הוֹן הִיא הָיְתָה
וַתִּמְצָא טוֹב בְּקָצִין עִם לָהּ מָצָאת.
כָּל אֵלֶּה יַד הַמָּוֶת לָךְ פָּעָלָה
וּמַה זֶּה חֲמָתְךָ עָלָיו גָּדְלָה ?

ו

אַךְ יָצָא בִּכְלִמָּה אִישׁ הַבֵּינַיִם
וּמֵת אַחֵר בָּא יַפְטִיר בִּשְׂפָתַיִם ;
חֲמָסִי עָלֶיךָ אָב לִבְנֵי חֶלֶד
הַמֵּכִין מָוֶת לְשָׂב גַּם לְיֶלֶד !
אֲנִי בְּמַרְאֹבְתִּי גֶּבֶר לֹא עֻשַּׁקְתִּי
עַל עַמִּי לִפְנֵי אֵל לַחַשׁ יָצַקְתִּי
וּתְפִלָּתָם הֵם אֲנִי הִתְפַּלַּלְתִּי
צִיר אֶל אֵלִי הָיִיתִי בַּעֲדָם עָמַדְתִּי
וּמְרוֹת בַּתִּי עֵת שִׂיחִי שָׁפַכְתִּי
עַד נָעוּ קִירוֹת מִשְּׁאָגָה הִתַּכְתִּי
רַבּוֹת קוֹל הוֹמֶה כַּחֲלִילִים הִשְׁמַעְתִּי
וּבְנַהֲמַת קוֹל אֲרִי "הִנְנִי" שִׁוַּעְתִּי
פַּעַם נִגַּנְתִּי כְּכִנּוֹר וָנֶבֶל
וּפַעַם קָרָאתִי שׁוֹמְעַי אֶל אֵבֶל

וּגְדֻלַּת הֶחָתָן לָרוּם הָעֱלִיתָ
וּפְרִי תַּרְמִיתֵךְ חִישׁ לִקְצוֹר קִוִּיתָ,
אִם הוֹרֵי הָאֶחָד שָׁבוּ נִחָמוּ
כִּי עַל הַשֵּׁנִי בְּיַחַשׂ רוֹמָמוּ
כִּי לוֹ, אִישׁ נִקְלֶה נִמְצָא בְּמִשְׁפַּחַת
וּכְבֵן חֶבֶר זֶה לָמוֹ כְּסַפַּחַת;
אָז אָמַרְתָּ: „הֵן הוּא מִכְּבָר מֵת לַשַּׁחַת
וּמִמְּתֵי חֶלֶד חֶרְפָּתוֹ נִשְׁכַּחַת!“
וּמְתִים אַנְשֵׁי שֵׁם מִלֵּב כָּרִיתָ
וּכְבוֹד מִשְׁפַּחְתּוֹ בִּיקָרָם רִבִּיתָ. . . .
בֶּאֱמוֹר אָב וָאֵם: „לֹא טוֹב זֶה הַחֶבֶר“
וַתֹּאמַר לָמוֹ: „גּוּרוּ מִפְּנֵי שֶׁבֶר!“
וַעֲלִילוֹת כָּזָב הֶרְאֵיתָם עַל סֵפֶר
כִּי שִׁמְשׁוֹן הַקָּדוֹשׁ מֵאֵן כָּל כֹּפֶר
לָתֵת בַּעֲדוֹ בִּתּוֹ אֶל בֶּן־נָצִיחַ
אֲשֶׁר אֵל שַׁדַּי לוֹ אוֹתָהּ הוֹכִיחַ
וּשְׁנוֹתָיו עַל זֹאת בִּבְלִי עֵת פֻּקָּדוּ 17)
וּשְׁנֵי הָרֵעִים אַחַר כֵּן נִצְמָדוּ.

אִישׁ עָשִׁיר זָקֵן עֵת אִשְׁתּוֹ נִקְבָּרָה
נַעֲרָה יַעֲלַת חֵן יָדְךָ לוֹ בָחָרָה
וּפִיךָ דִּבֶּר לָהּ, כִּי עֵת יֵאָסֵף
יִנַּח לָהּ יִתְרוֹ רִבּוֹא שֶׁקֶל כֶּסֶף
וּכְרֶגַע גֵּאוּתוֹ וּבְרִית כָּרָתוּ
אַךְ עָבַר חֹדֶשׁ וַאֲהָבִים שָׁבָתוּ

טֶרֶם עֶלֶם נַעֲרָה אוֹר לָעֵינַיִם
חִבַּרְתִּי עִם בַּת אִישׁ מִירוּשָׁלַיִם
אֲשֶׁר לוֹ הוֹן רָב גַּם כֶּסֶף כָּאֵפֶר
וּבוֹחֵר עֶלֶם נוֹתֵן אִמְרֵי שֶׁפֶר! . . .

— הָאָחִי תּוֹדוֹת לְךָ שַׁדְכָן חוֹבֵר חָבֶר
הַמֵּבִיא בִּבְרִית שָׁוְא עַלְמָה וָגֶבֶר!
עַל מִלֶּיךָ אֵלֶּה אָזְנַי לִקַּחַת
כִּי עֵת תָּמוּת הַבַּת הַהִיא לַשַּׁחַת
וְכִי לַקֶּבֶר יוֹבִילוּהָ רַגְלֶיהָ
אָז מַעֲנֶה עָרוּךְ מֵאֶתְמוֹל אֶעֱנֶה
כִּי רַב טוּב מֵאָז אֲנִי לָהּ פָּעַלְתִּי
בְּמוֹת הֲבֵאתִי בִּפְרִי אַבְרָתִי
וּבְמוֹתְךָ אַתָּה מִפַּח הִיא נִמְלָטָה
פֹּה נַעַר נִבְעַר טָמַנְתָּ לָהּ אַתָּה
נַעַר אֱוִיל בַּתֵּבֵל לֹא לוֹ חֵבֶל
אַךְ יֶהְגֶּה וִיפַטְפֵּט אַךְ רִיק וָהֶבֶל
וּמְאוּם לֹא יִצְלַח לִמְלֶאכֶת מַחֲשֶׁבֶת
וּבְדַעַת וּתְבוּנָה נַפְשׁוֹ מִלְעֶבֶת . . . .
אַךְ זָכְרָה כִּי גַם אַתָּה אוֹן מָצָאתָ
בְּמוֹת זֶה עָלָיו קוֹלְךָ נָשָׂאתָ
כִּי אַחֲרֵי כַּזֶּבֶת מִרְמָה הִצְמַדְתָּ
וּבִפְנֵי הֶחָתָן מוּמָיו הִגַּדְתָּ
וּלְמוּלוֹ הַכַּלָּה שֶׁבַע הִלַּלְתָּ
כֵּן עַל פָּנֶיהָ הַכַּלָּה נִבַּלְתָּ

נַעַר כִּי כָאבוֹת גַּם עַתָּה בִּטְנֶךָ
עוֹר יִשָּׁמַע בּוֹ קוֹל מַשַּׁק יַיְנֶךָ?
וּלְמִכְתַּב מַסָּע מֵאִישׁ אִם נִדְרַשְׁתָּ
וּשְׁמֵהוּ אָז בִּיגִיעַ רַב בִּקַּשְׁתָּ
וּפְעָמִים גַּם רַבּוֹת לַשָּׁוְא יָגַעְתָּ
מֵרֹב שִׁבָּרוֹן, מִיַּיִן נִבְלַעְתָּ
אוֹ מֵאֲשֶׁר נֶעֱלַם מֵעוֹדוֹ זִכְרֵהוּ
לֹא בָא בַּסֵּפֶר מִיּוֹם הֻלַּדְתֵּהוּ
וּשְׁמוֹ הֵן חִפַּשְׂתָּ אַךְ לֹא מָצָאתָ,
אָז אֶל הַמֵּתִים חִישׁ לִדְרוֹשׁ יָצָאתָ
וַתִּקְרָא לוֹ שֵׁם אַחַד שׁוֹכְנֵי שַׁחַת
וּבְרִי עָמָל הִצְלַחְתָּ כֶּסֶף קַחַת...
וּמַדּוּעַ אוֹתִי לָרִיב קָרָאתָ
עַל מֵת הָיָה בַּצַּר לְךָ עֶזְרָתָה?

ה

הַסּוֹפֵר שָׁב לַשְּׂעִירִים לוֹ יְחֵרוּ
אֲשֶׁר בִּתְרוּעָה עָלָיו הִתְנַכֵּרוּ,
וּמֵת אַחֵר אֲשֶׁר בָּא חִישׁ תַּחְתֵּיהוּ
הִרְעִים עָלַי אָדָם בַּחֲמַת אַפֵּהוּ:
לוּ נִתַּן לִי חֵץ כָּךְ הֵמַרְתִּי עַתָּה
כָּךְ הַמַּשְׁחִית! אֲשֶׁר אֶת כֹּל הִכְרַתָּ
וּבַעֲוֹנְךָ כֵּן גַּם אֲנִי גָוַעְתִּי
טֶרֶם פֹּעַל נִכְבָּד בַּטּוֹב בִּצַּעְתִּי

וָאֶקַּח נָקָם וּשְׂכָרוֹ עָשַׁקְתִּי . . . .
זֹה תֻּמַּת נַפְשִׁי אֲשֶׁר בָּהּ הֶחֱזַקְתִּי
חִשַּׁבְתִּי דַּרְכִּי – סֶלֶף לֹא מָצָאתִי
כִּי לָאֵל וּלְאָדָם חֵטְא לֹא חָטָאתִי
וּבִנְדָבוֹת פִּי אַחֲרֵי רַבִּים מָשַׁכְתִּי
גַּם שֻׁלְחָן דֶּשֶׁן הֶהָמוֹן עָרַכְתִּי
גַּם שָׁתוּ יֵינִי עֲדֵי כִּי שָׁכָרוּ
טֶרֶם בָּא יוֹם לַסּוֹפֵר כִּי בָתָּרוּ :
כִּי גַם מִשְׁפַּט הָאָדָם לֹא הֵפַרְתִּי
וּכְמוֹ גַם תּוֹרַת אֵל תָּמִיד נָצַרְתִּי ,
וּבְפִשְׁעֲךָ אַךְ אַתָּה רָאִיתִי מָוֶת
כִּי תַּתְּ יְנַחֵשׁ אָוֶן קַשֶּׁבֶת !

– חַלְלֵי הַמָּוֶת אַךְ טוֹב לְךָ הוֹסִיפוּ
הֵסִירוּ הַמְּבוּכוֹת אוֹתְךָ הִקִּיפוּ :
כִּי מוֹשַׁר רָשִׁים יָדֶיךָ רָכָשׁוּ
אֶת מִכְתַּב מַסָּע מֵאִתְּךָ דָּרָשׁוּ
וּמֵהוֹן הַקָּהָל שֶׁבּוֹ מָשַׁרְתָּ
וּבְכִיסְךָ לַבְּקָרִים מִמֶּנּוּ הֵטַרְתָּ
וּבִרְצוֹתְךָ עָשִׁיר גַּם מְחַזֵּיק פֶּרֶךְ
אֶת הַקָּצִין בָּנִים לִצְבָא הַמֶּלֶךְ
וּמִמַּס מִיַּד נַעֲלָמִים לָקָחְתָּ
עֵת כִּי נִכְתָּבִים הֵם, אוֹתָם הִבְטַחְתָּ (16
מִכָּל אֵלֶּה תָּמִיד יַיִן רָוִיתָ
כַּיָּמִים כַּלֵּילוֹת שִׁכּוֹר הָיִיתָ

וּרְתִיל הַמֶּלֶךְ אַךְ אֲנִי מָסַרְתִּי
אֲנָשִׁים חוֹלְפֵי חֹק וּכְמוֹ בָּחַרְתִּי
אִישִׁים רוֹדְפֵי תֹם מֵרָעָה הִצַּלְתִּי
אוֹתָם וּבְנֵיהֶם מֵעֲבוֹדָה גָּאַלְתִּי
וּבְבֵית הַמִּדְרָשׁ אִם הִתְגּוֹרֵר נַעַר
לוֹ גַּם עֵגֶל לֹא לָמַד, חַיָּתוֹ יָעַר
אַךְ נִקְרָא עָלָיו הַשֵּׁם „דּוֹרֵשׁ סֵפֶר“
וָאֶתֵּן תַּחְתָּיו נַעַר שׁוֹבָב כֹּפֶר ;
וּשְׁמוּעָה לֹא טוֹבָה אִם עָם הֶעֱבִירוּ
עַל עוֹלֵי יָמִים : כִּי תֹרוֹת יָפִירוּ
וּבְחֻקּוֹת הַגּוֹיִם פָּרְצוּ לָלֶכֶת ,
לַעֲבוּר שְׁלַחְתִּים בִּצְבָא הַמַּמְלֶכֶת . —
עַל אִישׁ , אָזְנִי שֶׁמֶץ דָּבָר לָקָחָה
כִּי בִשְׁרִרוּת לִבּוֹ רַגְלוֹ נִדָּחָה ,
אֶת רִשְׁתִּי עָלָיו בַּחֲמָתִי פֵּרַשְׂתִּי
וְעַל אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו לֹא עוֹד חַסְתִּי . . .
כֵּן אִוִּיתִי עֲשׂוֹת אֶל דּוֹרְשֵׁי רֶעַ
אַךְ מִפַּחְדָּם לֹא הָיָה לִי שׁוֹמֵעַ !
זֶה דַּרְכִּי עִם אֵל מֵאָז בָּהּ הָלַכְתִּי
וּלְמִינִים מִתְקוֹמְמָיו קֶשֶׁת דָּרַכְתִּי :
מוֹרֶה אַלּוּף לִבְנֵי שָׂכַרְתִּי פַּעַם
וְקָרוֹנוּ נִגְלָה כִּי שְׁנָה טוּב טַעַם
וּלְבֶרְלִינִי נֶהְפַּךְ זֶה הַתּוֹלַעַת
וַיְיַסֵּד חֶבְרָה לֶאֱסוֹף סִפְרֵי דַעַת

הֵן מִמָּוֶת שָׁמַנְתָּ גַּם עָבִיתָ
מִמָּוֶת שָׂבַעְתָּ יַיִן רָוִיתָ
מִמָּוֶת בָּנִיתָ כְּרָמִים, בַּיִת
מִמָּוֶת נָטַעְתָּ לְּךָ כֶּרֶם זַיִת
מִמָּוֶת לְבָנוֹת שִׁלּוּחִים תַּתָּ
וְלְבָנִים יָלַדְתָּ — עֹשֶׁר נָתַתָּ ;
כִּי מִמְּחִיר הַקְּבוּרָה כֹּל לְךָ נָתָנוּ
רָשִׁים וּרְעֵבִים וַעֲשִׁירִים שַׁאֲנַנּוּ
עָצַמְתָּ גָּדַלְתָּ חַיִל גָּבַרְתָּ
אָסַפְתָּ הוֹן לְךָ רַב עֹשֶׁר עָשַׁרְתָּ !
עַתָּה לְךָ שׁוּבָה לָשֵׂאת מוּסָרֶךָ
כִּי חוֹבְלִים נָכוֹנוּ לַחֲבוֹט קִבְרֶךָ !

ד

עוֹד פַּעֲמֵי זֶה לַדֶּלֶת לֹא הִגִּיעוּ
וּמִצְעֲדֵי אִישׁ אַחֵר קוֹלָם הִשְׁמִיעוּ
וּמֵת שְׁפַל עָב וּרְחַב הַכְּתֵפַיִם
נִגַּשׁ לָאָדָם וַיַּחֲרוֹק שִׁנַּיִם :
לִקְהַל עִיר מוֹשָׁבִי סוֹפֵר הָיִיתִי
וּבִתְבוּנוֹת כַּפַּי אוֹתָם נָחִיתִי
דָּבָר בִּהְיוֹת לָמוֹ לִשְׁמִי קָרָאוּ
אִישׁ לִמְחוֹז חֶפְצוֹ אַךְ עַל פִּי יָצָאוּ
וְתְעוּדוֹת מַסָּע אַךְ יָדַי חִקֵּקוּ
אֶל כָּל עוֹבְרֵי אֹרַח רֶגֶל נִתְּקוּ

אָז בְּנֶשֶׁף הַבָּא מִשְׁתֶּה עָשִׂינוּ
וַנְּרַוֶּה נַפְשֵׁנוּ אֲשֶׁר עֻנֵּינוּ
וּבָזֹאת הֶחֱלַפְנוּ כֹּחַ כַּיֶּלֶד
לִגְמוֹל חֶסֶד אֱמֶת עִם מְתֵי חָלֶד. —
כָּל אֵלֶּה אַךְ יָדַי אֲנִי פָּעָלוּ
וּמְעוֹדַי בֶּעָוֹן לֹא גֹאָלוּ
וּבְחַיַּי, בְּעָוֹן מִי נִתְּנָה מִגְרַעַת
לוּלֵא אָכַלְתָּ מִפְּרִי עֵץ הַדַּעַת
וּמַטְבֵּחַ לַכֹּל יָדְךָ עָרְכָה ?
הַגֵּד סוֹרֵר ! מָה רָאִיתָ עַל כָּכָה ?

— מַה תַּאֲרִיךְ לָשׁוֹן וּמִלִּים תַּכְבִּירָה
וְלִפְנֵי רַב גָּדְלְךָ לָמָּה תַזְכִּירָה ?
תְּסַפּוֹר מַעֲשֵׂי יָשְׁרְךָ וֶאֱמוּנָתֶךָ
וּכְבֶגֶד עִדִּים הֵן כָּל צִדְקוֹתֶיךָ
כֻּלָּם יִקַּח הֶבֶל יִשָּׂאֵם רוּחַ
אַךְ הוֹרְשֵׁי עָמָל חֲרָשׁוּם עַל לוּחַ
וּמְעַט אַךְ כָּמוֹ תּוֹרַת אֵל צִוְּתָה
גַּם אוֹתָם כַּדָּת לֹא יָדְךָ עָשָׂתָה . . .
וַתִּשְׁמוֹר חֻקּוֹת שָׁוְא פִּקּוּדֵי הֶבֶל
עֵקֶב כַּסּוֹת צֶדֶק עַל מַעֲשֵׂי עָוֶל ;
לַמֵּתִים אוּלַי חַטָּאת צוֹם צַמְתָּ
וְלַחַיִּים כִּי אַשְׁמַת לֵב לֹא שַׂמְתָּ . .
אַךְ מָה אַכְבִּיר מִלִּים אֶרֶב לְךָ שִׂיחַ
אֲנִי טוֹב הַמָּוֶת לְךָ , לְךָ אוֹכִיחַ :

וּבִזְרוֹעִי סֵפֶר תּוֹרָה נָתָנוּ
וּבְרֹאשׁ חֲבֵרַי מִצְעָדַי כּוֹנָנוּ
וּבְכָל עֹז כֹּחִי פִּזַּזְתִּי כִּרְכַּרְתִּי
עַד כִּי הַמָּחוֹל עַד תֻּמּוֹ גָּמַרְתִּי ;
וּבְיוֹם מָחֳרָתוֹ עוֹד שֵׁנִית חָדִיתִי
וְלְתוֹרַת הָאֱלֹהִים חָתָן הָיִיתִי
וּבְרָכוֹת אֶל רָאשֵׁי הָעָם נָשָׂאוּ
בִּרְכוֹת כָּל טוּב מֵעַל סֵפֶר קָרָאוּ
וּנְדָרִים וּנְדָבוֹת לָאֵל נָדַבְתִּי
עֵקֶב יִחְיוּ בָּנַי אֲשֶׁר אָהַבְתִּי
וּבִפְנֵי הַסֵּפֶר תּוֹרַת אֱלוֹהַּ
בֵּרַכְתִּי שֵׁם אֵל וּבְקוֹל רָם גָּבוֹהַּ
עַל כּוֹס חֶמֶר אָדוֹם רַחֲבַת יָדַיִם
וּמְצִיתִיהָ כֻּלָּהּ עַד הַשּׁוּלַיִם
וּבְשִׁיר וּנְגִינוֹת הַתְּפִלָּה עָרַכְתִּי
וּבְבֵית רֵעַי לָשׂוּשׂ, אַחַר הָלַכְתִּי ;
וְלַמּוֹעֵד צָהֳרַיִם אֵלַי נִקְהָלוּ
כָּל הָעֵדָה עִמִּי אֶתְמוֹל צָהָלוּ
וּבְעֻגוֹת מַמְתַּקִּים בִּמְאֹד רָהָבוּ
אִישׁ אִישׁ לִמְעוֹנוֹ מִבֵּיתִי הֵם שָׁבוּ .
וּבְיֶרַח כִּסְלֵו עֵת כֻּלָּנוּ צַמְנוּ
וּפְנֵי הָרְפָאִים בִּתְפִלּוֹת קִדַּמְנוּ
לִסְלוֹחַ לָנוּ אִם כָּמוֹ חָטָאנוּ
וּכְבוֹדָם אִם חֹלֶל טֶרֶם נִטְמָנוּ

כֵּן נֶאֶסְפוּ אֵלַי בַּשְּׁמִינִי בַּעֲצֶרֶת
כָּל אַנְשֵׁי הַחֶבֶר מִבְּנֵי הַקֶּרֶת
וּכְמוֹ מַיִם יַיִן בָּא אֶל קִרְבֵּנוּ
וּבְרֹב מַמְתַּקִּים סָעַדְנוּ לִבֵּנוּ
גַּם פּוּל וֶאֱגוֹז כֵּן שָׁמָּה לֹא נִפְקָדוּ
וּמְחֹלוֹת עָשׂוּ כֹּל אֲשֶׁר נוֹעָדוּ
וַאֲנִי עַל אֶזְרוֹעָם מַעְלָה יָשַׁבְתִּי
כִּי יָדְעוּ עֶרְכִּי כִּי מֵהֶם נִשְׂגַּבְתִּי
וּמִפְּעָלִים אֵלֶּה רַבּוֹת פָּעַלְנוּ
אַךְ שָׁתֹה אַךְ רָקוֹד יַחַד הוֹאַלְנוּ
כִּי לִכְבוֹד שַׁדַּי עָשִׂינוּ כָּל אֵלֶּה
וּלְמַעֲנֵהוּ לָשׂוּשׂ מִי גֶבֶר יִלְאֶה ?
וּלְאָזְנַי מַה נָּעִים הָיָה לִשְׁמוֹעַ
עֵת, טֶרֶם הִגִּישׁ אִישׁ כּוֹסוֹ לִלְוֹעַ
רִנֵּן פִּיו: „לַחַיִּים אֶל רֹאשׁ הַחֶבֶר!
לַחַיִּים אֶל אִשְׁתּוֹ נֵזֶר הַגֶּבֶר!
וּלְחַיֵּי בָנָיו מַחְמַדֵּי עֵינַיִם
לַשָּׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלָיִם!"
כֹּה צָהַלְנוּ עַד נָטוּ צִלְלֵי עֶרֶב
וּבִמְשׂוֹשׂ גִּיל וּבְשִׂמְחַת לֵב וָקֶרֶב
וּבְשִׁיר וּנְגִינוֹת וּבִמְחוֹא כַפַּיִם
וּבְהָמוֹן חוֹגֵג וּמְחֹלַת מַחֲנַיִם
אֶל מוֹעֵד אֵל עֲדָתִי הוֹבִילוּנִי
וּבְמִקְרָא „אַתָּה הָרְאֵתָ" כִּבְּדוּנִי

וּפְתִיחוֹת הָאָרוֹן בִּמְחִיר קָנִיתִי
וּפַעֲמַיִם לִקְרֹא בַּדָּת, עָלִיתִי. —
בִּכְלוֹת הַצּוֹם, טֶרֶם לֶחֶם שָׂבַעְתִּי,
וּבַסֻּכָּה יָתֵד נֶאֱמָן תָּקַעְתִּי
וּלְחַג הָאָסִיף מִינִים הָאַרְבַּעַת
נָאוִים גַּם נֶהְדָּרִים מִבְּלִי מִגְרַעַת
לִפְנֵי אֵל לִשְׂמוֹחַ בָּם לִי בָּחַרְתִּי
גַּם לְרֵעִים רַבִּים אוֹתָם הִשְׂכַּרְתִּי
וּלְכָל עֲבָרִים הֲנִיעוֹנוּם שָׁמָּה
צָפוֹנָה וָנֶגְבָּה קֵדְמָה וָיָמָּה. —

לַעֲדַת קוֹבְרֵי מֵתִים קָצִין הָיִיתִי
וּבְחַג שִׂ מְ חָ תֵ נוּ עִמָּם שָׁתִיתִי
וּלְשַׂמַּח לֵב אֵל רִקַּדְתִּי כְּאַיִל
וּבַשְּׁבִיעִי בּוֹ מוֹעֵד עִבּוּר לַיִל
עֵת מַעֲשֵׂי זִ קְ נֵ י הַ שָּׁ מַ יִ ם תַּמּוּ
וְאִישׁ אִישׁ חֶלְקוֹ גּ וֹ רָ ל וֹ ת חָתָמוּ
לָזֶה שַׁלְוַת נֹעַם, לָזֶה — רַב שֶׁבֶר
לָזֶה חַיֵּי חֶלֶד, לָזֶה — שַׁד קֶבֶר
לָזֶה רֹב בָּנִים, וְשָׁכוֹל — אֶל מִשְׁנֵהוּ
לָזֶה הוֹן וּרְכוּשׁ, וָרֵאשׁ — אֶל רֵעֵהוּ —
בַּלַּיְלָה הַזֶּה בֶּהָמוֹן הוּבַלְתִּי
אֶל בֵּית הָרַחְצָה שָׁם גֵּוִי טָבַלְתִּי
לִהְיוֹת קָדוֹשׁ לִפְנֵי שׁוֹכְנֵי שָׁמַיִם
עֵת אֶחְבּוֹט עֲלֵי עַרְבֵי נַחֲלֵי מָיִם. —

וּפְשָׁעַי כֹּה עָמְקוּ בְּתְהֹמוֹת מַיִם
כְּגָבְהָהּ קוֹל שׁוֹפָר שָׁם עַל שָׁמַיִם
אֲשֶׁר הַמַּלְאָךְ שַׁרְשִׁיָּה הֶעֱלָהוּ
וּלְעֵזֶר לוֹ הָיָה גַם אֵלִיָּהוּ ;
וּכְמוֹ קוֹלוֹת אֵל לְשְׁתָקִים הוּרָמוּ
בִּידֵי טַרְטִיאֵל הָרוֹקֵם רָקָמוּ
שָׁמָּה , עַל הַיְרִיעָה מֵאֵשׁ לַהֶבֶת
בִּמְלֶאכֶת חוֹשֵׁב וּמַעֲשֵׂה מַחֲשֶׁבֶת
אֲשֶׁר בַּעֲבוּר תִּהְיֶה לָאֵל שַׁעֲשׁוּעַ
שְׁלָחוּהָ לוֹ מִטַּטְרוֹן גַּם יֵשׁוּעַ , 14)
כֵּן חִבְּרוּ מַעֲשֵׂי צִדְקִי גַּם רָקְמוּ
וַעֲדִי תִפְאֶרֶת אֶל נַפְשִׁי הוּשָׂמוּ —
וּבְתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ כַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר
תַּתִּי שֶׁבִי לָבָן כְּצֶמֶר צַחַר
לַטֶּבַח , בָּא אָז עֵת רַחֲמִים יִגָּבֵרוּ ,
לִשְׁחוֹט תַּחְתֵּנִי , וּפְשָׁעַי כֻּפָּרוּ
וּבְשָׂרִי רָחַצְתִּי בִּמְצוּלוֹת מַיִם
אַחַר מוֹעֵד אָכְלִי בֵּין הָעַרְבַּיִם
וּבְיוֹם הַצּוֹם גַּם רֶגַע לֹא יָשַׁבְתִּי
מֵעֶרֶב עַד עֶרֶב כְּנֶגֶד נִצַּבְתִּי
וּלְמַלְאַךְ שָׁמַיִם בְּזֹאת נִדְמֵיתִי 15)
וּפִי כָל הַשּׁוֹטְנִים חָצָץ מִלֵּאתִי . —
כָּל שִׁירֵי הַפַּיְּטָנִים פִּי עָבָרוּ
אִם גַּם מְחוֹל עָצְמוּ וּמְאֹד גָּבָרוּ

שער מזקני לא ארצה הפלתי
ובכל דבר האמנתי לא התרתי
כרקב הייתי למשחרי דעת ;
לא הסירותי מראש, המגבעת
וגדילי בכסות צמר טוב נתנו
ומעור אחד טוטפותי חובנו ;
בימי הסליחות בחצות ליל קמתי
ותחנה הרביתי על חטא נחמתי
ובאחרון בשנה טרם פללתי
תפלת המנחה, לא לחמי אכלתי
ובליל יום הזכרון מקרא קדש
לילה בו יתחדש שנה וחדש
כל פורה כל מתוק בבכי אכלתי
ועתה כל אבל לאל התפללתי
כי ישתיק חיי גם אותי יספר
כאשר כל אחד כתוב על ספר ;
בכה טעם חבי או גם ראש איל
בעבור אהיה לר א ש גם אגבר חיל
וברית יצחק לזכר פן ישכח
מלב אל, בנתי שמן כבאיש ריח ;
וביום מחרתו לנהר הלכתי
וחמון חטאתי במצולה השלכתי
ובנה שלמותי בפח ניערתי
עד סרו מנת הקליפות הזרתי

וּלְיוֹרְשֵׁי עֲשׁוּקֶיךָ יִפְּלוּ חֶבֶל
וּלְעֻלָּם ראשׁ יַטּוּ, שִׁכְמָם – לְסַבֵּל 13)
עַד כִּי בִיגִיעָם גַּם יוֹמָם גַּם לַיִל
יָשִׁיבוּ לַשְּׁדוּדִים אֶת כָּל הַחַיִל
בָּלַעְתָּ, עָרִיץ! בְּתַכְבִּים וָרֶשַׁע
אַחַר יָמוּתוּ, אַחַר תִּמְצָא יֶשַׁע;
וּדְעֵה כִּי כֵן חָרְצוּ שׁוֹפְטֵי שָׁמַיִם —
וּבְכֵן קוּמָה הַחֲמוֹר! אַמֵּץ מָתְנַיִם. . "
וּשְׂחוֹק נוֹרָא שָׂחֲקוּ לוֹ כֻלָּם יַחַד
אַךְ הַחֲמוֹר הֶחָדָשׁ נַעֲוָה מִפַּחַד – ;
אַחַר עַל אֶזְרוֹעָם אוֹתוֹ סָחָבוּ
לָחִישׁ פַּעֲלָם אֲשֶׁר אָזְנָיו קָשָׁבוּ.

ג

וּבְרִיחַ הֵם אַךְ סָגְרוּ וּדְלָתַיִם,
וּמֵת שֵׁנִי, כְּרִאשׁוֹן רָם עֵינַיִם
שָׁמֵן, גָּבוֹהַּ, פִּימָה עַל כִּסְלֵהוּ
חִישׁ בָּא הַמְּעָרָתָה בְּעֶזוּז פָּנֵיהוּ
וּבְגָאוֹן לִבּוֹ אֶל אָדָם הוֹכֵחַ:
הֵן תּוֹדוֹת לָאֵל נִרְדִּי נָתַן רֵיחַ
וְשֵׁמִי הַמְּהֻלָּל אָדָם רַב יָדָעוּ
וּבְעִירִי אֲמָרַי בַּחֲתַת נִשְׁמָעוּ
אוֹת הוּא לִי כִּי עִם אֵל נֶאֱמָן הָיִיתִי
וּכְמוֹ גַם בֶּאֱמֶת כָּל רָע לֹא עָשִׂיתִי

וּבְכַסְפְּךָ אָז סֵפֶר תּוֹרָה כָּתַבְתָּ
גַּם סִפְרֵי תַלְמוּד לַלּוֹמְדִים נָדַבְתָּ
וּבְעֵינֵי הָעָם יָקַרְתָּ נִכְבַּדְתָּ
וּבַל שָׁתוּ לֵב אֶל מִרְמָה הִצְמַדְתָּ,
לִשְׂכַר פּוֹעֲלִים דַּלִּים תָּמִיד עָשַׁקְתָּ
וְתַרְמִית וָאָוֶן שֶׁבָּם הֶחֱזַקְתָּ
אֶל כֶּסֶף זָרִים בִּזְדוֹנְךָ אָכַלְתָּ
וּלְכָל עַוְלָה בְּעָוֹן בֶּצַע פָּעַלְתָּ;
הֵם רָאוּ צִדְקָתְךָ וּשְׁמְךָ הִגְדִּילוּ
אַךְ לֹא עַל הַטְּא אוֹר פָּנֶיךָ הִפִּילוּ;
כִּי אִם מַעֲשֶׂיךָ שֵׁם טוֹב לְךָ נָתָנוּ
כָּל תּוֹעֲבוֹתֶיךָ לֹא עוֹד הֵם בָּחָנוּ . . .
וּמָה רְגָזוֹת וּתְאֻנִים הֶלְאֵיתָ
עֲלֵי מָוֶת, שֶׁבּוֹ כָּל טוּב לְךָ הִרְבֵּיתָ?

עוֹד דִּבְרֵי פִי אָדָם טֶרֶם יִכְלָיוּ
וּמַלְאֲכֵי חוֹבְלִים בְּסוּפָה אָתָיוּ
וּבְחֵמָה אַפָּם הָעו שֵׁק תָּקְפוּ
וּלְהַגְדִּיל בַּלָּהָה מִלִּים יָסָפוּ:
„בּוֹאָה נָא אִתָּנוּ לִשְׂדֵה צַלְמָוֶת
שָׁם נַשְׁכִּיב גֵּוְךָ שָׁם יִרֶב עַצָּבֶת
אַךְ נִשְׁמָתְךָ מִין! נִקַּח אוֹתָהּ נַחַץ
וּבְגֵו בַהֲמוֹת שָׂדַי שׁוֹבְעֵי אַךְ רַחַץ
רַב יָמִים עַל מִסְגֵּר שָׁמָּה תִסָּגֵר
וּתְחַיֶּה שׁוֹר וַחֲמוֹר מִהְיוֹתָם פֶּגֶר

לוּלֵא עִם כָּל אִישׁ צִוֵּיתִי הוֹכֵחַ
כִּי עַתָּה גַּם לְךָ מַעֲנֶה לֹא אֲפַחַ
וּלְכָה נָּא הַגֵּשׁ, אִישׁ פַּחַז כַּמַּיִם !
עַצְמוֹתֶיךָ אֶל זִקְנֵי שָׁמַיִם —
אַךְ אֶשְׁמֹר חֹק הַמְקֻבָּלִים לִי חַקּוּ
לַעֲנוֹת לַמֵּתִים בַּעֲוֹנִי נָמַקּוּ
וּבְכֵן אֹזֶן הַט וּמִלַּי הַקְשִׁיבָה
וּפָעֳלַי תַשְׂגִּיא תּוֹדוֹת לִי תָשִׁיבָה !
כִּי לוּלֵא הַמָּוֶת כִּי אָז דַּלּוֹתָ
וּבְרָשִׁים נִבְזִים גַּם אַתָּה קַלּוֹתָ
זָכְרָה עֵת חָבֵר לִזְבוּלֻן הָיִיתָ
סַחְרוֹ מָכַרְתָּ קִנְיָנָיו קָנִיתָ
וּבְיָדְךָ רֹב הוֹנוֹ הָיָה מִשְׁמֶרֶת
וּלְפֶתַע פִּתְאוֹם מֵת בְּעִיר אַחֶרֶת
וַתִּבְלַע חֵילוֹ וּפִיךָ מָחִיתָ
וּבַל יָדַע אִישׁ מִכֹּל זוּ עָשִׂיתָ...
אֶת חֲנַנְאֵל בֶּן דָּן הִלְוִיתָ כֶּסֶף
וּבִתְקוּפַת שָׁנָה מֵת וַיֵּאָסֵף
וּבְעֵירוֹם וּבְחֹסֶר עוֹלָיו הִנַּחְתָּ
וּבְנְשָׁיו, בֵּיתוֹ בִּבְלִי הוֹן לָקַחְתָּ
וְלְבָנָיו יִתְרוֹ לָשִׁיב לֹא אוִּיתָ
אִם גַּם רַב עֶרְכּוֹ מִנְּשֵׁי בוֹ נָשִׁיתָ!...
וּמִשְׁתֵּי אֵלֶּה חֵילְךָ גִּבַּרְתָּ
וַתִּבְנֶה בֵּית מִדְרָשׁ אַחֲרֵי עָשַׁרְתָּ

וְלְשׁוֹתְרֵי הַשְּׁכָּר לַעֲשׂוֹת רָע שָׁקַדְתִּי
וּבְעִירִי כָּל שָׂרִיד מֵהֶם הֶאֱבַדְתִּי . . .
וּבְקָרְבָתִי אַדִּירֵי עַם שָׂמָחוּ
וּמוֹלַדְתִּי אַחַר כָּבוֹד לָקָחוּ ;
וַאֲנִי לְשַׁחַת אֵיכָה מַתִּי עַתָּה
בַּעֲוֹנְךָ , זוֹלֵל ! בִּזְדוֹנְךָ אַךְ אַתָּה ?
הַגֵּר רוֹצֵחַ, מַשְׁחִית וּבְלִיַּעַל
וָרָא — אוֹעִידְךָ לִפְנֵי שׁוֹפְטֵי מָעַל !

— מָה הֶאֱרַכְתָּ לָשׁוֹן , אָדָם עָנָהוּ
וּמַלְּךָ מַדּוּעַ עָתְקוּ גָּבָהוּ ?
לָמָּה מִפָּנֶיךָ רֶסֶן שִׁלַּחְתָּ
וּבְגֵאוּת גַּבְהוּת לֵב פִּיךָ פָּתַחְתָּ ?
הַאִם לִכְנַעֲנִי רָשׁ דַּבֵּר דִּמִּיתָ
כִּי כָכָה נוֹעַזְתָּ וּפֶה פָּצִיתָ
הֵן לֹא עֲדֵי תַּפִּיל חִתִּיתֶךָ
כִּי אֶשָּׁה אַחַת מִפְּנֵי גַאֲוָתֶךָ !
גַּם כְּכֶף נָשׁוּ בָךְ עֲדַת עַם עֶבֶר
לַמַּס, לִנְדָבוֹת, וְחֶפְצֵי הַחֶבֶר
עֲדֵי לֹא תָשִׁית כַּאֲשֶׁר אָז וְאֵת שַׁתָּ
בְּשִׁבְיָם זָרִים אוֹתָם בְּפֶרֶךְ נָתַתָּ . . .
וּבְנִי לֹא תְשַׁבֵּחַ עֵת כִּי תִפְגָּעֶנּוּ
וּתְעוּדַת מַסָּעָיו לֹא תִקַּח מִמֶּנּוּ
לִפְדוּת בּוֹ מִצָּבָא בָּנִים נָחַנְתָּ
כַּאֲשֶׁר לִבְנֵי רָשִׁים עֲשׂוֹת הִסְכַּנְתָּ . . .

תַּחַת חֲרָשִׁים עֵינָיו הִסְתַּתָּרוּ
וּמִזְלָגוֹת כַּדֵּי עֵץ יָדָיו נָטָרוּ
הֵם הֵם מַטּוֹת עֹז אֶל מְתֵי עַם עֵבֶר
שֶׁבָּם יִשָּׁעֲנוּ עֵת יַעֲלוּ מִקֶּבֶר
פִּיו מָלֵא תוֹכָחוֹת וּשְׂפָתָיו — רַעַם 12)
וּלְאָדָם אָמַר בַּחֲרוֹן אַף וָזַעַם:
הוֹי כֶּבֶד עָוֹן עַוָּל וּפוֹשֵׁעַ!
הוֹי רָב אֶת יוֹצְרוֹ וּלְאוֹיְבוֹ שׁוֹמֵעַ
הַמְחַיֶּה שֵׁדִים וּמֵמִית כָּל גֶּבֶר
הַמְעוֹרֵר עַל בָּנָיו אֵיד פִּיד וָשֶׁבֶר
אֵיךְ קֵהוּ שִׁנַּי מִבֹּסֶר אָכַלְתָּ
וּבְשָׂרִי בָּלָה עַל אָוֶן פָּעַלְתָּ?
אַתָּה חֹק הֵפַרְתָּ, וַאֲנִי אֶגְוָעָה?
אַתָּה זַדְתָּ — מֶנִּי נַפְשִׁי נָקָעָה
וּבְעֶצֶם סָחְרִי בָּאָרֶץ נִטְמַנְתִּי
וַאֲנִי אֲשֶׁר זַרְעִי טֶרֶם כּוֹנַנְתִּי?!
זָכְרָה כִּי בַּמְּדִינָה אַדִּיר הָיִיתִי
אֲנִי בֵּית מִדְרָשׁ מֵרְכוּשִׁי בָּנִיתִי
אֲנִי הוֹגֵי דָת מִלַּחְמִי הֶאֱכַלְתִּי
וּבְנֵי הַיְשִׁיבוֹת מִפִּתִּי כִּלְכַּלְתִּי
אֲנִי סֵפֶר תּוֹרָה לִכְתּוֹב צִוִּיתִי
גַּם סִפְרֵי תַלְמוּד מִכַּסְפִּי קָנִיתִי
וּלְבֵית מִדְרָשִׁי הֵן אוֹתָם נָדַבְתִּי
אֲנִי לִבְנֵי בִינָה כַּצַּר נִצַּבְתִּי

הֲלֹא בִשְׁלֹשׁ אֵלֶּה גַּם עַמְּךָ יִמְהָרוּ
מִכָּל חַטֹּאתֵימוֹ בִּמְאֹד גָּבְרוּ
בְּשַׁבֵּיעִי, בַּצּוֹם, בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ
וּמְזִמּוֹת מָלְאוּ אָוֶן יִהְיוּ קֹדֶשׁ
אִם גַּם אֶת מִבֶּטֶן עוֹד הֵם יִשְׁטוּמוּ
וּלְמוּסָר וָצֶדֶק אָזְנָם יְאַטּוּמוּ
וּבִטְהוֹרֵי לֵב יַלְעִיבוּ, יָרִיבוּ
וּמִמַּעֲשַׁקּוֹת זָר יָד לֹא יָשִׁיבוּ!....
וּפְשָׁעַי אֲנִי עַד אָנָה תִּזְכּוֹרָה?
תַּחַד כִּי אַפְּךָ עֶבְרָה לִי הַשְּׁמוּרָה
הַעוֹד לֹא נִמְחָה אֲשָׁמִי אַשְׁמָתִי
בְּתְשַׁע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה צַמְתִּי 9)
וּבְטַלְטֵלוֹת רַבּוֹת נַפְשִׁי טֻלְטָלָה
עֵת מִגּוֹי אֶל גּוֹי רָדְפָה הִתְגַּלְגְּלָה?! 10)
שׁוּבָה נָא רַחֵם עַצְמוֹת דִּכִּיתָ
עֲנֵנִי: „סָלַחְתִּי כַּאֲשֶׁר שָׁגִיתָ
מָחִיתִי חַטָּאתְךָ כַּאֲשֶׁר שָׁאַלְתָּ!“
אָז אוֹדְךָ אֵלִי כִּי עָלַי גָּמַלְתָּ! —

ב

וּדְבָרָיו אַךְ כִּלָּה וַיָּבוֹא גֶבֶר
וִיהוּדִי עָשִׁיר הוּא שָׁב מִקֶּבֶר
שֶׁשָּׁם בֹּקֶר יוֹם זֶה מָצָא מָנוֹחַ
עַתָּה עָזַב רִבְצוֹ בִּשְׁאֵרִית כֹּחַ

וּשְׂעִירִים חוֹבְלִים אֶל מַה־פָּרָצוּ!
בִּמְלֹא תֵבֵל הֵם יַחַד יִתְרוֹצָצוּ 8)
לוֹצְצִים וּמְחַבְּלִים יִרְאוּ אֶל כָּל עֵבֶר
לַעֲרוֹץ אֱנוֹשׁ וּלְמוֹגֵג לֵב כָּל גֶּבֶר
וּבְמַרְאוֹת בַּלָּהָה אִישִׁים יְבַעֲתוּ
יוֹגוּ, יַכְאִיבוּ, יָרֵעוּ, יַשְׁחִיתוּ;
וּמָה אֲכַחֵד? וּפְעָלַי הֵן הֵמָּה
וּמֵאֶפֶס, יָדַי אוֹתָם קוֹמֵמָה
וּבְיָדַי זֹאת עַל לִבִּי אַכֶּה עַתָּה
עַל לְבָתִּי זֹה מִשְׂאֵתְךָ לֹא חָתָה! —

שִׁמְעָה נָּא קוֹלִי תַּחֲנוּנַי הַקְשִׁיבָה
וּשְׂשׂוֹן יִשְׁעֲךָ אֵל! לַנִּכְלָם הָשִׁיבָה
לִנְשׁוֹת מִרְיִי וּמְשׁוּבָתִי לִשְׁכּוֹחַ!
כִּי כֶסֶף אֵין לִי לַקָּדוֹשׁ לִשְׁלוֹחַ
וּלְכַפֵּר פָּנָיו עַל זוּ בָּךְ פָּשַׁעְתִּי...
מִי יִתֵּן מַכֶּה לִי כִּי אָז כָּרַעְתִּי
וּלְשׁוֹפְטַי עָרְפִּי גַּם שֵׁתִי נָתַתִּי
כִּי יַךְ בָּם דֵּי כַפֵּר אֲשֶׁר שָׁתַתִּי...
אוֹ מִתְּהוֹם רַבָּה הַעַל מִקְוֵה מַיִם
בּוֹ אֶטְבּוֹל, אֶטַּהֵר, וּבְמַלְאַךְ שָׁמַיִם
וּבְרָא לִי גַּם שֶׂכְוִי לָבָן כַּשֶּׁלֶג
אֶחֱזֶה בּוֹ, אַחַר הִתְרָחֲצִי בַּפֶּלֶג
וּסְבִיב רֹאשִׁי כַּגַּלְגַּל אַקִּיפֵהוּ
וּפְשָׁעַי יִמָּחוּ בִּדְמֵי לִבֵּהוּ! —

– אל מוחה פשע ועונות סולח!
אל זוכר רחם ומרי שוכח!
מעון כבם נפשי החוטאת
ושבח נא מעלה, כי לך היא קוראת
ופעמים יום יום תפרוש כפים
תתן לך תודה משברון מתנים;
הן חטאי נגדי, ופשעי ידעתי
חללתי קדש, עויתי, הרשעתי
וכבודך תתי לפסל נסבתי
ודמי צדיקים כמים שפכתי,
אל אשת רעי חה! כסוס צהלתי 3)
ונשמות זכות לקליפות הפרתי 4)
וביום נבראתי פעלתי כל אלה
ומערכת קדשך הורדתי פרא!
גם נפש חיה זו אתי ירדה
בעוני אני נעברה, שדדה
להיות חק שדים ושעירי ליל 5)
וקליפות כחמש מאות גברו חיל 6)
ובלהות פחד בזדוני נבראו
גם רוחות טמאה מחלצי יצאו
בשרשים ומאה שנה נחמתי 7)
על חק הפרתי על פרי טעמתי,
עת דבקה בי הזונה השלטת
לילית הצעירה זו ונקים שוחטת

הַחֳלִי לֹא יָסוּף, לֹא יִרְכֶּה יָשֹׁחַ
וּבְהַוָּתוֹ יָעֹז גַּם יִגְדַּל־כֹּחַ! —
זֹאת אַחֲרִית הַדַּעַת וּפְרִי הַמֶּרִי
אֲשֶׁר עִם הַיְשָׁנוֹת הָלַכְנוּ קֶרִי!

וּפָנַי אֶל חִלּוֹת עַל בָּנַי יָלַדְתִּי
שָׁם, לִמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה יָרַדְתִּי,
לִבְלִי תִדְבַּק בָּמוֹ זֹאת הַצָּרַעַת
אֲשֶׁר בִּשְׂפַת סוֹרְרִים קָרָא לָהּ „דַּעַת"
הַמְּבִיאָה כָּל צָרָה מַדְוֶה וָנֶגַע
כָּל שֶׁבֶר וּמַחֲלָה אָסוֹן וָפֶגַע —,
שָׁם בַּמְּעָרָה לִשְׁפּוֹךְ שִׂיחִי הִשְׁפַּלְתִּי
וּבְעַד הַחַיִּים לַמֵּתִים פִּלַּלְתִּי
וּמֵעַל הַמִּכְתָּבִים שָׁם הוּטָלוּ
מִקְשֵׁי יוֹם, מְדֻכְּאֵי רוּחַ אֻמְלָלוּ,
לַעֲרוֹךְ שְׁאֵלָתִי לַיְשֵׁנִים הִשְׂכַּלְתִּי
וּלְקוֹל עוֹנֶה מֵהֶם אָז גַּם הוֹחַלְתִּי —;
אַךְ מִבִּכְיִי כִּי רַב נַפְשִׁי עָיֵפָה
וּכְמוֹ תַּרְדֵּמַת־יָהּ אוֹתִי תָקָפָה
וּלְאָזְנַי בַּחֲלוֹם קוֹל בּוֹכִים הִגִּיעַ
קוֹל יַרְגִּיז שָׁמַיִם, יִבְקַע רָקִיעַ
קוֹל חוֹטֵא דּוֹבֵר מִקִּירוֹת לִבֵּהוּ
וִיבַקֵּשׁ חֲנִינָה מֵאֵל עוֹשֵׂהוּ
קוֹל אָדָם הוּא! אוֹתוֹ אָזְנַי שׁוֹמַעַת
נִחָם עַל אָכְלוֹ מִפְּרִי עֵץ הַדָּעַת: (2

וּבַעֲלָמוֹת יָפוֹת הַמְּוֻתָּה יֶרֶב
יָשֹׁר גַּם יַחְצוֹב מִבֹּקֶר לָעֶרֶב
וּלְחָשִׁים לֹא יִירָא אִם גַּם נִכְתָּבוּ
וּקְשָׁתוֹת צַדִּיקִים קַשׁ לוֹ נֶחְשָׁבוּ
הֵם יִקְּבוּ יָאֹרוּ, הוּא יַחֲלֹף־כֹּחַ
וּכְגִבּוֹר מַשְׂכִּיל לֹא יִבְרַח בָּרוּחַ
יִשְׂחַק לִנְחֹשֶׁת, יָבוּז לַטַּבַּעַת
אִם גַּם מִכַּפּוֹת תָּמָר הִיא נִקְלַעַת;
וּקְטֹרֶת עַד פָּנָיו לֹא תַפֶּל־פַּחַד
יַבִּיעוּ וִידַבְּרוּ כָּל קוֹסְמִים יַחַד
יָסֹבּוּ עָרִים וּקְרִיּוֹת יַקִּיפוּ
וּמִלֵּי כַשָּׁפִים הַטֵּף יַטִּיפוּ —,
וּלְמַעַן לִגְאוֹל חַיֵּימוֹ מִשַּׁחַת
יִתְהַפְּכוּ הַשְּׁאוֹל לִמְקוֹם גִּיל וָנַחַת
יוֹבִילוּ חֲתָנִים לִשְׂדֵה צַלְמָוֶת
וַעֲלָמוֹת דַּלּוֹת וּמָרוֹת מִמָּוֶת
לִנְעָרִים נֶחְשָׁלִים יַפִּילוּ חֶבֶל
וּבִתְרוּעַת גִּיל וּבְכִנּוֹר וָנֶבֶל
יִשָּׂא עֶלֶם אִלֵּם נַעֲרָה חִגֶּרֶת
וּבָחוּר צוֹלֵעַ — עַלְמָה עִוֶּרֶת
בִּבְתוּלָה חֵרֶשֶׁת יִדְבַּק פִּסֵּחַ
וּבְקִצְרַת יָדַיִם — נַעַר קֵרֵחַ ¹)
וּתְהִלּוֹת הַחֶבֶר יַרְבּוּ יָשִׁיחוּ
וּבִמְשׂוֹשׂ הוֹלְלִים יָרִיעוּ יַצְרִיחוּ —

א

מֵעוֹן מַשְׂכִּילִים וּמְרִי דוֹרְשֵׁי דַעַת
מֵחַטָּאתָם אֲדָמָה כִּשְׁנִי תוֹלַעַת
כִּי בָחֲרוּ בַּשָּׁוְא וְהַחֲדָשׁוֹת דָּרָשׁוּ
וּבִשְׁאָט נֶפֶשׁ הַיְשָׁנוֹת נָטָשׁוּ;
כָּל רָזֵי קֹדֶשׁ אַחַר גֵּו הִשְׁלִיכוּ
וַעֲלֵי סִפְרֵי קֶדֶם לָשׁוֹן הֶאֱרִיכוּ
פִּלְפּוּל וּדְרָשׁוֹת בִּזְדוֹנָם נִאֵצוּ
וּבְמִנְהֲגֵי עַמָּם בָּחֲלוּ לֹא חָפֵצוּ — ;
מִפְּשָׁעִים אֵלֶּה עַד מָרוֹם גָּבְרוּ,
מַלְאָכִים רָעִים וּשְׂעִירִים יֻצְּרוּ
וּלְיַסֵּר זָדוֹן עַל כַּחַשׁ וָמַעַל
אֶל חֵיקוֹ פָּעֳלֵהוּ מַדּוּ בַּשָּׁעַל
חֲדָשׁוֹת אָהַב וַחֲדָשָׁה בָּרָאוּ
וָחֳלִי חָדָשׁ מֵאַיִן חִישׁ קָרָאוּ
חֳלִי נִתְעָב נֶאֱלָח לֹא יָחֹן גָּבֶר
חֳלִי־יָרַע הוּא — צִיר שְׁלוּחַ מִקֶּבֶר
יָעוּף יִדֶּא עַל כַּנְפֵי רוּחַ סַעַר,
לֹא יַחְשׁוֹב זָקֵן לֹא יֶהְדַּר גַּם נַעַר

קהל רפאים

Дозволено Цензурою Одесса 23 Января 1870 г.

קהל רפאים

שיר

מאת

משה ליב בן־צבי ליליענבלום

אדעסא

בדפוס מ. א. בעלינסאן.

שנת תר״ל לפ״ק

КЕГАЛЪ РЕФАИМЪ

т. е.

СОБРАНІЕ МЕРТВЕЦЕВЪ

фантазія

МОИСЕЙ-ЛЬВА ЛИЛІЕНБЛУМА.

ОДЕССА

въ типографіи М. Бейлинсона.

1870.